

**TELEVİZYON DİZİLERİNDE POLİS TEMSİLİ: İZ PEŞİNDE (1989)
VE BEHZAT Ç. (2010) DİZİLERİNDE POLİS TEMSİLİNİN
SOSYOLOJİK AÇIDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ŞAHNE

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SOSYOLOJİ
ANABİLİM DALI**

**MERSİN
OCAK - 2021**

**TELEVİZYON DİZİLERİNDE POLİS TEMSİLİ: İZ PEŞİNDE (1989)
VE BEHZAT Ç. (2010) DİZİLERİNDE POLİS TEMSİLİNİN
SOSYOLOJİK AÇIDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ŞAHNE

ORCID ID: 0000-0003-0700-2204

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**SOSYOLOJİ
ANABİLİM DALI**

**Danışman
Prof. Dr. Aslıhan DOĞAN TOPÇU
ORCID ID: 0000-0001-5538-314X**

**MERSİN
OCAK – 2021**

ÖZET

Bu çalışmada Türk televizyonlarında yayınlanan dizilerde polis karakterlerin temsili üzerine sosyolojik bir analiz yapılmıştır. Türkiye'nin televizyon tarihinde her dönem ilgi görmüş olan polis karakterler, çoğunlukla polisiye türündeki dizilerde yer almışlardır. Özellikle Türkiye'de özel radyo ve televizyon yayınlarının başladığı 1990'ların başından itibaren günümüze kadar çok sayıda yerli ve yabancı polisiye dizi televizyonda yayımlanmıştır. Bu dizilerde yer alan polis karakterler kimi zaman birbirlerine benzer birtakım basmakalıp temsillerle ekrana yansımıştır. Bununla birlikte zaman içinde siyasal, toplumsal ve kültürel unsurların da devreye girmesiyle değişime uğramıştır. Bu doğrultuda bu tez çalışması, Türk televizyon dizilerinde yer almış olan polis karakterlerin temsiliyi incelemek ve zaman içinde yaşadığı değişimi ortaya çıkarmak amacıyla yazılmıştır. Türk televizyon tarihinin polisiye türündeki ilk dizilerinden olan İz Peşinde (1989) ve 2000 sonrası popüler polisiye olan Behzat Ç. (2010) örneklem olarak seçilmiş ve bu dizilerde yer alan polis karakterlerin temsili irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Polis, Temsil, Televizyon, Sosyolojik, Dizi.

Danışman: Prof. Dr. Aslıhan DOĞAN TOPÇU, Sosyoloji Anabilim Dalı, Mersin Üniversitesi, Mersin.

ABSTRACT

Within this study, a sociological analysis on the representation of police figures in the television series broadcasted in Turkish Television has been conducted. The police characters, who have always been paid attention in the history of Turkish television, have mostly participated in detective series. A great number of detective series have been broadcasted, especially from the beginning of 1990s, when the private television and radio broadcasting began in Turkey, until the present day. These police characters in these series have sometimes been portrayed through a number of stereotypical representations similar to each other. Moreover, it has been changed in accordance with the political, social and cultural elements within time. In this scope, this thesis study has been written with the aim of analyzing the representation of the police characters in Turkish television series and of exposing its alteration through the years *İz Peşinde* (1989), one of the first detective series in the history of Turkish television, and *Behzat Ç.* (2010), one of the most tremendous detective series creating an impression after 2000s, have been chosen as a sample, and the portrayal of these police characters in these series has been examined.

Keywords: Police, Representation, Television, Sociological, Television Series.

Advisor: Prof. Dr. Aslıhan DOĞAN TOPÇU, Department of Sociology, Mersin University, Mersin.

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının konusunun ortaya çıkarılmasından tamamlanmasına kadar geçen zaman diliminde yoğun çalışmaları sırasında bana desteğini hiç esirgemeyen Danışmanım Prof. Dr. Aslıhan Doğan TOPÇU'ya, her konuda yine desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Y. Gürhan TOPÇU'ya ayrıca yüksek lisans eğitimi süresince verdikleri katkı ve emekleri için Mersin Üniversitesi S.B.E. Sosyoloji Anabilim Dalı öğretim üyelerine teşekkürlerimi sunarım.

Tezin hazırlanması sürecinde desteklerini esirgemeyen herkese teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇ KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYAN	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
KISALTMALAR ve SİMGELER	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
2. POLİS VE GÜVENLİK KAVRAMI	5
2.1. Polis, Devlet ve Toplum	6
2.2. Polislik Mesleğinin Genel Özellikleri	9
2.3. Kolluk Etik İlkeleri	10
2.3.1. Kolluk Etik İlkelerinin Kapsamı	11
2.4. Polisin Sınıflandırılması	15
2.4.1. Kıyafetlerine Göre	15
2.4.2. Hizmet Alanlarına Göre	15
2.4.3. Özel Amaçlı Kurulan Birimler	16
2.5. Polisin Görevleri	22
2.6. Polisin Yetkileri ve Polise Görev ve Yetki Veren Temel Kanunlar	23
2.7. Polis Eğitimi	25
3. TOPLUM, İLETİŞİM VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI	27
3.1. İletişim	28
3.2. Kitle İletişimi ve Kitle İletişim Araçları	29
3.3. Televizyon	31
3.4. Televizyon Türleri ve Diziler	33
4. TÜRKİYE'DE YERLİ POLİSİYE DİZİLER VE POLİSİN TEMSİLİ	37
4.1. Yerli Polisiye Diziler	37
4.2. Temsil Kavramı ve Dizilerde Polis Temsili	47
4.3. İlgili Alıştırmalar	50
5. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ	52
5.1. Araştırma Modeli	52
5.2. Evren ve Örneklem	53
5.2.1. Evren	53
5.2.2. Örneklem	53
5.3. Verilerin Elde Edilmesi	53
5.3.1. Verilerin Analizi	54
5.3.2. Geçerlilik ve Güvenirlilik	54
5.4. Sınırlılıklar	54
6. BULGULAR VE TARTIŞMA	55
6.1. İz Peşinde	55
6.1.1. İz Peşinde Dizisinin Künyesi	55
6.1.2. İz Peşinde Dizisinin Polis Karakterleri	55
6.1.3. İz Peşinde Dizisinin Konusu	55
6.1.4. İz Peşinde Dizisinin Değerlendirilmesi	55
6.2. Behzat Ç.	69

	Sayfa
6.2.1. Behzat Ç. Dizisinin Künyesi	69
6.2.2. Behzat Ç. Dizisinin Polis Karakterleri	69
6.2.3. Behzat Ç. Dizisinin Konusu	70
6.2.4. Behzat Ç. Dizisinin Değerlendirilmesi	70
7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	88
KAYNAKLAR	93
ÖZGEÇMİŞ	100

TABLÖLAR DİZİNİ

	Sayfa
Tablo 3.1. İzleyici Özellikleri	36
Tablo 4.1. Türkiye’de Yayınlanan Polisiye Diziler	44

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	1
Şekil 2.1. Türk Polis Teşkilatı Arması	9
Şekil 2.2. Sekiz Köşeli Yıldız	9
Şekil 3.1. Genel İletişim Modeli	28
Şekil 3.2. Program Türlerinin Aylık Ortalama İzlenme Gün Sayısı	35
Şekil 6.1. İstanbul'daki Emniyet Binasının Görüntüsü	56
Şekil 6.2. Esat'ın Görevi Sırasında Posterini İncelediği Sahne	63
Şekil 6.3. Bölüm Sonu Jeneriğinde Yer Alan Görüntü	64
Şekil 6.4. Behzat'ın Çok Sık Vakit Geçirdiği Evi ve Koltuğu	74

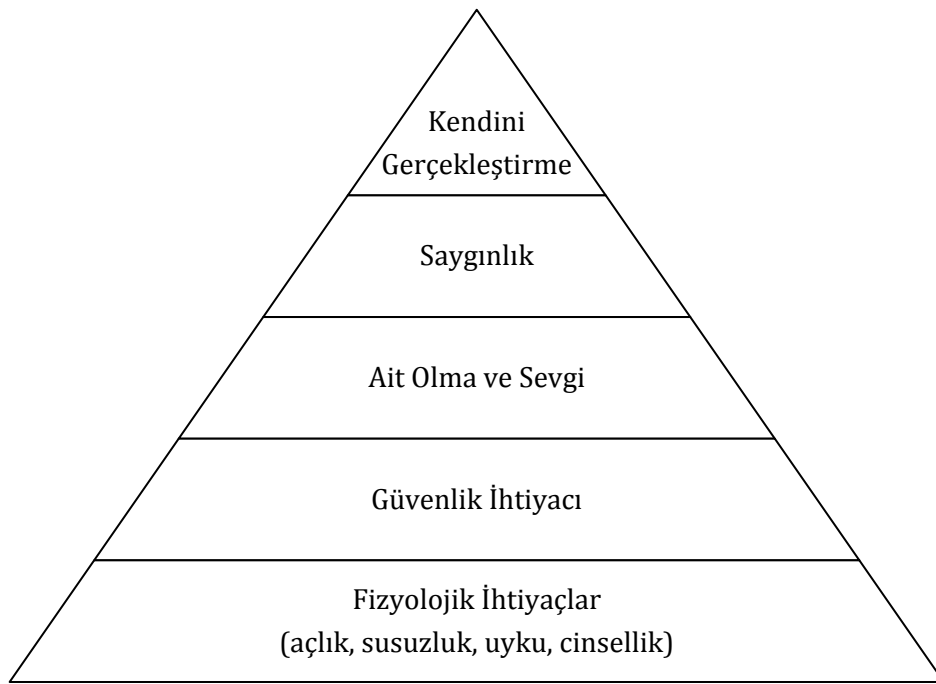
KISALTMALAR ve SİMGELER

Kısaltma/Simgesi	Tanım
Akt	Aktaran
CD	Compact Disc (Kompakt Disk)
PAEM	Polis Amirleri Eğitimi Merkezi
PMYO	Polis Meslek Yüksek Okulları
POMEM	Polis Meslek Eğitim Merkezleri
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TV	Televizyon

1. GİRİŞ

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) *“Toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet”* olarak tanımlanan güvenlik kavramı pek çok disiplinin çalışma konusudur. Sosyoloji alanında uluslararası çerçevede, devlet merkezli ve askeri odaklı (Ağır, 2015); kültür, kimlik, toplumsal cinsiyet, gelenekler ve dini inançlar gibi sosyolojik unsurlara yönelik tehditler bağlamında (Hisarlıoğlu, 2019) ya da risk toplum teorisi merkezli, küreselleşme etkisinde ve özgürlük kavramı ile birlikte (Koçak ve Memiş, 2017) ele alındığı görülen güvenlik kavramı psikolojide bireylerin güvenliği açısından ve ihtiyaçlar hiyerarşisi bakımından ele alınabilir.

Abraham Maslow'un (1943), ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisi psikolojideki en temel teorilerden biridir. Maslow'un (1970:35), James ve Dewey'in işlevselci geleneğinde, Wertheimer, Goldstein ve Gestalt psikolojisinin tamamı ve Freud, Fromm, Horney, Reich, Jung ve Adler'in dinamikleri ile kaynaşmış bütünsel dinamik bir teori olarak tanımladığı ihtiyaçlar hiyerarşisinde insanların ihtiyaçları beş kategoride Şekil 1.1'deki gibi betimlenmiştir.

Şekil 1.1. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

İhtiyaçlar hiyerarşisine göre belirli bir kategorideki gereksinimlerin karşılanması bireyi bir sonraki kategoride yer alan ihtiyacın giderilmesine yöneltecektir. Şekil 1.1.'de yer alan piramit incelendiğinde güvenlik ihtiyacının temel fizyolojik ihtiyaçlardan sonra gelen ilk basamak olduğu görülmektedir.

İnsanlık tarihi kadar eski olan güvenlik olgusu, yeryüzündeki bütün canlılar için temelde aynı anlamı ifade etmektedir: varlığını korumak ve sürdürmek. Maslow (1970:39) güvenlik

ihtiyaçlarını; bağımlılık, güvenlik, istikrar, koruma, korku, anksiyete ve kaostan kurtulma, yapı, düzen, sınırlar, yasa, koruyucunun gücü olarak sıralamıştır.

Güvenlik, sadece bireyin kişisel ihtiyaçlarından biri değildir. Aynı zamanda bir arada yaşamın, toplumsal hayat için önemli bir olgudur. Maslow'un güvenlik ihtiyacını tanımlarken ele aldığı "istikrar, düzen, yapı, yasa, sınırlar ve koruyucu kavramları kamu düzeninin sağlanması için gerekli kamu kurumların oluşturulmasını ve bu hizmetlerin bireylere bu kurumlar dâhilinde sunulmasını akla getirmektedir. Aydın'ın (2001:35) belirttiği gibi bu güvenlik ihtiyacının karşılanması, devletin en temel fonksiyonlarından biridir.

Kamu güvenliği yetkili olan makamların asayiş ve emniyeti sağlamak gayesi ile yasalar uyarınca verilecek emir ve alınacak tedbirle sağlanacak ortamdır. Toplumlar huzur içinde hayatlarını sürdürmek için, kendi güvenlik elemanlarını belirlemiş ve bu elemanlara toplum düzenini sağlama görevini vermiştir (Kıvrak, 2013). Kamu düzeni, bir devlet içinde güvenliğin ve diğer kamu hizmetlerinin doğru bir şekilde devam etmesini, devletin, asayiş ve emniyet ile bireyler arasındaki ilişkilerde ahlak ve huzur kurallarına uygunluğunu yerine getirmeye yarayan kaide ve kuruluşların tümünü tanımlar (Yaşar, akt. Kıvrak, 2013). Türkiye'de devletin iç güvenliğinden sorumlu olan ilçe ve illerde görev yapmakta olan kolluk kuvvetleri için emniyet teşkilatı isimlendirilmesi yapılmıştır (Kıvrak, 2013).

Genel anlamda kolluk güçleri olarak isimlendirilen güvenlik kurumları arasında en köklü yapılanma polis yapılanmasıdır (Candemir, 2010:30). Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun (1934) 1. maddesinde "*Polis, asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masumiyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder*" ifadesi kullanılmış ve görevleri bu şekilde tanımlanmıştır. Var olan Türkçe Sözlükte polis; "*Şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliğini sağlayan kuruluş, kolluk, zabıta*" şeklinde tanımlanmıştır. Polisin Avrupa Birliği'nde uzlaşılan ortak tanımı ise; "*Toplumda insan haklarına saygı göstererek asayiş sağlayan ve halkın güvenliğini koruyan kamu görevlisidir*" (akt. Kızılkaya ve Sönmez, 2002) şeklindedir.

Kavgacı (1997:33) devleti manevi ve hukuki bir şahsiyet olarak değerlendirmiş ve bunu kamu gücü şekline getiren aktörlerden birinin bahsedilen gücü temsil etmekte olan polis olduğunu ifade etmiştir. Kanunların uygulayıcısı ve düzenin sağlayıcısı olarak polis, adalet sağlayan ilk kapıdır ve başlangıç noktasıdır. Hukuksal sorunların ilk hazırlığı adliye öncesi polis tarafından yürütülmekte, toplum düzeninin korunması adına idari yetkiler aynı şekilde polis tarafından kullanılmaktadır (Candemir, 2010:30). Polislik, mesleki görevleri gereği toplumdaki tüm bireylerle pek çok alanda iletişim sağlanmasını gerekli kılmaktadır. Toplumsal hayat içerisinde olay ve durumlarda, polisin insanlarla birebir olarak iletişim halinde olduğu gözlemlenmektedir.

1.1. Problem Durumu

Televizyon, sahip olduğu özellikler nedeniyle etkili kitle iletişim araçlarından biridir. Dünyadaki pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizdeki insanların pek çoğunun da gün içerisinde oldukça fazla zaman ayırdığı televizyon dizilerinde temsil edilen karakterler ve olaylar aracılığıyla yaşam deneyimlerimiz etkilenebilmekte, hayata, kurumlara, olgulara ve olaylara karşı bakış açılarımız şekillenebilmektedir. Görevi gereği toplumla sürekli iç içe olduğu ve toplumsal yaşamın her alanında yer alan polis televizyon dizilerinde ana karakter/karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle çok izlenen bir tür olarak polisiye dizilerde polis karakterlerin nasıl temsil edildiği ve bu temsillerin dizilerin çekildikleri dönemin sosyolojik yapıdaki dönüşümleri içerip içermediğinin incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle bu çalışmanın problemi “Türkiye’de yayınlanan televizyon dizilerinde polis temsili nasıldır ve çekildikleri dönemin sosyolojik dönüşümlerini içermekte midir?” olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’de televizyon dizilerindeki polis temsiliyi incelemektir. Bu temel amaca bağlı olarak araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Türkiye’de televizyon dizilerinde polis temsili nasıl kurulmuştur?
2. Türkiye’de televizyon dizilerindeki polis temsiline, çekildikleri dönemin sosyolojik yapısı nasıldır ve bu dizilerdeki polis temsili nasıl değişmiştir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Dünyada sosyolojik, siyasal, ekonomik, teknolojik dönüşümler çerçevesinde iletişim araçlarının toplumsal yaşamdaki yeri de değişmiştir. İlk dönemlerde radyo ve gazeteler daha çok haber alma işleviyle ön planda iken zaman içerisinde teknolojinin de gelişmesiyle birlikte haber alma işlevinin yanı sıra eğlendirme işlevi nedeni ile televizyon öne çıkmıştır. İletişim araçlarının çeşitli işlevleriyle kullanımı, teknolojinin de değişmesiyle dünyada olduğu gibi Türkiye’de de tarihsel süreçte değişmiştir.

Türkiye’de yıllarca radyo ve gazetelerin egemen olduğu iletişim ortamında teknolojinin ülkeye girişi ve ülkedeki sosyolojik dönüşümler çerçevesinde televizyonun halkın üzerindeki gücü ve etkisi de artmıştır. Televizyon teknolojisinin değişim gösterdiği, renkli yayıncılığa geçildiği ve televizyon alıcılarının hemen her eve girdiği 1980’ler televizyonun bir iletişim aracı olarak halk arasında giderek daha popüler olmasını beraberinde getirmiştir. O dönemde Türkiye’de televizyon yayıncılığı tek kanallı TRT aracılığıyla yürütülmüş ve yerli prodüksiyonlar yayın akışı içerisinde daha çok yer tutmuştur. Yerli yapımlar içerisinde dünyada olduğu gibi ülkemizde de en çok izlenen türler içerisinde haberler, eğitim kültür programları ve dramatik yapımlar öne çıkmıştır. Mintz ve Rose’a (akt. Apaydın, 2012) göre televizyon program türlerini

şu şekilde sınıflandırmak mümkündür; dini yapımlar, televizyon haberleri, çocuk programları, varyeteler, sohbet programları, ticari yapımlar, oyunlar, spor yayınları, eğitim ve kültür programları, bilim kurgu yapımları, belgesel dramalar, dramatik yapımlar, televizyon filmleri, televizyon belgeselleri, medikal melodramlar, pembe diziler, dedektif dizileri ve durum komedileri (Mintz ve Rose akt. Apaydın, 2012: 50). Bunlar içerisinde ülkenin içinde bulunduğu sosyo-ekonomik şartlar ve siyasal ortam bağlamında TV de yer alan programların popülerliği de farklılaşmıştır. Bir yandan ülkenin yoğun ve sancılı siyasal süreçlerden geçtiği bir yandan da ilk düzenli televizyon yayınlarının başladığı 1960'ların sonu ve 1970'lerde kamu yayıncılığı ilkesiyle devlet eliyle yürütülen TRT yayınlarında dramatik yapımlar, izler kitlenin büyük ilgisini çekmiştir. Türkiye'de yerli prodüksiyon olarak üretilmiş olan TV dizilerinin popüler olduğu yıllar renkli TV yayınlarının gerçekleştirildiği 80'lerin sonlarıdır. Bu dönemde dünyada olduğu gibi Türkiye'de de televizyon yapımları içerisinde en çok ilgi çeken türlerden biri polisiye yapımlardır. Ülkede siyasal, ekonomik ve sosyolojik açıdan 80 sonrasında yarattığı ortamda en çok ilgi gören yapımlardan biri polisiye türündeki TRT yapımı *İz Peşinde* olmuştur. Bu tarihten sonra Türk televizyonculuğu *İz Peşinde* dizisi benzeri veya giderek farklılaşan türde başka polisiye türünden yapımlar çekmeye devam etmiştir. *İz Peşinde* sonrasında bu türde üretilen pek çok dizi arasında yıllar içinde öne çıkan bir başka polisiye türündeki yapım da *Behzat Ç.* olmuştur. Her biri polisiye dizi türünde çekilmiş olan bu iki yapımın televizyonlarda polis temsiline kurulduğu yapımlar olarak izleyici açısından ön plana çıktığını söylemek mümkündür. Bu nedenle Türkiye'de farklı tarihsel, toplumsal, siyasal dönüşümlerin gerçekleştiği onar yıllık dönemlerde polis temsiline ilişkin bir çerçeve sunacağı düşünülen *İz Peşinde* (1989) ve *Behzat Ç.* (2010) dizilerinin incelenmesi önemli görülmektedir.

2. POLİS VE GÜVENLİK KAVRAMI

İnsanlığın varoluşundan beri en ana gereksinimlerinin başında “Güvenlik” gelmektedir. Güvenlik ihtiyacı; barınma, korunma, yasa ve kurallara uyma gibi gereksinimlere dayanmaktadır ve bunun neticesinde bireydeki kaygı, endişe ve kaygı azalır. İnsan sahip olduğu şeyleri ve kendisini tehlike ve tehditlere karşı savunma güdüsüyle devamlı olarak güvenlik durumunu gözetmek durumundadır. Bu güvenlik ihtiyacı, bireysel ilişkilerde de ciddi yer edinmektedir. İnsan sosyal bir varlıktır ve çevreleriyle olan iletişimlerinde, kurdukları iletişimi hem korumak hem de güvenli bir şekilde devam ettirmek çabası içine girmektedirler.

Sosyolojinin kurucularından sayılan Fransız sosyolog Emile Durkheim’a göre (1933);

Basit bir yapıya sahip mekanik toplumlardan daha karmaşık olan organik toplumlara geçişle birlikte toplumsal işbölümü de önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Geleneksel bir toplumda bir aile kendi kendine yetebilirken, modern bir toplumda varlığını sürdürebilmek için fırıncı, kasap, öğretmen, doktor, polis vb. birçok uzmanlaşmış hizmete ihtiyaç duyar.

Bu bağlamda güvenlik hizmetlerinin toplumsal bir iş bölümünde ciddi bir ihtiyaç olması ve insanların varlıklarını sürdürebilmek adına güvenlik hizmetlerine ihtiyaç duyması sebebiyle günümüz toplumlarında polis teşkilatları kurulmuş ve güvenlik hizmeti verilmeye başlanmıştır.

Polis kavramı, Latince “Politia” ve Yunancada “Politeia” sözcüklerinden türemiştir ve birçok millet kendi dillerine uyarlayarak kullanmıştır. Fransızca ve İngilizce’de “police”, İtalyanca’da “polizia” ve Almanca’da “polizei” ve olarak dile yerleşmiştir (Aydın,1999: 5-6).

Polis Vazife ve Selahiyet Kanununda; “Polis, asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlere yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve ilgili mevzuatın kendisine verdiği vazifeleri yapar.” tanımı yer almaktadır (Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu, 2013: 1409).

Polis kavramı günümüzde “Personel”, “Fonksiyon” ve “Teşkilat” anlamlarında kullanılmaktadır. Genel anlamda üzerinde uzlaşılan tanım ise “Öncelikle toplumsal düzeni koruyan bir kurum” olarak kabul edilmektedir (Aydın, 1996: 5-6). Avrupa Birliği’nin kabul ettiği polis tanımı ise şu şekildedir: “Polis, toplumda insan haklarına saygı göstererek asayiş sağlayan ve halkın güvenliğini koruyan kamu görevlisidir” (Kızılkaya & Sönmez, 2002). Polis kavramının sözlükte yer alan anlamı; “Kentte kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlamakta görevli örgüt ve bu örgütte görevli kimse” olarak ifade edilmektedir.

Polis kelimesi günümüzde ise “kolluk” kavramı dâhilinde kullanılmaktadır. Kolluk kelimesi kamu düzenini sağlayan ve koruyan devlet kurumu şeklinde tanımlanmaktadır. Kurulan kolluk kurumlarından biri olan Polis Teşkilatı ise belediye sınırları içinde iç güvenliği ve kamu düzenini sağlamak için çalışan silahlı bir kuvvettir. Polis, kamu düzenini sağlayan,

koruyan ve bozulduğu zaman tekrar düzeni oluşturarak kamu yararını gözeterek görev yapan, toplumun güvenlik ve huzurunu oluşturan, bireylerin malına, canına ve ırzına tecavüzleri engelleyen, suç işlenmesini önlemek için tedbirler alan, suç işlendikten sonra suçun faillerini ele geçirerek adalete teslim eden, yasalar çerçevesinde yükümlülük ve haklarını yerine getiren, devleti temsil eden ve silahlı bir güç olarak görevini yerine getiren kolluk kuvvetidir.

Polisin yerine getirmeye çalıştığı görev diğer kamu kurumlarının hizmetlerinden ayrılmaktadır. Çünkü polislerin görevleri çok daha hassas bir konumdadır. Demokratik toplumlarda polis, kişilerin özgürlüklerini ve haklarını koruyarak, toplumun kendini güvende hissetmesini ve asayişini sağlayan bir kamu görevi yapmaktadır. Asayişini sağlamak için görevli olan yapı hükümettir. Hükümetin içinde ise bahsedilen bu görev İçişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Polis teşkilatı da İçişleri Bakanlığı dâhilinde olan bir teşkilat olarak belediye sınırları içinde asayiş ve kamu düzenini sağlama görevlerini yerine getirmektedir.

Bütün toplumlarda olduğu gibi Türkiye’de de toplumsal değişim ile beraber suç ve suç türlerinin çoğalması ile birlikte daha fazla güvenlik ihtiyacı oluşturmıştır. Bu doğrultuda ülkenin nüfusunun %79’unun polisin sorumluluk alanında yaşadığı düşünüldüğünde polisin devamlı olarak değişime ayak uydurarak kendisini geliştirmek durumunda olduğu açık olarak görülmektedir. Buna bağlı olarak da sürekli değişen ve gelişen toplumlarda Polis ve Güvenlik kavramına değişik tanımlar yüklenecektir.

2.1. Polis, Devlet ve Toplum

Geçmişte eski Türklerde ve Osmanlı’da kamu güvenliği ve düzeni belirli kanunlara uygun olarak yürütülmüştür. Bu yasalarda suçların önlenmesi ile beraber işlenen suçlar sonrasında suçluların ele geçirilmesine de önem verilmiştir. Eski Türklerde ve Osmanlı’da Polis Teşkilatı askeri teşkilat bünyesinde yer almış ve askerlere has özellikler gösterilmiştir. Osmanlı’da Polis kavramı “1299-1453 Dönemi”, “1453-1826 Dönemi”, “1826-1845 Dönemi”, “1845-1879 Dönemi”, “1879-1908 Dönemi” ve “1908-1918 Dönemi” şeklinde dönemlere ayrılmaktadır.

Polis Teşkilatı ilk olarak 10 Nisan 1845 tarihinde İstanbul’da kurulmuştur. Görevleri ise kurulduğu tarihte yayımlanan Polis Nizamnamesi’nde ifade edilmiştir. 19 Nisan 1907 tarihinde Polis Teşkilatının teşkil ve tertibini, yetki ve görevlerini içeren Polis Nizamnamesi yayınlanmıştır. 1937 senesinde çıkarılan 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK) ile Türk Polis Teşkilatının temel yapısı kurulmuş ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu (DMK), 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK) ve 1934 yılında çıkarılan 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununa (PVSK) bağlanmıştır.

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu (ETK) teşkilatın taşra ve merkez kuruluşunu, personelin mesleğe girişi, atama, terfi ve yer değiştirme gibi pek çok “Özlük” haklarını

düzenlemektedir. 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu (PVSK) ise Polis Teşkilatının yetki ve görevlerini düzenlemektedir (Emniyet Genel Müdürlüğü, t.y.).

Polisin farklı dönem ve tarihlerde sorumluluk ve yetkilerinin, toplumların gelişmesi ile beraber devamlı olarak gelişim ve değişim halinde olduğu gözlemlenmektedir. Toplumlarda gereksinim olarak görülen güvenliğin sağlanmasında polisin görevleri çoğalarak sürmüştür. Eskilerde asayiş ve güvenliği sağlamak ile görevli olan polis, sonraki zamanlarda kanunların yerine getirilmesi ve kanunda belirtilmiş olan kurallara uymayanlara karşı yasal sınırlar dâhilinde müdahale etme sorumluluk ve yetkileri ile hareket etmiş, günümüzde ise, suçun önüne geçmek, suçlu ve suçlarla mücadele, kamu düzeninin sağlanması, toplumda oluşturulmuş olan güven ve huzur ortamının korunması ve sosyal yardım hizmeti anlayışı ile görev yaparak devamlı olarak gelişim göstermiştir.

Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi'ye Şeyh Edebali tarafından söylenen *"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın"* sözü Türklerin, odağına insanı alan bir devlet geleneği ve insan haklarına saygı duyan bir anlayışının olduğu gösteren bir deyiştir. Çok eski dönemlere uzanan bu geleneğin en net örneği Türk milletinin kurmuş olduğu devletlerin hiçbirinde sistem olarak köleliğin bulunmamasıdır.

Türkiye'de yaşamakta olan vatandaşların hakları, ilk olarak anayasa olmak üzere pek çok mevzuat ile güvence altına alınmıştır. İnsan hakları, evrensel değerler listesinin en tepesinde yer almaktadır. Var olan devlet organlarının bütününe temelinde insanlara daha iyi hizmet sunma anlayışı bulunmaktadır. Türk Polis Teşkilatı Türk halkının mal ve can güvenliğini sağlamakla yükümlü olan, temelinde bireylere daha iyi güvenlik hizmeti sunma anlayışı olan bir devlet kurumudur. Bahsedilen bu güvenlik hizmetinin ana amacı aslında insan haklarının korunması fikri vardır. Din, dil, cins, mezhep, ırk ve etnik köken ayırt etmeden tüm bireyleri kapsamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün rehber olarak kabul edilebilecek sözlerini bu bağlamda hatırlatmak önemlidir: *"İnsan hakları yeryüzünün en barışçıl silahıdır; bizi korur. Kurallar gibidir; nasıl davranacağımızı bize söyler. Yargıçlar gibidir; ona başvurabiliriz. Duygular gibi soyuttur ama duygular gibi herkese aittir. Ve her ne olursa olsun hep vardır."*

Emniyet Teşkilatı'nın öncelikleri arasında üst sıralarda olan bir diğer unsur da her bireyin eşit düzeyde temel haklarını kullanabilmesidir. İnsan haklarına saygı çalışmalarının temelinde "İşkence ve kötü muameleye karşı sıfır tolerans" politikası bulunmaktadır (TİHEK, t.y.). Bu bağlamda, kolluk kuvvetleri ile ilgili yapılmış olan şikâyetler bağımsız ve etkin bir şekilde idari ve adli olarak soruşturulmaktadır.

Polisin görevi, demokratik toplumlarda, suçla mücadele ederken hukuk sınırları dâhilinde sorumluluklarını yerine getirirken, toplumun temel özgürlük ve hakları ile kamu güvenliğini ve düzenini sağlamada hassas bir denge kurulmasını sağlamaktır. Polisin

eylemlerinin kontrol altında tutarak keyfi işleyişi önlemek gayesiyle, görevlilerin sorumluluk ve yetkileri kanunlarla düzenlenmiştir. Bu bağlamda polis; hesap veren, denetlenebilen ve sorumluluk bilinci ile hareket eden bir teşkilat yapısına bağlı olarak görevini yerine getirmektedir.

İnsan hakları ihlalleri ile kötü muamele ve işkencenin önüne geçilmesi amacıyla çok sayıda dış ve iç denetim mekanizması bulunmaktadır. Üst Amirin denetimi, Cumhuriyet Savcısı Denetimi, Polis Teftiş Kurulu Denetimi, Mülki Amir Denetimi, Mülkiye Teftiş Kurulu Denetimi, İl/İlçe İnsan Hakları Kurullarının Denetimi, Ombudsman Denetimi Polis üzerinde olan denetimler arasında sayılabilir. Bununla beraber, Polis adli görevlerini savcının kontrolü ve denetimi altında, savcının talimatları ve bilgisi doğrultusunda yürütmektedir.

Polis, ülkenin güvenlik, huzur ve düzenini sağlamak ve korumakla görevlendirilmiş olan bir kolluk organıdır. Polis, asayiş ve emniyeti sağlayan, hukuki mevzuatta yer alan görevleri yapan, kanunların onlara verdiği yetkileri kullanan icra ve inzibat kuvvetidir.

Güven ve huzur, çağdaş toplumlarda en önemli ihtiyacı olarak öne çıkmakta, toplumda güven ve huzurun oluşturulması için devletler tarafından tüm olanaklar devreye sokulmaktadır. Vatandaşlar için, devleti temsil etmekte olan en önemli kurumlardan biri olan Polis Teşkilatı da, tüm çalışmalarını bu anlayışla yürütmektedir ve profesyonel bir şekilde topluma güvenlik hizmeti sunmaktadır.

Tüm insanlar; renk, ırk, din, dil, cinsiyet, siyasal ya da başka bir görüş, tabiiyet, doğuş, servet ya da bunlara benzer başka bir statü gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin temel özgürlük ve haklara sahiptir. Polis ise kendisine verilmiş olan yetkilerle bu özgürlük ve hakların koruyucusu konumundadır. Tüm yetkilerini kanunlar ve anayasadan alan Polis, bu yetkilerini de kolluk etik ilkelerine bağlı kalarak kullanmaktadır.

Toplumlar olduğu müddetçe “Suç ile Mücadele” her zaman var olacaktır çünkü “Suç” bütün toplumlarda var olan bir olgudur. Suç ve suç olgusu günümüzde toplumların çözülme bekleyen önemli sorunlarından biridir. Suçun önlenmesi ve suçun önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması tüm toplumların temel hedeflerinden biri olmak durumundadır. Toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel değişimleri ile beraber suç ve suç türlerinde de çoğalma meydana gelmiş, çoğalan suç türlerine göre de suçların risk analizleri yapılarak farklı tedbir ve stratejiler ile güvenlik hizmetleri sürdürülmektedir.

Kolluk teşkilatlarında suç soruşturmasıyla ilişkili olarak adli görevlerini yerine getirirken temel özgürlük ve hakların korunması ile suçun aydınlatılması işlemleri arasında bir denge öngörülmektedir. Masumiyet karinesi ilkesi ile de şüphelilerin haklarının korunarak kötü muamele ve işkenceye sıfır tolerans prensibiyle görev ifa edilmektedir.

Polis, bu bilinçle hareket ederek, bireylere ve toplumsal menfaatlere ciddi zarar verme potansiyeline sahip suç örgütlerine yönelik mücadelesinde, hukuk kurallarına bağlılığı, personel

eğitimi ve mücadelenin gerektirdiği en güncel teknik ve teknolojik imkânlarla sahip olmayı kendisine hedef seçmiştir.

Kolluk, bir toplumda hak ve özgürlüklerin korunmasında ve kamu güvenliğinin sağlanmasında toplum hayatı için vazgeçilmez bir unsurdur.

2.2. Polislik Mesleğinin Genel Özellikleri

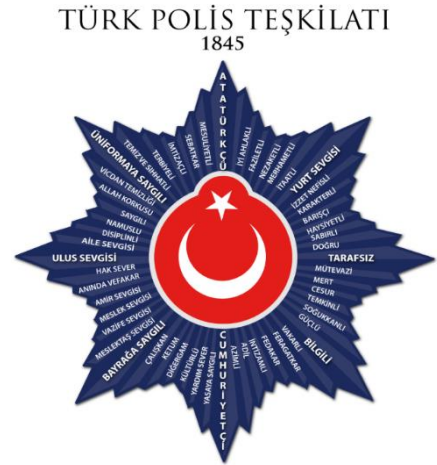
Şekil 2.1. Türk Polis Teşkilatı Arması

Türk polis armasındaki “Sekiz Köşeli Yıldız”, ilk olarak Sultan Abdülaziz (1861-1876) tarafından “Nişan-ı Osmani Şemsesi” ismiyle, devlet hizmetinde üstün başarılar gösteren kişilere imtiyaz ve iftihar olarak verilen bir madalya şeklinde çıkartılmıştır. Bu “Sekiz Köşeli Yıldız” daha sonra Türk Polisinin amblemi olarak kullanılmıştır. Yıldızın etrafını saran “Defne Dalı” da şan, başarı, ün, görkem ve şöhreti temsil etmektedir. Amblemin en alt kısmındaki “Çift Başlı Kartal” ise Selçuklu Devleti'nin (1040-1157) simgesidir. Kartalın başlarından biri batıya, diğeri doğuya bakmakta ve batı-doğu hâkimiyetini ifade etmektedir. Ayrıca, “Çift Başlı Kartal”, özgürlük, kudret, güç ve bağımsızlık anlamlarına gelmektedir (<https://rustuunsalpmyo.pa.edu.tr/polis-armasinin-anlami.html>).

“Sekiz Köşeli Yıldız”da geçen her şua ayrı bir etik değeri temsil etmektedir. Buna göre her Emniyet Teşkilatı personeli aşağıdaki erdemlere sahip olmalıdır:

• Atatürkçülük	• Vakar	• Anında Vefakâr
• İyi Ahlak	• Feragat Eden	• Haksever
• Fazilet	• Fedakârlık	• Ulus Sevgisi

Üzerinde ay yıldız, defne dalı ve çift başlı kartal figürü yer alan polis armasındaki figürler, özgürlük, bağımsızlık, güç, kudret, başarı, ün, şan, şöhret ve görkem gibi birçok anlam ifade etmektedir. Türk Polis Teşkilatının armasında yer alan her detay, ayrı değerleri simgelemekte ve tarihsel bilgi içermektedir.

Şekil 2.2. Sekiz Köşeli Yıldız

• Nezaket	• İntizam	• Aile Sevgisi
• Merhamet	• Adil olma	• Disiplin
• İtaat	• Azim	• Namus
• Yurt Sevgisi	• Cumhuriyetçi	• Saygı
• İzzeti Nefis	• Yasaya Saygı	• Allah Korkusu
• Karakter	• Yardımsever	• Vicdan Temizliği
• Barışçı	• Kültürlü	• Üniformaya Saygı
• Haysiyet	• Diğergam	• Meslek Sevgisi
• Sabır	• Ketum	• Amir Sevgisi
• Doğru	• Bilgili	• Temiz ve Sıhhatli
• Tarafsız	• Güçlü	• Vazife Sevgisi
• Mütevazı	• Çalışkan	• Terbiye
• Mert	• Bayrağa Saygılı	• İmtizaç
• Cesur	• Meslektaş Sevgisi	• Sebatkâr
• Temkin	• Soğukkanlılık	• Mesuliyet

2.3. Kolluk Etik İlkeleri

Kolluk, bir toplumda hak ve özgürlüklerin korunmasında ve kamu güvenliğinin sağlanmasında toplum yaşamı için vazgeçilmez bir unsurdur. Kolluk görevi; uluslararası sözleşmeler, kanunlar, anayasa ve diğer ilgili mevzuata göre yürütülmektedir.

Kolluk Etik İlkeleri, kolluk personelinin görevini yürütürken uyması gereken ilkeleri belirlemek, görevin yerine getirilmesinde, dürüstlük, tarafsızlık, adalet, saydamlık, liyakat ve hesap verebilirlik ilkelerine bağlı kalarak halkın güvenini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Kolluk birimlerinin temel görevi, sorumluluk alanlarında bireylerin hak ve özgürlüklerini koruyarak, asayiş, güvenliği ve kamu düzenini sağlamaktır. Bu saygın ve onurlu vazife kolluk personeli tarafından yerine getirilmektedir. Görevin yerine getirilmesinde kolluk personelinin yükümlü olduğu davranış kuralları bütünü olan Kolluk Etik İlkeleri her rütbedeki personelin görevini liyakat ve ehliyetle yürütebilmesi için rehber olarak görülmektedir. Anayasamız, Avrupa Konseyi Kolluk Etik İlkeleri Rehberi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi referans alınarak hazırlanan bu ilkeler, kolluk görevlilerinin hem kanunların koyduğu kuralları benimsemesini ve uygulamasını hem de kolluk personelinin beklenen davranış kurallarının toplum tarafından bilinmesini de sağlamaktadır.

2.3.1. Kolluk Etik İlkelerinin Kapsamı

Bütün kolluk birimlerinin destekleriyle hazırlanmış olan Emniyet Genel Müdürlüğü, Kolluk Etik İlkeleri, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve Gümrükler Muhafaza Genel Müdürlüğünü ve bu teşkilatlarda görev alan kolluk görevlilerini kapsamaktadır.

Kolluğun Görevleri

Kolluğun ana görevleri şu şekilde sıralanabilir:

- Bireylerin temel hak ve özgürlüklerini korumak,
- Kamu düzenini korumak,
- Asayiş ve emniyeti sağlamak,
- Suç işlenmesini önleyici tedbirler almak ve suçla mücadele etmek,
- Yardıma muhtaçlara, yardım isteyenlere ve tehlike içerisinde bulunanlara yardım etmek,
- Suçları aydınlatmak ve şüphelileri adli makamlara teslim etmektir.

Hizmet Anlayışı

- Kolluk birimleri, hizmet ve görevin yerine getirilmesinde kamu yararını gözetme, hukukun üstünlüğü, tarafsızlık, katılımcılık, hesap verebilirlik, hizmetin sonucuna odaklılık, şeffaflık ve sürekli gelişim ilkelerini esas alır.
- Kolluk birimleri, sorumluluk ve görev alanında toplumun ihtiyaç ve taleplerine odaklanarak halkın memnuniyetini arttırmayı, bu doğrultuda toplumun güven ve saygısını kazanmayı amaçlar.
- Güvenlik hizmeti herkes tarafından her zaman ulaşılabilir olmalıdır.
- Görevin gerektirdiği istisnalar dışında kolluk kolay bir şekilde tanınabilir vaziyette görev yapar.
- Devletin yasal icra gücü olarak görev yapan kolluk personeli, bu gücü zaaf içerisinde gösterecek davranış ve tutumlardan kaçınır.

Kolluk Personelinin Nitelikleri

- Kolluk personeli, Atatürk ilke ve inkılâplarına, Cumhuriyet ve toplumun ana değerlerine bağlıdır.
- Kolluk personeli arasındaki ilişki, hiyerarşik yapıya uygun olarak işbirliği, koordinasyon, yardımlaşma, sevgi, güven ve saygı temeline dayanır.
- Kolluk mesleğine giriş, görevin barındırdığı özellikleri tespit etmeyi gaye edinen ve mevzuatla belirlenmiş olan objektif ölçütlere göre yapılır.

- Kolluk personeli, etkin iletişim kurar, mantıklı karar verir, adil davranır ve gerektiği zamanlarda inisiyatif kullanır.
- Kolluk personeli, toplumun hassasiyetlerini ve yapısını bilir; gerekli olan duyarlılığı gösterir.
- Kolluk personeli, üniformasının ve mesleğinin gerektirdiği güven ve saygınlığa layık olduğunu davranışlarıyla gösterir.
- Kolluk personeli görevi dışında da meslek onurunu zedeleyecek herhangi bir iş yapmaz ve özel yaşamında mesleki hizmetlerinin tarafsızlığını gölgeleyecek davranışlardan kaçınır.
- Kolluk personeli renk, ırk, din, dil, siyasi düşünce, cinsiyet, felsefi inanç, mezhep ve benzeri nedenlerle bireyler arasında ayırım yapmadan tarafsızlık içerisinde hizmet sunar.

Eğitim

- Eğitim, kolluk personelinin meslek yaşamı sürdükçe devam etmesi gerekli olan kesintisiz bir süreçtir. Bu süreç içerisinde temel eğitim, uzmanlık eğitimleri ve hizmet içi eğitim, toplumdaki gelişim ve değişime paralel olarak gereksinimlere yanıt verebilecek şekilde uygulamalı ve teorik olarak verilir.
- Eğitim, mesleğe hazırlamanın yanında kolluk personelinin sosyal ve kültürel yönden gelişmesini de sağlar.
- Kolluk personelinin eğitimi, sorumluluk ve görevleri temel alınarak, hizmetin amaçlarına odaklanacak biçimde yerine getirilir.
- Kolluk personeline; demokrasinin temel ilkeleri ve değerleri, insan haklarına saygı, hukukun üstünlüğü, bireyin temel özgürlük ve haklarının korunması ve kolluk etik ilkeleri konularında eğitim verilir.

Kolluk Personelinin Hakları

- Kolluk personeli, mevzuatla verilen görevler dışında kalan hizmetlerde görevlendirilemez. Sorumluluk ve yetkileri net bir biçimde belirlenen kolluk personeli, amirlerinin mevzuata uygun şekilde verdiği emirlerini yerine getirir. İçeriği suç sayılacak emir hiçbir durumda yerine getirilmez.
- Kolluk personeline, savunma hakkı verilmedikçe disiplin cezası verilemez. Disiplin kararları, kanunda belirtilmiş olan istisnalar haricinde, yargı denetimi dışında bırakılamaz. Görevi ile ilgili suç işlediği iddia edilen kolluk görevlisi bir avukat tarafından temsil edilme, adil yargılanma ve savunma hakkına sahiptir.

Hesap Verebilirlik ve Denetim

- Kolluk personeli, ihmallerinden, eylemlerinden ve verdiği emirlerden kişisel olarak sorumlu ve hizmet etmiş olduğu topluma karşı sürekli olarak hesap verebilir olmalıdır.
- Kolluk faaliyetleri, mevzuat dâhilinde yürütme, yargı ve yasama organlarının denetimine açıktır.
- Kolluk personeli aleyhine, usulüne uygun olarak yapılan bütün şikâyetler tarafsız ve hızlı bir şekilde soruşturulur. Soruşturma, tarafsız ve etkin bir biçimde yürütüldüğü konusunda şüphe duyulmayacak şekilde neticelendirilir ve soruşturmanın sonucu şikâyetçiye bildirilir.
- Kolluk görevine ilişkin ihbarlar da çok titiz bir şekilde araştırılır.

Kolluk Uygulama ve Müdahaleleri

- Kolluk personeli, görevini yerine getirirken, her insanın yaşam hakkına ve Anayasa'da belirtilmiş olan diğer temel özgürlüklere ve haklara saygı gösterir.
- Kolluk personeli, kimseyi eziyet, işkence, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı muamele ya da cezaya tabi tutamaz. Hiçbir neden, işkencenin haklılığına gerekçe olarak gösterilemez.
- Kolluk personeli, kanunla öngörülmüş olan yöntem ve sebeplere uygun olmadıkça hiç kimsenin özgürlüğünü sınırlayamaz.
- Kolluk personeli, zorunlu durumlarda ve sadece meşru bir amacı elde etmek için orantılı güç kullanır.
- Kolluk personeli, görevinin gerektirdiği dürüstlük ve saygınlık içerisinde hareket eder. Görevini yerine getirirken insanlar arasında ayırım yapmaz ve tarafsız davranır.
- Kolluk personeli, kanunların öngörmüş olduğu hallerin dışında bireyin özel yaşamına müdahale edemez.
- Kolluk personeli, mevzuatta aksi belirtilmediği sürece, edindiği her türlü mesleki sırrı ve bilgiyi korur.
- Kolluk personeli, kişilerin özel yaşamlarıyla alakalı olan veya kişi haklarına zarar verebilecek nitelikteki bilgilerin korunmasına büyük özen gösterir; yasal zorunluluk haricinde bu bilgileri açıklayamaz ve kendisi veya üçüncü kişiler lehine kullanamaz.
- Kolluk personeli, kolluk uygulamalarında engelli, yaşlı ve çocuk gibi hassas olan kişilerin ihtiyaçlarını ve durumlarını göz önünde bulundurur.
- Kolluk personeli, görevini yaparken ya da bir olaya müdahalede bulunurken, öncelikli olarak mesleki kimliğini belirtir ve normal şartlarda kimlik gösterir.

- Mesleki saygınlık ve onurla hareket eden kolluk personeli, kurum içerisindeki bütün yozlaşmaya karşı tavır alır. Usulsüzlük ve yolsuzlukla karşılaşması durumunda yetkisi dâhilinde olanlara müdahalede bulunur; yetkisini aşan durumları ise üstlerine bildirir.
- Kolluk personeli, unvan, görev ve yetkisini kullanarak yakınları, kendisi veya üçüncü kişiler için menfaat sağlamaz; kayırmacılık yapmaz ve aracılıkta bulunmaz.
- Kolluk personeli görevi nedeniyle hediye kabul edemez ve çıkar sağlayamaz. Kolluk personelinin performansını, tarafsızlığını, kararını veya görevini yerine getirmesini etkileyen veya etkileme ihtimali olan, maddi değeri olan ya da olmayan, dolaylı ya da doğrudan kabul edilen her türlü menfaat ve eşya hediye kapsamındadır.
- Kolluk personeli kamu taşıt ve binaları ile diğer kamu kaynakları ve mallarını kamusal hizmet ve amaçlar dışında kullanamaz ve kullandıramaz; bunları korur ve her zaman hizmete hazır şekilde bulundurmak adına gerekli tedbirleri alır.
- Kolluk personeli, görevli bulunduğu mülki sınırlar dâhilinde hizmet yeri, zamanı ve branşına bakmaksızın, bir suçla karşılaştığı zaman suça el koyar; suçun devam etmesini önler; şüpheli ve suç delillerinin muhafaza ve tespitini sağlayarak yetkili kolluğa teslim eder.

Kolluk ve Yargı İlişkileri

- Kolluk görevlileri, yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığına saygılı davranır; adli mercilerin kararlarına itiraz etmez.
- Kolluğun gerçekleştirmiş olduğu her türlü işlem ve eyleme karşı yargı yolu açıktır.
- Kolluk personeli, soruşturmanın her aşamasında adli makamlarla beraber etkin işbirliği ile çalışır.
- Kolluk personeli, müdafinin üstlenmiş olduğu role saygı duyar; gözaltına alınan kişilerin “müdafinin hukuki yardımından yararlanma hakkını” etkili bir biçimde kullanmasını sağlar.

Adli Soruşturmalar

- Adli soruşturma, işlenmiş olan ya da işlenmesi muhtemel bir suç ile ilgili makul bir şüphe olması durumunda, yetkili makamın karar ve emirlerine uygun olarak, mevzuat ile öngörülmüş olan yönteme göre yürütülür.
- Kolluk personeli, suç mahkemenin kararı ile sabit oluncaya değin, bir suçla itham edilmiş olan herkesin suçsuz kabul edilmesi ilkesine göre hareket eder.
- Kolluk personeli suç ayırımı gözetmeksizin yakalanan kişilere, yakalanma nedeni ve hakkındaki iddiaları öğrenme, istediği bir kişiye yakalandığını bildirme, susma, müdafiden faydalanma ve yakalanmaya itiraz etme haklarının bulunduğu ve bu hakları

nasıl kullanacağı konusunda gecikmeden bilgi verir ve bu hakların kullanılmasında yardımcı olur.

- Kolluk personeli, tanık ve mağdurlara kanun tarafından tanınan hakları hatırlatır ve tehdit altında oldukları durumlarda can güvenliklerini sağlar.
- Kolluk personeli, soruşturmayı adil ve objektif olarak yürütür; çocukların kadınların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına ve özel durumlarına saygı gösterir.
- Kolluk personeli, gerektiği zamanlarda, taraflara soruşturma boyunca yapılmış olan işlemleri anladığı bir dil ile anlatır, ihtiyaç durumunda tercümandan faydalanmasını sağlar.
- Kolluk personeli, gözaltına alınmış olan ya da muhafaza altında tutulanların kayıtlarını eksiksiz bir şekilde tutar.
- Kolluk personeli, gözaltına alınmış olan ya da muhafaza altında tutulan bireylerin sağlık, güvenlik, uygun beslenme, temizlik ve gereksinimlerini temin eder.

Suçla karışmış olma şüphesi dışında bir nedenden özgürlüğü kısıtlanmış olan bireyler, şüphelilerden farklı bir yerde tutulur. Özgürlüğünden alıkonulan ya da gözaltında bulundurulmuş kadınlar erkeklerden; çocuklar yetişkinlerden farklı yerlerde tutulur (Çomaklı & Ayhan, 2018:621-626).

2.4. Polis Sınıflandırılması

2.4.1. Kıyafetlerine Göre

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun (ETK) 4. Maddesinde Polis, silahlı icra ve inzibat kuvveti olup sivil ve üniformalı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Aynı Kanunun 5. Maddesinde “Üniformalı polis, vasıtalı ve vasıtasız kısımlara ayrılır. Vasıtalı polis; atlı, bisikletli, motorlu ve canlı, cansız diğer vasıtalarla teçhiz edilen kısımdır.” ve 6. Maddesinde “Sivil Polis; her nevi emniyet hizmetinde üniformasız çalıştırılan kısımdır” şeklinde belirtilmektedir.

2.4.2. Hizmet Alanlarına Göre

Emniyet Teşkilatında görev alan polisler hizmet alanına göre İdari Polis, Siyasi Polis ve Adli Polis şeklinde üç ayrı kısma ayrılmaktadır.

İdari polisin gayesi, suç işlenmeden önce gerekli olan tüm güvenlik önlemlerini alarak kamu düzeninin bozulmasını engellemektedir. Bu durum, ETK’nun 9. maddesinde “İdari polis, içtimai ve umumi intizamı temin etmekle mükelleftir” şeklinde belirtilmiştir. Basit bir biçimde ifade etmek gerekirse idari polis, kamu düzenini sağlamak ve korumak ile görevli kolluk kuvveti olarak tanımlanabilir. İdari polis toplumun güven ve huzurunu bozmaya yönelik eylemlerin gerçekleşmesine önleme gayesiyle görev yapmaktadır. Kanunların suç olarak saydığı

eylemlerin/fiillerin yaşanmaması için gerekli olan tedbirleri alması ve uygulaması idari polisin temel görevidir. Umuma açık alanların kontrolü, şüpheli kişilerin kimlik sorgulamaları, devriye gezmek, tören, bayram, konser spor müsabakaları, toplantı, yürüyüş ve gösterilerde “önleyici” güvenlik tedbirleri almak, yardıma muhtaç olan insanlara yardım etmek, trafik ile alakalı tedbirleri almak, genel ahlakı korumak gibi örnekler örnek olarak gösterilebilir.

Siyasi polis, anayasal düzenin ve Cumhuriyet ilkelerinin korunması, Atatürk ilke ve devrimlerinin ve devletin bütünlüğünün korunması ve uygulanması ile görevlidir. Kanunda siyasi suç sayılan eylemlerin önüne geçilmesi gayesiyle önlem alınması ile yetkili olan birimdir. Siyasi polis; demokratik düzene, Anayasaya ve vatanın bütünlüğünü bozmaya yönelik propagandaları/eylemleri, siyasi örgüt çalışmaları konusunda takipte olur ve suç tespit ettiği durumlarda failleri yakalayıp adalete teslim eder.

Kanunların suç olarak gördüğü eylemlerin/fiillerin oluşması sonrasında yapılacak işlem ve işlerin yürütülmesinden yetkili ve sorumlu birim “Adli Polis”tir. ETK’nun 9. Maddesine göre, adli polis; “asgari tam teşekküllü bir polis karakolu bulunan yerlerde, adli işlerle uğraşmak üzere Emniyet Umum Müdürlüğünce kadrodan ayrılan, tam teşekküllü bir kadrodan daha az kuvvette olan polis teşekküllerinin tamamı veya bir kısmı” şeklinde belirtilmiştir. CMK’nun 164. maddesinde ise, adli polis, kanunun suç olarak kabul ettiği eylemlerin meydana geldiği andan iddianamenin kabulüne kadar geçen zaman diliminde suç delillerini toplamak, failleri yakalayıp adli mercilere teslim etme gibi vazifeleri gerçekleştiren bir birim olduğu görülmektedir. CMK’nun 161. ve 164. maddeleri gereğince, suçun işlenmesi sonrası adli polis Cumhuriyet savcısının talimat ve emirleri ile adli vazifelerini yerine getirir.

Kanun ve ilgili mevzuatlarda belirtildiği üzere; adli polis, bir suçun işlenmesi sonrası görev alıp, delillerin toplanması ve suç faillerinin yakalanmasını; idari polis ise kamu düzeninin bozulmasını önlemeyi amaçlamaktadır.

2.4.3. Özel Amaçlı Kurulan Birimler

Trafik Denetleme Birimi

Trafik Denetleme birimlerinde çalışmakta olan Trafik Polisleri 2918 sayılı Karayolu Trafik Kanununun 1. Maddesinde yer alan “...karayollarında, can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini ilgilendiren tüm konularda alınacak önlemleri belirlemektir” hükmüne göre görevlerini yerine getirmektedir.

Trafik Denetleme Birimleri şehir içindeki toplu taşıma, bireysel araç, yanlış park gibi konularda trafik düzenini oluşturmakla yükümlüdür. Şehirlerarası seyahatlerde ise Bölge Trafik Denetleme birimleri bulunmaktadır (EGM Trafik Başkanlığı, t.y.).

Toplum Destekli Polislik (TDP)

Toplum Destekli Polislik Birimi; problem çözme, suç önleme, toplumla ortak çalışmalar ve işbirliği vb. faaliyetler yapan birimdir. Toplum Destekli Polislik, suç meydana geldikten sonra harekete geçen değil, vatandaşın malına, canına zarar gelmeden önce çalışmalar yapan, suça sebep olan fizikî unsurları yok edecek suçla etkili bir mücadele sağlayan, vatandaş ile olan ilişkilerini saygı-sevgi doğrultusunda güçlendiren ve tüm bunların sonucunda da suçludan ve suçtan arındırılmış bir hayat alanı sağlamaya çalışan bir polislik anlayışıdır. Toplum Destekli Polisliğin;

- Güvenlik hizmetlerinin işleyişinde toplumun katılımını ve desteğini sağlamak,
 - Toplum ve temsilcileri ile görüşme ve toplantılar yapmak,
 - Toplumun öncelikli olan güvenlik beklentilerini belirlemek,
 - Önleyici güvenlik hizmetleri kapsamında halkı uyarmak, bu konuda bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
 - Toplumun risk altındaki kesimine yönelik strateji geliştirmek,
 - Suç korkusunu azaltarak yaşam kalitesini arttırmak,
 - Öğrenci, çocuk ve gençlere yönelik kötü alışkanlıklara karşı koruyucu tedbirler geliştirmek,
 - Hizmet alanına ilişkin projeler geliştirmek ve uygulamak,
 - Toplumun güvenlik memnuniyetini arttırmak
- gibi görev ve amaçları bulunmaktadır (EGM, t.y.).

Özel Harekât Birimi

Özel Harekât birimleri Terör örgütlerinin meskûn mahal veya kırsal alanda giriştikleri eylemleri engellemek, gerçekleşmiş olan eylemlerin faillerini etkisiz hale getirmek veya yakalamak, rehin alınan kişi veya kişileri kurtarmak amacıyla operasyonlar gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur. 2018 yılı başında Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Harekât Başkanlığına doğrudan bağlı Çankırı Özel Harekât Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğü kurulmuştur. Özel Harekat Başkanlığı bünyesinde illerimizde Özel Harekat Şube Müdürlükleri bulunmaktadır (EGM, Özel Harekât Başkanlığı, t.y.).

Çevik Kuvvet Birimi

Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğümüz kanunlar çerçevesinde yapılan toplantı, gösteri ve yürüyüşlerde düzeni sağlaması, her türlü basın açıklaması, miting, açık-kapalı yer toplantıları, duruşma, yıkım, sportif faaliyetlerde katılımcıların korunması ve gerektiğinde toplumsal

olaylara müdahale etmesi amacıyla Emniyet Teşkilatı bünyesinde oluşturulan özel bir polis birimidir. Bu birimde yer alan polislerin görevleri şunlardır:

- Kanuna uygun toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin düzenini ve güvenliğini sağlamak, Kamu düzenini bozabilecek nitelikteki toplumsal hareketlerin meydana gelmesi muhtemel yerlerde önleyici tedbirler almak, Grev ve lokavt sırasında iş yerlerinin tahribe uğramasının veya işgalinin önüne geçmek, bu yerlerde devriye hizmetleri yürütmek, Kanuna aykırı sokak ve meydan hareketlerini önlemek,
- Toplumsal olayda, grev ve lokavtlar ile kanuna aykırı sokak ve meydan hareketlerinde toplumun ve kişilerin maddi ve manevi varlıklarını tecavüzden korumak,
- Diğer polis kuvvetlerinin yetersizliği halinde, her türlü tören ve gösterilerde gerekli güvenlik önlemlerini almak ve düzeni sağlamak,
- Kanuna aykırı olayları gerekirse zor kullanarak etkisiz hale getirmek (EGM, t.y.).

İstihbarat Birimi

Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve yasal yetkiler çerçevesinde; Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, anayasal düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirler almak; emniyet ve asayiş sağlamak üzere iç ve dış tehdit oluşturan faaliyetlere karşı ülke seviyesinde istihbarat faaliyetlerinde bulunarak bu amaçla elde edilen bilgileri hızlı, etkin ve güvenilir bir şekilde değerlendirerek, ilgili makam, kurum ve kuruluşlara gizlilik kurallarına uygun olarak ulaştırmak.

İlgili kanunlarda belirtilen görevleri yerine getirmek üzere bilgi çağının gerekleri karşısında teknolojik imkânları en üst düzeyde kullanan, etik değerlere sahip, ülkesini her düzeyde temsil yeteneğine haiz, demokratik hukuk devletlerinin varlığını tehdit eden terör ve suç organizasyonlarının zamanında teşhisini ve çağdaş güvenlik anlayışı gereği suçun oluşmadan önlenmesini sağlayan, halkın güven duyduğu, güçlü, dinamik, etkin ve hareket kabiliyeti yüksek bir istihbarat yapılanmasını hedefleyen öncü bir birim olmak (EGM, İstihbarat Başkanlığı, t.y.).

Terörle Mücadele Birimi

Terörle Mücadele (TEM) birimleri Hukuk Devleti ilkeleri ve İnsan Haklarına dayanan görev anlayışı çerçevesinde, kanunlarda terör suçu olarak nitelenen her türlü faaliyete engel olmak, terörle mücadele alanında iç güvenliği sağlamak, bu suçları işleyenlerin yakalanarak yetkili mercilere sevk edilmesi temel görevi doğrultusunda hareket etmek ve gerektiğinde fiilen operasyonlara destek vermektedir (EGM, Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, t.y.).

Narkotik Suçlarla Mücadele Birimi

Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi Başkanlığı narkotik madde imalatı, kaçakçılığı, kullanımı, kullanımının kolaylaştırılması, özendirilmesi ile bu fiillerden kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçuyla mücadele etmek ve bu alanda ilgili kamu ya da özel kurum ve kuruluşlarla, yabancı ülke kanun uygulayıcı birimleri ve uluslararası kuruluşlarla koordinasyon içerisinde operasyonel, stratejik, teknik ve eğitim iş birliği çalışmaları yürütmektir.

Bir insanlık suçu olan uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadeleyi; tüm Dünya çocuklarını kendi çocuklarımız olarak gören bir bakış açısıyla yürütmek, maddeye erişimi engellemek ve geçmiş tecrübesini her gün yenileyerek geliştirdiği etkin, dengeli ve sürdürülebilir mücadele yaklaşımları ve yetişmiş insan kaynağı ile diğer kurumlara örnek olmaktır (EGM, t.y.).

Kaçakçılıkla ve Organize Suçlarla Mücadele Birimi

Her türlü sahtecilik ve nitelikli dolandırıcılık suçları, bilişim suçları, silah mühimmat, tarihi eser, nükleer madde ile uyuşturucu yapımında kullanılan kimyasal maddelerin kaçakçılığı ile son günlerde önemini ve etkilerini daha yakından izlediğimiz organize suçlarla mücadele görevini üstlenen Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, toplumu kısıpaltına alan kaçakçılık konusu ile mücadele eden kuruluşların başında gelmektedir.

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, bahsedilen konular dâhilinde çalışmalarını en üst seviyeye çıkartarak toplumumuzun, huzur ve güven içerisinde sağlıklı bir şekilde yaşamasını sağlamak ve uluslararası platformda ülkemizi en iyi şekilde temsil etmeyi amaçlamaktadır (EGM, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, t.y.).

Siber Suçlarla Mücadele Birimi

Siber Suçlarla Mücadele Birimi bilişim teknolojileri kullanılarak işlenen suçların soruşturulması ve dijital delillerin incelenmesi, mükerrer yatırımların önüne geçilmesini, bilişim suçlarıyla mücadelenin etkin ve verimli olarak yürütülmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Değişen ve gelişen dünya koşulları içerisinde, geleceğe yönelik bir anlayışla siber suçlarla mücadelede konusunda uzman, fikirlerin rahatlıkla konuşulduğu özgür ve dinamik ortama sahip, yönetimde eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk anlayışı içerisinde, yüksek ahlak değerlerini kurumsal kimliğimiz ile bütünleştirmiş, 'güven' kelimesiyle anılan bir kurum kültürü oluşturmaktır.

- Siber suçlarla mücadele etmek,
- Siber suçlar konusunda toplumda farkındalık oluşturmak,
- Siber suçlarla mücadelede uluslararası işbirliklerini artırmak,

- Ülkemize yönelik siber suç tehditlerini değerlendirmek, gerekli analizler yapmak ve bu tehditlerle mücadele etmek,
- Siber suçlarla mücadelede alanında uzman soruşturmacı ve adli bilişim personelleri yetiştirmek,
- Teknolojik gelişmeleri takip etmek ve bu teknolojiyi kullanmak suretiyle siber suçlarla mücadele kapasitemizi artırmak başlıca görevlerindendir (EGM, Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, t.y.).

Göçmen Kaçakçılığı Birimi

Göçmen Kaçakçılığı birimi halkın güven ve huzurundan sorumlu bir kurum olarak başta Anayasa olmak üzere polise yetki veren yasalar doğrultusunda tarafsızlık ve eşitlik ilkelerine bağlı insan haklarına saygılı, objektif, güler yüzlü ve toplum destekli hizmet sunmaktadır. Ulusal ve Uluslararası alanda faaliyet gösteren Birim, İnsan ve Organ Doku ticarete yapan suç örgütleriyle, evrensel, insan haklarına saygılı, sosyal çevrenin değerlerini dikkate alarak topluma karşı sorumluluk bilinciyle, yasaların vermiş olduğu yetki ve sorumluluk çerçevesinde suçlu ve suç örgütleriyle zaman kaybetmeden etkin bir şekilde mücadele etmektedir (EGM, Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığı, t.y.).

Havacılık Birimi (İnsansız Hava Araçları)

Havacılık Dairesi Başkanlığı Emniyet Teşkilatının ihtiyaçları doğrultusunda vatandaşlarımızın huzuru için her türlü havacılık faaliyetlerini kesintisiz vermektir. Ülke emniyeti için en üst seviyede; diğer Polis Teşkilatlarına referans teşkil edecek kalitede polisiye havacılık faaliyetlerini sağlamaktır.

- V.I.P. Hizmetlerinde,
- Asayiş ve Kaçakçılıkla mücadele hizmetlerinde,
- Personel ve malzeme nakli,
- Trafik kontrol hizmetlerinde,
- Arama ve kurtarma faaliyetlerinde,
- Deprem ve tabii afetlerde,
- Ambulans Helikopteri olarak,
- Güvenlik Hizmetlerinde,
- Terörle Mücadele kapsamında yapılan faaliyetler başta olmak üzere, Merkez ve Taşra teşkilatlarımızın uçuş ihtiyaçlarını karşılamaktadır.

Havacılığın suç öncesi görevleri caydırıcılık ve keşif ve gözetleme şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Caydırıcılık görevi; belirli bir hedef gözetmeksizin ülkemiz değerlerine, vatandaşlarımızın veya ülkemizi ziyaret eden yabancıların canlarına, mallarına bireysel ve toplu

olarak gelebilecek her türlü saldırı veya huzur bozucu eylemlere karşı yapmış olduğumuz devriye uçuşları; suç işlemeye eğilimli kişilere karşı caydırıcılık, huzur ortamında yaşamak isteyen insanlarımıza da güven telkin etmektedir. Ayrıca helikopterle havadan trafik denetimi yaparak sürücülerin hata yapmalarını önlemek de karayolu trafik güvenliği açısından çok etkin bir caydırıcılık görevidir. Keşif ve gözetleme görevi ise; suç öncesi alınan istihbari bilgiler doğrultusunda, suç işlemesi muhtemel kişilerin ve bu kişilere ait her türlü kara, hava, deniz araçları ile ev ve arazilerinin havadan izlenmesi veya takibi şeklinde ifa edilmektedir. Bu görev; her türlü terörist faaliyetlere karşı olabileceği gibi her türlü narkotik suçlara ilişkin gözden uzak, ulaşımı kolay olmayan kaçak ekim alanları, üretim alanları ve saklama alanlarının tespitine denizden, karadan, havadan yapılabilecek her türlü kaçakçılık olaylarına yöneliktir.

Suç oluşumundan sonra ise suçluların tespiti ve yakalanması, bazen yerden yapılan takip ve araştırmalar neticesinde mümkün olamamaktadır veya uzun zaman almaktadır. Havadan araştırma, tespit ve takip yeteneği ile bombalama, soygun, sabotaj, saldırı, terör, kapkaç, gasp gibi olaylara karışarak kaçan kişilerin tespit edilmeleri, kontrol altına alınarak takip ve yakalanmaları kısa sürede gerçekleşebilmektedir (EGM, Havacılık Daire Başkanlığı, t.y.).

Bomba İmha Birimi

Bomba İmha ve İnceleme Birimleri; patlama sonrası olay yeri inceleme çalışmaları, ihbar edilen şüpheli paketlerin kontrolü, yüksek riskli operasyonlarda giriş ekiplerine yardımcı olmak amacıyla patlayıcı madde kullanımı, Polis Teşkilatının ve diğer güvenlik birimlerin ihtiyaç duydukları “el yapımı bombalar ve güvenlik tedbirleri” konulu bilgilendirme eğitimlerinin düzenlenmesi, birimlerin ihtiyaç duyduğu ekipman temini, gelişen teknolojiye bağlı olarak geleceğe yönelik proje geliştirmek başlıca görev alanıdır.

Bomba arama köpekleri yeri bilinmeyen bombaları veya arındırılmış alanlarda saldırı amacıyla yerleştirilmiş bombaları en kısa zamanda bulmak amacıyla gerekli testlerden geçerek, temel eğitim kursunu bitirip sertifika almış oyun oynama güdüsü yüksek, koku alma duyusu kuvvetli köpeklerden seçilmektedir (EGM, Bomba İmha ve İnceleme Şube Müdürlüğü, t.y.).

Olay Yeri İnceleme Birimi

Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü birimleri Kriminal Daire Başkanlığı çatısı altında 81 İl Emniyet Müdürlüğünde Şube Müdürlüğü olarak hizmet vermektedir.

Polisin kanunlarda kendisine verilen yetkiler doğrultusunda kimlik tespiti yapmak, suç sayılan fiil ve olayların ortaya çıkması ile başlayan adli görevlerinin yerine getirilmesi, suç ve suç sanıkları ile ilgili delillerin tespiti, tescili, toplanması, muhafazası, ambalajlanması, ilgili yerlere gönderilmesi ve incelenmesi işlemlerinin yerine getirilmesi görevlerini yerine getirmektedir. Birimin; olay yeri inceleme çalışmaları, kimlik tespit çalışmaları, parmak ve avuç

izi geliştirme çalışmaları, adli görüntüleme çalışmaları, doğal afetler ve ölümlü büyük kazalar işlemleri yürütülmektedir (EGM, t.y.).

2.5. Polisin Görevleri

Polisin görevlerini Genel Asayiş Görevi, Önleme ve Koruma (İdari) Görevleri, Olayları Bastırma Görevi, Adli Görevler, Devletin Yürütme Gücüne Yardım Görevi, Sosyal Yardım Görevleri olarak yedi başlık altında incelemek mümkündür.

Genel Asayiş Görevi

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 1. maddesinde; *“Polis, asayiş amme, şahıs, tasarruf emniyetini ve mesken masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatini temin eder. Yardım isteyenlere yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve ilgili mevzuatın kendisine verdiği vazifeleri yapar.”* denilmektedir. Kanun maddesinden; polisin asıl görevinin, toplum ve bireylerin ırzını, canını ve malını korumak, kamu düzenini ve genel asayişini sağlamak olduğu anlaşılmaktadır.

Önleme ve Koruma (İdari) Görevleri

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 2. maddesinde; polisin genel emniyetle ilgili görevleri iki kısımdır.

A) Kanunlara, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine, yönetmeliklere, Hükümet emirlerine ve kamu düzenine uygun olmayan hareketlerin işlenmesinden önce bu kanun hükümleri dairesinde önünü almak,

B) İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak” hükmü yer almaktadır. PVSK kanunun 2. maddesinin a) bendine göre; Polis hükümet emirlerine, yasal mevzuata ve kamu düzenine aykırı hareketlerin işlenmesini önlemek ile görevlidir. Genel asayişin sağlanması, toplumda güven ve huzur ortamının bozulmasını önlemek için alınan tedbirler, idari görevlerindendir. Önleyici görev suç işlenmesinden önce caydırıcılık niteliğinde yürütülen görevlerdir. Umuma açık yerlerin kontrolü, Devriye, Şüpheli kişilerin kimlik sorgulamaları, Bayram, tören, toplantı, konser spor müsabakaları, toplantı, gösteri ve yürüyüşlerde “Önleyici” güvenlik tedbirleri almak, Trafik ile ilgili tedbirleri almak, Yardıma muhtaç olanlara yardım etmek, Genel ahlaki korumak gibi görevler polisin önleme ve koruma görevleri arasındadır.

Olayları Bastırma Görevleri

Polisin koruma ve önleme görevi kapsamında alınan tedbirlere rağmen suç meydana gelmesi durumunda olayların daha büyümemesi, faillerin yakalanması amacıyla polisin

uyguladığı görevler olayları bastırma görevidir. Kanunsuz gösteri ve yürüyüşleri ile basın açıklamaları, sokak eylemleri, spor karşılaşmalarında kavga çıkması gibi hallerde polis olaylara müdahale ederek daha da büyümesini engeller.

Adli Görevler

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 2. Maddesinde; “İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı görevleri yapmak” hükmü yer almaktadır.

Bu maddeye göre polisin görevi suç işlendikten sonra başlamaktadır. Adli polis, kanunun suç saydığı fiillerin meydana gelmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen sürede suç delillerini toplamak, failleri yakalayarak hazırlanan fezleke ile adli mercilere teslim etme görevini icra etmektedir.

Devletin Yürütme Gücüne Yardım Görevi

Devlet kurumlarının aldığı kararların uygulanmasında kuvvet kullanmanın gerektiği ve yeterli güce sahip olunmayan durumlarda yazılı olarak polisten yardım ister. Bunun için alınacak tedbirin hukuki dayanağı ve sebebi belirtilerek ilgili devlet kurumunun polisten yazılı yardım talebinde bulunması esastır. Kolluk yardımında kişi hak ve hürriyetlerinin kısıtlanmasını gerektiren bir durum olması halinde, kişi hak ve hürriyetlerinin kısıtlanmasının hukuka uygun olduğuna dair bir hâkim kararı olması gerekmektedir.

Sosyal Yardım Görevleri

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun 1. maddesinde “Polis, ... yardım isteyenlere yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve ilgili mevzuatın kendisine verdiği vazifeleri yapar” hükmüne yer verilmiştir. Polis kamu düzenini ve asayişini sağlama görevinin yanında toplumda büyük öneme haiz sosyal yardım görevlerini de yürütmekle sorumludur. Hastalar, yaşlılar, sakatlar, kimsesiz veya terkedilmiş çocuklara barınacak yerler, ulaştırma araçları, aranan adresler gibi birçok sosyal yardım görevleri de bulunmaktadır.

2.6. Polisin Yetkileri ve Polise Görev ve Yetki Veren Temel Kanunlar

Polise yetki ve görev veren temel kanunlar aşağıdaki gibidir (Çomaklı & Ayhan, 2018):

- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
- Türk Ceza Kanunu
- Kabahatler Kanunu
- Sporda Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun
- Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu

- Terörle Mücadele Kanunu
- Emniyet Teşkilatı Kanunu
- Kimlik Belirleme Kanunu
- Emniyet Teşkilatı Disiplin Tüzüğü
- Asayişe Müessir Bazı Fiillerin Önlenmesi Hakkında Kanun
- Adlî Kolluk Yönetmeliği
- Ateşli Silahlar ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanun
- Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Atama Ve Yer Değiştirme Yönetmeliği
- Adlî ve Önleme Aramaları Yönetmeliği
- Polis Merkezi Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği
- Polis Akademisi Başkanlığı Polis Amirleri Eğitim Merkezi Müdürlüğü Kuruluş Görev ve Çalışma Yönetmeliği
- Ceza Muhakemesi Kanunu
- Çocuk Koruma Kanunu
- Kolluk Etik İlkeleri
- Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu
- Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
- Memurlar ve Diğer Kamu Görevlerinin Yargılanması Hakkında Kanun
- Resmî Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Polis Akademisi Yönetim Birimleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği
- Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği
- Emniyet Teşkilatı Sağlık Şartları Yönetmeliği
- Çocuk Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usûl ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Polise yetki veren temel kanun 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunudur. Bu kanuna göre yetkiler şu şekilde sıralanmıştır:

1. Parmak İzi ve Fotoğraf Alma İzi Yetkisi
2. Polisin Umuma Açık, İstirahat ve Eğlence Yerlerinin Denetim Yetkisi
3. Kapatma ve Faaliyetten Men Yetkisi
4. Men Yetkisi
5. Polisin Bazı Yerlere Girme Yetkisi
6. Durdurma ve Kimlik Sorma Yetkisi
7. Zor Kullanma ve Silah Kullanma Yetkisi
8. Bilgi Toplama ve İstihbarat Yetkisi
9. Bazı Kişileri Zorunlu İkamete Tabi Tutma Yetkisi
10. Soruşturmayı Kapsayan İller Arası Görevlendirme Yetkisi
11. Adli Kolluk Yetkisi Kapsamında;
 - Gözaltına Alma Yetkisi
 - Yakalama Yetkisi

- İfade Alma Yetkisi
- Davet Yetkisi
- Arama Yetkisi
- Zapt etme Yetkisi
- Meskene Girme Yetkisi
- Kayıp Çocukların Araştırılması Yetkisi
- Sanal Ortamda Araştırma Yapma Yetkisi

2.7. Polis Eğitimi

Eğitim Teşkilatının Polis Amiri ve Polis Memuru Memurlarını yetiştirmek üzere Polis Akademisi Başkanlığı bünyesinde Polis Amirleri Eğitimi Merkezi (PAEM), Polis Meslek Eğitim Merkezleri (POMEM), Polis Meslek Yüksek Okulları (PMYO) bulunmaktadır. Polis Akademisi Başkanlığı ulusal ve uluslararası gelişmeleri dikkatle takip etmekte, yenilenen ulusal mevzuata uygun olarak insan hak ve özgürlüklerine saygılı, profesyonel görev anlayışını benimseyen polisler yetiştirmektedir (Polis Akademisi, t.y.).

2015 yılı sonrası değişen, tüm polis eğitiminin tek çatı altında toplanmasıyla Polis Akademisinin yetki ve sorumluluklarına da yansımış, yeni reformlarla güçlendirilmiştir. PAEM mezunlarının ve 2015 sonrası POMEM mezunlarının daha rasyonel kararlar alabilen, toplumla ve aileleriyle bağları kuvvetli, vatandaşa hizmet odaklı düşünmeye eğimli oldukları tespit edilmiştir (Taştan, Öz Yıldız, Öztürk & Biçen Gören,2019).

PAEM

Lisans eğitimlerini tamamlayan adaylara lisansüstü düzeyde eğitim veren bir kurumdur. Polis Amirleri Ankara ilinde bulunan bu merkezde yetiştirilmektedir.

POMEM

Lisans eğitimlerini tamamlamış adaylara mesleki eğitim veren kurumdur. POMEM Müdürlüklerinde eğitimi başarıyla tamamlayan ve yılsonu sınavında başarılı olan adaylara aday memur olarak atanmaları için Mesleki Eğitim Sertifikası verilmektedir. Farklı illerde olmak üzere toplam (32) ayrı POMEM Müdürlüğü bulunmaktadır.

PMYO

Lise eğitimlerini tamamlamış adaylara 2 yıllık eğitim süresince hem genel kültür hem de mesleki eğitim veren bir kurumdur. PMYO'lardan mezun adaylar aday Polis Memuru olarak atanırlar.

Hizmet İçi Eğitim

Polis yetiştiren kurumlardan mezun olduktan sonra atandığı Merkez veya Taşra Teşkilatında branşlarına göre ve mesleki gelişimine katkı sağlayacak hizmet içi eğitimler verilmektedir. Bu eğitimler konularına göre her yıl farklı dönemler şeklinde planlanmaktadır.

3. TOPLUM, İLETİŞİM VE KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI

Bir arada yaşayan bireylerin ortaya çıkardığı varlığın yani toplumun nasıl tanımlandığı, bu bireylerin hangi niteliklerine değer verildiği ile alakalıdır. Toplum sosyo-kültürel bir olgu şeklinde değerlendirildiğinde Sorokin'in belirlediği sosyo-kültürel olayın üç unsuruna dikkat çekmek gerekir. Sorokin'in öne sürdüğü unsurlara göre toplum; toplumsal ilişkiler (anamlı etkileşim), maddi kültür (bio-fiziksel araçlar) ve manevi kültür (değerler, kurallar, anlamlar) bütünü şeklinde tanımlanabilir. Toplumsal bir sistem olarak değerlendirildiğinde ise Parsons'un toplumsal sistem ve toplum kavramları odak noktası olabilir. Bu düşünceye göre toplum, en küçük birimleri aktörler olan ve uzun vadeye yayılan sürekliliğin ana fonksiyonel gerekliliğini bahsedilen bu aktörlerin kendileri arasında ilişkilerinde bulan bir tür kişilerarası etkileşimdir. Kurumsal bir sistem bağlamında toplumu ele alan düşünceye göre ise toplum kavramı, birey davranışlarının düzenleyicisi olan toplumsal kurumların oluşturduğu bir sistemdir. Steiner ve Berelson'ın, toplumsal ve beşeri bilimler kapsamında yapmış oldukları çalışmaların sonuçlarına dayanan tanıma göre ise toplum, kendi devamlılığını sağlayan, fiziksel anlamda belli bir yeri olan, uzun süre varlığını devam ettiren ve bir yaşam biçimini paylaşan insanlar topluluğudur. Marx'a göre toplum aralarında uzlaşma olmayan sınıfların çatışmaları sonunda oluşan bir etkileşim süreci niteliği barındırmaktadır. Toplumun oluşumunu sağlayan olay, çeşitli sınıflar arasında yaşanan çatışmalar şeklinde açığa çıkan etkileşimlerdir. Osipov bu temel anlayışa göre toplumu şu şekilde tanımlamaktadır *"Toplum, hukukun, adetlerin, geleneklerin, vb. gücü ile desteklenen, tarihsel gelişme içinde biçimlenmiş bulunan, belirli bir üretim biçimini temel alan ve insanın ileri gelişmesinde bir aşama olarak ortaya çıkan, göreceli olarak kararlı bir toplumsal bağlantılar ve büyük insan grupları arasındaki ilişkiler sistemidir"* (Kongar, 2000:41-45). Topluma ilişkin farklı görüş açılarını yansıtan yukarıdaki tanımlar incelendiğinde hepsini içeren bir odak olduğu görülmektedir. Buna göre toplum, kendisini oluşturan bireylerin aritmetik toplamı olarak değerlendirilmemelir (Kongar, 2000). İnsan topluluğunun toplumu oluşturması için "iletişim" ve "etkileşim" gereklidir.

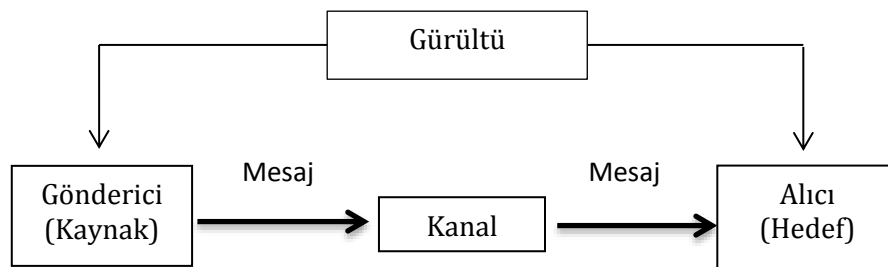
Toplumsal ve bireysel varlığını iş bölümüne ve toplumsal üretim ilişkilerine bağlı bir şekilde üretmesi, diğer canlılar ile insanları ayıran farklılıklardan biridir. Kendi varlığını üretme gayesi içerisinde olan insan, üretim faaliyetleri esnasında başka insanlar ile ekonomik, politik ve sosyal birtakım ilişkiler kurar. Bu üretim süreci iletişim ve dil ilişkisinin oluşmasına sebep olur. Bu sebeple üretim etkinliği ile siyasal, toplumsal ve düşünsel yapı arasında sosyal bir bağ bulunmaktadır. İletişim, bilinç, düşünce ve dilsel faaliyetlerin oluşturulması, insanların üretim faaliyetlerinin bir unsuru ve neticesidir (Yaylagül, 2006:7).

3.1. İletişim

Her toplumsal ortamda ve karmaşık ya da basit her toplumsal sistemde görülmekte olan iletişim, bir grup ya da kişiden bir başkasına, sözlü biçimde ya da başka bir araç vasıtasıyla bilgi aktarımıdır (Giddens, 2000:411; Marshall, 1999:336-337). Jensen ve Trenholm'un (1988) "insanların kollektif olarak toplumsal gerçekliği ve yaratıp düzenledikleri süreçler" olarak tanımlamış oldukları bu kavramı Gerbner'in (1972) kısaca "mesajlar aracılığıyla gerçekleştirilen toplumsal etkileşim olarak değerlendirdiği görülmektedir (akt. Mutlu, 1998). Oskay'a göre iletişim:

İnsanın toplumsal hayatının mayasıdır (1992:7) ve birbirlerine ortamlarındaki nesneler, olaylar, olgularla ilgili değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini birbirlerine aktaran, aynı olgular, nesneler, sorunlar karşısında benzer yaşam deneyimlerinden kaynaklanan, benzer duygular taşıyıp bunları birbirlerine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce ve duygu bildirimleridir (Oskay, 2001:9).

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) "Duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim" olarak tanımlanan iletişim iki birim arasındaki mesaj alış-verişini içermektedir (Cüceloğlu, 2005). Buna göre iletişim sürecinde Gönderici (Kaynak)-Mesaj (İleti)-Kanal-Alıcı (Hedef) çizgisel modeliyle karakterize olan bir süreç meydana gelmektedir (Mutlu, 1998). Gönderici ya da kaynağın çevresinden algılamış olduğu bir veriyi, bir olayı, bir iletiyi kodlayıp sinyale dönüştürdükten sonra belirli bir kitle ya da aracın (izleyerek, duyarak ya da okuyarak) algılamış olduğu kodu açıp, anlaşılıp anlaşılmadığını gösterecek geribildirim kodlayarak gönderene ya da kaynağa iletmesi iletişim sürecini tanımlamaktadır. Tanımlanan bu iletişim sürecinde bir de iletiyi engelleyen "gürültü" unsuru bulunmaktadır. Bu unsur; içten gelen, kitlenin ya da hedef kişinin iletiye ya da kaynağa direnmesi biçiminde ya da dışarıdan gelen fiziksel gürültü ya da ilgi dağılışı biçiminde engelleme olabilmektedir. Bütün bu süreç bir konum dâhilinde yer ve zaman içerisinde gerçekleşmektedir (Usluata, 1994). İletişim sürecini açıklayan model Şekil 3.1.'de görülmektedir.

Şekil 3.1. Genel İletişim Modeli

3.2. Kitle İletişimi ve Kitle İletişim Araçları

1789 Fransız İhtilali'nden sonra yaygınlık kazanmaya başlayan kitle kavramı uzun bir geçmişe sahip olmasına rağmen herkes tarafından benimsenen açık ve yaygın bir tanıma sahip değildir (Işık, 2012). Kitle, TDK Güncel Türkçe Sözlük'te (TDK, 2020) *“Bir yerde toplanmış, bir araya gelmiş insan topluluğu, kütle”* ve *“Belirli işleviyle özellik gösteren büyük insan kalabalığı”* olarak tanımlanmaktadır. Kitle iletişimi, kitlesel bir araçla dolaymlanan iletişimdir (Mutlu, 1998:211). Simgesel malların, enformasyon/iletişimin iletimi ve depolanması aracılığıyla kurumsallaşmış üretimi ve genellenmiş yayılımı olarak düşünülebilir (Mutlu, 2005: 211-212) Yumlu (1994), kitle iletişimini kısaca enformasyon, düşünce ve tutumların geniş bir kitleye teknik aygıtlarla iletilmesi süreci olarak tanımlamaktadır. Kitle iletişimi kapitalizmin tekeldi aşamaya ulaştığı 19. yüzyılın sonlarından itibaren ortaya çıkmış ve giderek toplumsal üretim ve yeniden üretimin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Kitle iletişim araçları, büyük ölçekli üretim ve genelleştirilmiş dağıtım bağlamında gazeteler, dergiler, filmler, radyo ve televizyon programları, CD'ler, vb. içeren bir dizi görsel ve işitsel materyali ifade eder (Dolgun, 2016). İletilerin kitlesel üretim ve dağıtımını yapan araçlar olan kitle iletişim araçları haberdar etme, bilgi verme, eğitici rol üstlenme, boş zamanların değerlendirilmesini sağlama ve eğlendirmek gibi amaçlar doğrultusunda, önceden belirlenmiş zaman aralıklarıyla ürünlerini toplum üyelerine ulaştırır (Işık, 2007; 2012). Kitle iletişim araçlarına yönelik tanımların ortak anlayışı kitle iletişim araçlarının, ancak kitlesel üretim metotları aracılığıyla mümkün olan hızlar ve niceliklerde üretilen (veya üretilebilen) iletişim biçimlerinin yaratılması, seçilmesi, işlenmesi ve dağıtımıyla uğraşan teknolojik etkenler ve şirket örgütleri olduğudur (Mutlu, 2005:81). Kitle iletişim araçları belirli tarihsel ve toplumsal koşulların ürünüdür. İnsanlık tarihi içinde dilin ve sözün gelişiminden günümüzün karmaşık elektronik ve dijital kitle iletişimi sistemlerinin geliştirilmesine kadar geçen süre düz ve çizgisel bir süreç değildir. İnsanlık tarihi nicel gelişmelerin belirli noktalarda toplumsal devrimler aracılığıyla nitel dönüşümlere yol açtığı sıçramalardan oluşan karmaşık ve diyalektik bir süreçtir (Yaylagül, 2006:13).

20. yüzyıldan itibaren bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler içinde bulunduğumuz çağın “bilgi çağı” olarak anılmasını birlikte getirmiştir. Bilginin egemen güç olduğu günümüzde toplum yapısında ve toplumsal yapılara ait kurumlarda da kaçınılmaz değişimler meydana gelmiştir. Bilginin hızla artışı ile birlikte ülkeler bilgi üretimine dayalı ekonomik sistemleri ve yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş bireylerden oluşan öğrenen toplum yaratmayı ilke edinmişlerdir. Küreselleşme ile birlikte ülkeler arasında ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel temas artmış, bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimler kitle iletişim araçlarının etki alanlarını da genişletmiştir.

Mutlu'ya (2005:81) göre kitle iletişim araçları, bir toplumdaki kamusal etkileşimin en geniş ortak akıntılarını sağlamaktadır. Usluata (1994:76), iletişimin işlevlerinin her toplumun özelliğine göre değişim gösterebileceğini belirtip alan yazından derleyerek (Burton, 1990; Katz, 1997) kitle iletişim araçlarının işlevlerini aşağıdaki beş başlık altında sıralamıştır:

1) Eğlendirici İşlevler: Toplumsal değişikliklerin getirdiği gerilimlerden uzaklaşmak için –eğlence programlarıyla, dizilerle–düş dünyası yaratırlar.

2) Bilgilendirici İşlevler: Çevrede olanlar üzerine –haber ve günün olayları programlarıyla–bilgilendirirler ve dünyanın coğrafya, politika, ve toplumlar açısından görüntüsünün oluşmasına yardım ederler.

3) Kültürel İşlevler: Toplumsal gerçekleri –kültür programlarıyla– yeniden kurarak, grup kimliğini oluşturur, kültürel sürekliliği sağlar, ayrıca toplumu değişikliğe de hazırlayabilir.

4) Toplumsal İşlevler: Toplumdan, toplumsal gruplar arasındaki etkileşimlerden örnekler vererek toplumsallaşmayı sağlar. Değişen çevre içinde anlama düzeyini ve uyarlanma becerilerini –örgün ve yaygın eğitimle– yükseltir.

5) Siyasal İşlevler: Siyasal olayları, konuları ve etkinlikleri sergileyerek kamu oyu oluşturur; katılım için –geribildirimle gerekli–iletişim kanallarını kullanırlar.

“Birçok Ses Tek Bir Dünya” (Many Voices, One World) başlıklı MacBride raporunda ise kitle iletişim araçlarının işlevleri şu sekiz başlık altında toplanmıştır (Baran, 1997):

1. Habercilik İşlevi: Bilgi aktarma işlevi olarak da değerlendirilebilecek bu işlev, kitle iletişim araçlarının temel ve en bilinen işlevidir. Gazetelerin sayfalarında, radyoların ve televizyonların haber saatlerinde verdikleri bilgiler bu işlevin bir göstergesidir.

2. Toplumsallaştırma İşlevi: Günümüzün heterojen yapıli toplumlarında bireylerin bir arada yaşamalarının sağlanabilmesi için toplumsal değerlerin yani kültürün, yayınlar aracılığı ile alıcılara iletilmesidir.

3. Motivasyon İşlevi: Kitle iletişim araçları, toplumsallaştırma işlevine bağıli olarak toplumun amaçlarını belirterek çeşitli değerleri canlı tutar, yüceltir ve böylece motivasyon işlevini gerçekleştirir. Bağımsızlık, özgürlük, insan hakları gibi değerler buna örnek verilebilir.

4. Tartışma-Diyalog İşlevi: Tartışma-diyalog işlevi, kitle iletişim araçlarının gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde toplumun çıkarlarını, bu çıkarlar doğrultusunda hareket edilip edilmediğini gösterir. Bu aynı zamanda kamuoyu oluşturma işlevi görür. Bu işlevi ile toplumda güçlü kişilere karşı eleştiri rolü oynar.

5. Eğitim İşlevi: Bu işlev toplumsallaştırma işlevi ile bağlantılıdır. Topluma yeni üyeler kazandırma, bunları toplumun kültürel değerleri ile eğitme bu işlevi içerisindedir. Böylelikle okulların tek bilgi kaynağı olma özelliğı azalır.

6. Kültürel Geliştirme İşlevi: Kitle iletişim araçları, toplumun sanatsal ve kültürel yapıtlarını yaymak suretiyle bunların korunmasına katkı sağlar. Böylelikle kültürel geliştirme işlevi yerine getirilmiş olur.

7. Eğlence İşlevi: Kitle iletişim araçlarının bir diğer işlevi eğlendirmedir. İnsanları, evlerine yorgun geldiklerinde rahatlatmak, dinlendirmek için çeşitli yayınlar sunarlar. Bunların içeriği televizyonda spor, eğlence, magazin programları olabileceği gibi radyolarda da şiir, yarışma vb. yayınlar olabilir.

8. Bütünleştirme İşlevi: Toplumsallaştırma, eğitim ve kültürel geliştirme işlevleriyle paralellik gösteren bu işlev ile birey ve grupların birbirlerini tanımalarına, farklı kültürler arasındaki çatışmaları hafifletmeye yardımcı olur.

3.3. Televizyon

Her ne kadar günümüzde kitle iletişim araçları farklı platformlara taşınmış ve çocuk, genç, yaşlı demeden geniş bir skalayla tüm yaş ve çağıdaki bireylere dijital ortamlarda hitap etmeye başlamış olsa da, televizyon hala en önemli kitle iletişim araçlarından biri olarak yerini korumaktadır.

Latince kökenli bir sözcük olan televizyon “uzağı görmek” anlamına gelmektedir. Uzağı görme ve duyma, insanın zaman ve mekan sınırlılıklarıyla çizili gündelik gündelik yaşam deneyiminin çeperini geliştiren, geliştirmekle de kalmayıp bu deneyimin nitel ve nicel örüntüsünde önemli değişikliklere yol açan bir teknolojik olanaktır (Mutlu, 1991:15). Görselliğe dayanması, müzik, ses ve hareketli görüntü öğelerini bir arada bulundurması, anındalık ve canlılık sunması televizyonun seyircisiyle güvenilir bir ilişki kurmasını sağlar (Karaboğa, 2016: 61). Televizyon, icat edildiği ve ilk yayınlarının yapıldığı 1930’lardan bu yana popülerliğini koruyan önemli bir kitle iletişim aracıdır (Özsoy, 2011). Groombridge (1994: 20) televizyonu toplum iletişiminin birincil ögesi olarak tanımlamıştır. Mutlu (1991:10-11), “ailemizin bir üyesi” olarak tanımladığı televizyonun izleyiciyle arasında zihinsel bir ilişki olduğunu, bu nedenle insan yaşamının belli evrelerindeki rutin (çamaşır-bulaşık yıkama, temizlik yapma, alacakları hesaplama gibi) sorunların çözümünü kolaylaştıran diğer teknolojik araçlara benzemediğini belirtmektedir. Mutlu (1991) ilişkinin bu niteliği nedeniyle televizyonu anlama çabası gösterilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

Esslin (1981:9) televizyonu insanoğlunun hayat tarzı, kültürü ve sosyal alışkanlıkları açısından büyük bir gelişme olarak görmektedir. Serim de (2007:25) televizyonu 20. yüzyılın en önemli buluşlarından biri olarak görmekte ve önemli bir ekonomik, sosyal ve kültürel olgu ve alan olarak tanımlamaktadır. Televizyonun toplumsal enformasyonun oluşup yayılması açısından önemli, hatta birinci derecede bir kitle iletişim aracı olarak ele alındığı yıllarda, bu aracın temel işlevleri de toplumun temel özellik ve gereksinimleri dikkate alınarak

belirlenmiştir. Televizyon günümüzde, teknolojik bir araç oluşunun ötesinde, ekonomik, sosyal ve kültürel üretim, tüketim ve yeniden üretimin gerçekleştiği bir alan ve önemli bir paylaşım ve sosyalleşme aracıdır (Özsoy, 2011).

Televizyon kitle kültürünün temel taşıyıcı ve yayıcı aracı olarak tanımlayan Cereci (1996) sosyolojinin temel materyalinin insan birlikteliği olduğunun dikkate alınması gerektiğinden yola çıkarak “Televizyon bu birliktelik içinde nerede ve hangi rolü oynamakta?” sorusunu şu şekilde yanıtlamaktadır (s.36-37):

Sorunun yanıtı olarak ilk ağızda televizyon, gündemi bireyle birlikte yaşayan, onun günlük faaliyet akışını paylaşan, otururken, çalışırken, eğlenirken, öğrenirken, yerken bireye yoldaş olan bir tür arkadaş denilebilir. Şüphesiz bu çok yüzeysel bir yanıttır. Ancak bu yüzeysel yanıtta bile bireyin televizyonla ne kadar çok şeyi birlikte paylaştıkları, birlikte yaşadıkları, ne kadar çok noktada eylemlerinin çakıştığı görülebilir. Bireyle bu denli ve çok yönlü ilişkisi bulunan televizyon, öncelikle bireyin günlük faaliyet akışında, gündeminde, rutin alışkanlıklarında, daha ileriki safhalarda da bireyin davranışlarında, düşünme biçiminde, kararlarında, eylemlerinde ve tepkilerinde önemli ve ciddi bir etken faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

...Kişinin, televizyon gibi bir görsel ve işitsel nitelikleri bir arada taşıyan ve sürekliliği hiç bitmeyen bir dürtüye karşı kayıtsız kalması da mümkün değildir. Kaldı ki televizyon, kişinin bütün alıcılarına ulaşmak için olağanüstü çaba göstermektedir.

Bütün insanların televizyon karşısındaki konumu ve tepkileri sonuçta sosyal bir eyleme dönüşmektedir.

Birey ve toplum ilişkisi açısından ele alındığında, en yaygın kitle iletişim aracı olan televizyona ilişkin alan yazında farklı bakış açıları olduğu görülmektedir. Fiske (2001:1) “Television and Culture” kitabında televizyonu tanımlarken kültüre vurgu yapmaktadır. Buna göre televizyon toplumsal yapı aracılığıyla anlamlar, popüler beğeniler ve bunların dolaşımı sonucunda oluşan üretim ve yeniden üretim süreci içindeki kritik önemdeki dinamiklerden biridir. Williams (2003) da televizyonu bir araç olmaktan öte kültürel bir formdur (akt. Özsoy, 2011). Groombridge (1994) de “Televizyon ve İnsanlar” kitabında sosyal fenomenlerin değişmesinde televizyonun etkinliğinin yadsınamayacağını belirtmektedir.

Marshall McLuhan toplumdaki değişimler için teknolojiyi işaret etmiş, bilgi aktarma işlevinden yola çıkarak televizyonu birey ve toplum arasındaki sorunların çözüm kaynağı olarak ele almıştır (Çelik Varol ve Varol, 2019; Savaş, 2006). Televizyona ilişkin görüşlerini yazılı ve görsel kültür arasındaki temel farka dayandıran McLuhan, “Mesaj aracın kendisidir” diyerek imaja ve dayalı algı ve düşüncenin biçimlendirdiği görsel kültürün sosyo-kültürel anlamda köklü değişimler getireceğini savunmuştur (Şentürk, 2009). İnsanlık tarihini “Kabile Çağı”, “Edebiyat Çağı”, “Basım Çağı” ve “Elektronik Çağ” olmak üzere dört döneme ayıran McLuhan’a göre bu dönemlerden bir diğerine geçiş iletişimin toplum üzerinde büyük değişikliğe yol açmasından kaynaklanmaktadır (Çelik Varol ve Varol, 2019:140). McLuhan’a göre elektronik dönemin aracı olan televizyon hem işitsel hem görsel olarak alıcısına ulaştığı için çok farklı

kültürler hakkında bilgilerin edinilmesini sağlamakta ve insanlığı küresel bir köye götürmektedir. McLuhan'a göre televizyon sadece bir eğlence aracı değil aynı zamanda bir eğitim aracıdır. Bu eğitim sadece okullarda verilen eğitim değil aynı zamanda bir yaşam tarzının kitlelere öğretilmesidir. Bu nedenle televizyon gerek McLuhan, gerekse liberal gelenek içerisindeki diğer düşünürler tarafından birey-toplum sorunlarına çözüm kaynağı olarak düşünülmektedir (Çelik Varol ve Varol, 2019:153; Savaş, 2006:3).

McLuhan'ın bu yaklaşımından farklı olarak Baudrillard, Mills gibi düşünürler ile Frankfurt Okulu temsilcileri kitle iletişim araçlarına ve televizyona karşı eleştirel gelenek içerisinde bir yaklaşım sergilemişlerdir. Bu düşünürlere göre kitle iletişim araçları bireyler arası ilişki ve etkileşimi son derece azaltmış ve zayıflatmıştır. Özellikle televizyon, bireylerin boş zamanlarında birbirleriyle iletişim kurmalarına ve fikir alışverişinde bulunmalarına olanak bırakmamasıyla bir sorun teşkil etmektedir (Savaş, 2006).

Farklı tartışmalar içinden bakıldığında televizyon hem teknik hem de içerik olarak değişmiş/dönüşmüş hem de üzerinde süren tartışmalar farklı boyutlar kazanmıştır. Televizyon gelişen teknolojisi ile izleyicisine artan olanaklar sunarken, kültürel bir alan, sosyal bir paylaşma, bir anlamda sosyalleşme aracı olarak da pek çok işleve sahiptir. Televizyon kültürü karmaşık iç içe geçmiş, mücadele halindeki yeni pratikler, değerler ve inançlar sistemine karşılık gelmektedir. Bu görünüm toplumsal yaşamın her alanında etkileşimli olarak, birbirini içine alacak bir yapılaşma ile varlığını sürdürmektedir (Özsoy, 2011:118-127).

3.4. Televizyon Türleri ve Diziler

Türkiye'de 90'lı yılların ikinci yarısından bugüne uzanan süreçte radyo televizyon yayınlarının yasallaşmasıyla tematik kanallar artmış, program türleri ve içerikleri değişmiş ve zenginleşmiştir. Bu gelişmeler içinde televizyonda görülen değişimlerin en çarpıcı olduğu yer program tür ve formatlarıdır (Özsoy, 2011).

Tür, sanat ve iletişimde özgül anlatım biçimleridir (Mutlu, 1998). Tüm sanatsal faaliyetler için geçerli olan ve kabaca sanatsal etkinliklerin belli özelliklerine göre ayrıştırıldığı kategoriler şeklinde tanımlanabilecek bu kavram, ilk kez Yunan'da Aristo'nun Poetika eserinde kullanılmıştır. Aristo eserinde Yunan dramasındaki tragedya türünün sınırlarını çizmiş ve tanımını yapmıştır. Tür, toplumların kültürüyle, ikonografisiyle, mitleriyle ilgilidir (Mutlu, 1991: 35).

Jane Feuer (1987,:119-102), televizyon türlerinin bir anlamda endüstri, 'TV Guide' ve izleyici arasındaki uzlaşma göre tanımlanan tarihsel türler olduğunu söyler. Feuer, televizyon türleri üzerine yapılan tanımlarda ortaya çıkan farklı yöntem bilimsel yaklaşımlar yüzünden, hem genel olarak televizyon türleri hem de alt türlere ilişkin de farklı görüşlerin ortaya çıktığını

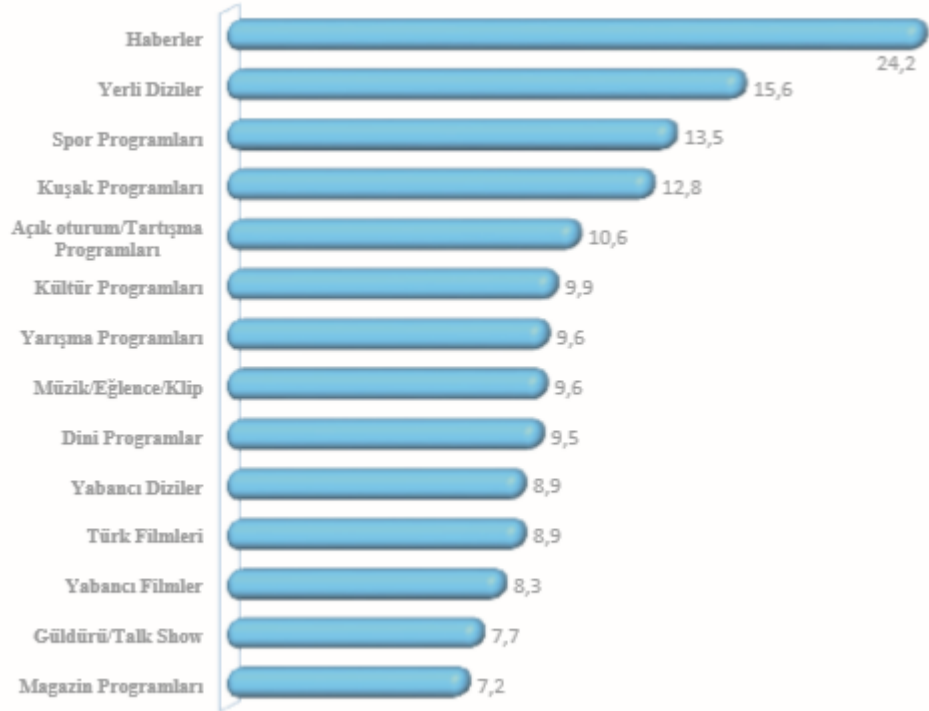
belirtir. Feuer televizyon ve film türlerine ait yaklaşımları genel olarak şu şekilde sınıflanmaktadır:

- 1. Estetik Yaklaşım:** Estetik yaklaşım türü, bireysel yazarlık ve sanatsal ifadeye izin veren uzlaşımlar sistemi olarak tanımlar.
- 2. Ritüel Yaklaşım:** Ritüel yaklaşım türü, endüstri ile izleyici arasında bir alışveriş olarak görür, bu alışveriş dolayımı ile kültürün kendini açığa vuruşu üzerinde durur. Feuer, Horace ve Hirsch'e (1983) dayanarak televizyonu, bir yandan paylaşılan inançların tartışıldığı, diğer yandan değişiminde etkili olduğu toplumsal düzenin yenilenmesine hizmet eden bir "kültürel form" olarak tanımlar.
- 3. İdeolojik Yaklaşım:** İdeolojik yaklaşım ise türü bir kontrol aracı olarak görür (Özsoy, 2011:128-129).

Televizyon söz konusu olduğunda tür yerine format kavramı da kullanılmaktadır. Bunun nedeni ise format sözcüğünün televizyonun seri program üretiminin ilkelerini yani program endüstrisi yönünü vurgulamasıdır (Yörük, 2005: 38-39). Televizyonun yaygın anlatı türlerinden biri televizyon dramasıdır (Özsoy, 2011). Televizyon dramasının belirli türleri vardır. Her bölümün kendinden bağımsız hikayelerden meydana gelen diziler, bütün bir hikâyenin bölümlere ayrılması sonucu oluşan seriyaller olarak genel olarak iki başlık altında toplamak mümkündür (Sejfula, 2019: 39). İnal (akt. Özsoy, 2011: 129, 130) seriyalleri zamanlama ve anlatı formu açısından üç tipe ayırmaktadır:

- 1. Seriler:** Seriler, her bir bölümün bağımsız olduğu ve kendi içinde belli bir kapanma mantığı içeren olaylar etrafında kurulan ve uzun yıllar süren dizilerdir.
- 2. Serialler:** Serialler, bütünlüklü bir hikâyeyi belli sayıdaki bölüme yayarak bir devamlılık içinde anlatan anlatı formudur.
- 3. Süren Serialler:** Süren serialler, bütünlüklü bir öykünün çok daha uzun bir süre boyunca yan öyküler ve katılımlarla devam etmesidir.

Televizyon dizileri, televizyonun ülkemizde son derece etkili bir kitle iletişim aracı olduğunun önemli göstergelerinden biridir (Savaş, 2006; Semerci ve Kalçık, 2017). Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK, 2018) tarafından 28.03.2018-30.04.2018 tarihleri arasında İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) 2 düzeyini temsil eden 26 ilde 15 yaş ve üzeri 2.600 kişi ile gerçekleştirilen Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması, dizilerin Türkiye'de ne denli tercih edildiğini ortaya koymuştur.

Şekil 3.2. Program Türlerinin Aylık Ortalama İzlenme Gün Sayısı (RTÜK 2018 Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması Raporu: 53)

Şekil 3.2.'de yer alan araştırma sonuçlarına göre en fazla izlenen ilk iki program türü haberler ve yerli dizilerdir. Araştırma katılımcılarının izlemeyi en çok tercih ettikleri program türü aylık %24,2 izleme sıklığı ile haberlerdir. Yerli diziler aylık %15,6 izleme sıklığı ile ikinci sırada yer almıştır.

Tablo 3.1. İzleyici Özellikleri (RTÜK 2018 Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması Raporu: 55)

	Haberler	Yerli Diziler	Spor Programları	Kuşak Programları	Açık Oturum/Tartışma Programları
Cinsiyet					
Kadın	25.1	16.7	9.3	15.3	9.7
Erkek	23.3	14.4	15.0	8.0	11.3
Yaş Grupları					
15-24 Yaş Arası	20.4	12.4	14.1	10.5	7.8
25-34 Yaş Arası	21.9	16.1	11.8	12.0	10.3
35-44 Yaş Arası	24.7	16.7	13.2	12.4	10.1
45-54 Yaş Arası	27.7	17.1	15.1	15.3	11.1
55-64 Yaş Arası	28.3	14.3	18.9	15.8	14.3
65 Yaş Üstü	28.6	12.9	12.9	15.3	15.0
Eğitim Düzeyi					
Düşük Düzey Eğitimliler	27.8	16.5	13.8	16.6	12.2
Orta Düzey Eğitimliler	24.2	16.2	13.8	14.3	11.1
Yüksek Düzey Eğitimliler	21.0	13.3	12.9	7.0	8.8

Tablo 3.1.'e göre yerli dizilerin aylık ortalama izlenme gün sayısı cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir. Buna göre kadınlar erkeklere göre yerli dizileri daha çok izlemektedir. Yaşlara göre ele alındığında 45-54 yaş grubunun diğerlerine oranla yerli dizileri daha çok izlediği görülmektedir. Araştırma sonucuna göre düşük ve orta düzey eğitilmiş bireylerin yüksek düzey eğitimlilere göre yerli dizileri daha fazla izledikleri görülmektedir.

4. TÜRKİYE'DE YERLİ POLİSİYE DİZİLER VE POLİSİN TEMSİLİ

4.1. Yerli Polisiye Diziler

Polisiye kelime anlamı olarak konusunu polisin ilgilendiği alanlardan alan, polisi ilgilendiren anlamına gelmektedir (Püsküllüoğlu, 2005). Polisiye diziler son yıllarda Türkiye'de geniş izleyici toplulukları tarafından takip edilen ve tartışılan alt türlerden biridir. Hem serial hem de süren serial formatının/türünün özelliklerinden bir arada yararlanan bu yerli dizimetinler kurmaca öyküleri içinde inşa ettikleri gerçekliklerini, kendi kültürüne ve üzerinde değişiklikler yaptığı türün özelliklerine yaslamaktadır (Özsoy, 2011).

Polisiye dizi türü Türkiye'de 1980'lerin sonunda yayınlanmaya başlamıştır. Ancak arşivleme, Türk televizyon endüstrisinin önemli sorunlarından biri olduğu için, ilk dönem Türk polis dizilerinin bütün bölümlerine ulaşmak mümkün değildir. Bazıları gazete sütunlarında ve televizyon sayfalarında veya 1980'lerin sonlarındaki televizyon yayıncılarıyla yapılan röportajlarda belirtilmiştir. Ancak bunların bazılarını YouTube veya Daily Motion gibi çevrimiçi ortamlardan ulaşılabilmesine rağmen görsellerine ulaşamamaktadır (Kesirli Unur, 2016).

Türkiye'nin polisiye dizi türündeki ilk örneği 1988 yılında Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) tarafından yayınlanan Kanun Savaşçılarıdır. Bu diziyi 1989 yılında üretilen İz Peşinde takip etmektedir. Polisiye dizi türünün 2000'lerden sonra oldukça yaygınlaştığı görülmektedir. Sıcak Saatler (1998), Yılan Hikâyesi (1999), Karanlıkta Koşanlar (2001), Alacakaranlık (2003), Şeytan Ayrıntıda Gizlidir (2004), Hırsız Polis (2006), Ah Bir Polis Olsam (2006), Arka Sokaklar (2007), Adanalı (2008), Umut Yolcuları (2010), Behzat Ç. (2010), Kayıp Aranıyor (2011), Kurşun Bilal (2011), Cinayet (2014), Börü (2018) ve Alef (2020) günümüze değin yayınlanmış olan polisiye dizilerdir.

Kanun Savaşçıları (1988)

Kanun Savaşçıları adlı dizi 1988 senesinde TRT 1'de 234 bölüm olarak yayınlanmıştır. Nuran Devres'in senaryosunu yazmış olduğu dizinin yönetmenliğini ise Emin Gerçekker yapmıştır. Başrollerinde Serdar Gökhan, Özlem Savaş, Eşref Kolçak, Yusuf Sezgin, Savaş Akova, Sermin Karaali, Orsel Sonat, Tanju Şarman ve Perin Karaali bulunan bu dizi polisiye dizi türünde Türk televizyon tarihinin ilk örneklerinden biridir.

İz Peşinde (1989)

İz Peşinde dizisi, 1989 yılında başlaması ve 1990 yılında sona ermesine kadar TRT 1'de yayınlanmıştır. Avni Özgürel'in senaryosunu yazdığı İz Peşinde'nin yönetmenliğini ise Hüseyin Karakaş yapmıştır. Mehmet Aslantuğ, Osman Yağmurdereli, Gülen Karaman ve Erol Taş'ın

başrollerinde olduğu dizi, Kanun Savaşçıları gibi polisiye dizi türünün ilk örneklerindendir (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Sıcak Saatler (1997)

Sıcak Saatler, atv'de 1997-2000 yılları arasında yayınlanmıştır. Senaryosunu Ahmet Yurdakul'un yazdığı dizinin yönetmenliğini ise sırasıyla Osman Sınav (1-13), Mustafa Şevki Doğan (14-28), Sadullah Celen (29-30) Veli Çelik (30-67) ve Mehmet Aslantuğ (67-80) yapmıştır. Mehmet Aslantuğ, Arzum Onan, Kenan Işık, Nihat Nikerel, Sevda Ferdağ ve Aytaç Yörükaslan'ın başrollerinde olduğu dizi üç sezondur. Sedat Yalçın (Mehmet Aslantuğ), çok zor ve gizemli olayların içine dâhil olmaktan çekinmeyen cesur bir televizyon habercisidir. Buket Hazal (Arzum Onan) ise Sedat'ın program ekibine dâhil olan genç bir kadındır. Dizide Buket ve Sedat'ın ilişkisi çatışmalarla başlar fakat daha sonra duygusal bir tarafa evrilir (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Yılan Hikâyesi (1999)

Yılan Hikâyesi, 1999 yılında başlamış 2002 yılında sona ermiştir. Tüm sezonları Kanal D'de yayınlanmıştır. Senaryosunu Tayfun Güneyer'in yazdığı dizinin yönetmenliğini Nihat Durak yapmıştır. Mehmet Ali Alabora, Meltem Cumbul, Çetin Tekindor, Ayten Gökçer, Emre Kınay, Süleyman Turan, Tunca Aydoğan ve Nail Kırmızıgül gibi oyuncular kadrosunda barındıran dizi üç sezon yayınlanmıştır. Dizide Komiser Memoli karakteri (Memet Ali Alabora) görevinde başarılı bir polistir. Karanlık mafyaların ve çetelerin birçok kirli işine engel olduğu için çok düşmanı vardır. Memoli'nin oğlu Can, bu sebeple öldürülmüştür. Sonrasında Memoli hayattan soğumuş, işine yoğunlaşmıştır. Gerçek adı Zeynep olan Zeyno (Meltem Cumbul), eşi Erkan'ı (Emre Kınay) bulmak için İstanbul'a gelmiş ve yardım almak için Memoli'yi bulmuştur. Zeyno'nun dedesinin tanıdığı olan Memoli, Zeyno ile tehlikeli bir maceranın içine girmişlerdir. Yılan Hikâyesi, 90 bölüm yayında kalmış ve döneminde en çok izlenen dizilerden biri olmuştur (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Karanlıkta Koşanlar (2001)

Karanlıkta Koşanlar dizisi 2001 senesinde TRT 1'de yayınlanmıştır. Ahmet Ümit'in bir öyküsünden uyarlanan dizinin senaristi Uğur Yücel'dir. Dizinin başrolü de olan Uğur Yücel aynı zamanda yönetmenliği de üstlenmiştir. Uğur Yücel, Köksal Engür ve Haluk Bilginer'in başrolleri paylaştığı dizide Altan Karındaş, Laçın Ceylan, Devin Özgür Çınar, Hale Akınlı, Yasemin Naz Erayda ve Selin Gülel gibi oyuncular da yer almıştır. Dizinin başkarakterlerinden biri olan Nevzat karakteri (Uğur Yücel) yıllar önce işini çok iyi yapan ve sezgileriyle hareket etmeyi tercih eden bir polistir. Eşi Mualla (Naz Erayda) ile çocukluğunun geçtiği mahalleden tanışmaktadır ve birbirlerini o çocukluktan beri çok sevmektedirler. Fakat eşi Mualla ilk bölümde tekrar ortaya

çıkmiş olan seri katilin sebep olduğı bir kaza geçirmiştir ve bu olay sebebiyle dünyayla olan bağlantısını koparmıştır. Eşi Nevzat'la bile iletişim kurmamış, bu da Nevzat'ı alkol bağımlılığına sürüklemiştir. Senelerden beri alkol bağımlısı olan ve işinden uzaklaşan Nevzat, seri katilin tekrar ortaya çıkması ve cinayetlerine bıraktığı yerden devam etmesi nedeniyle tekrar görevine dönmesi ve bu cinayetleri açığa çıkarması için davet edilir. Dizinin bir diğer bir ana karakteri olan Ali (Haluk Bilginer) Nevzat'ın hem çocukluktan itibaren arkadaşıdır hem de aynı işi yapmaktadır. İşinde Nevzat kadar başarılıdır fakat Nevzat gibi sezgilerini dinlemekten yerine deliller ve kanıtlar ile karar almayı tercih eden bir polistir. Bununla birlikte bekâr olan Ali'nin hayatında çok fazla kadın vardır. Annesi olan Dürnev Hanım (Altan Karındaş) ise neşeli, deli dolu ve herkes tarafından saygı gören bir kadındır. Bununla birlikte hikâyeyi anlatan kişidir. Çocukluklarında Kalamış'ta birlikte büyümüş üç arkadaş olan Ali, Nevzat ve Fikret (Köksal Engür) zor bir çocukluk süreci geçirmiştir. Bunun sebebi olan olay annesinin yaşadığı sıkıntılarla başa çıkamayıp oğlu Fikret de dâhil olmak üzere herkesin gözleri önünde kendini yakmasıdır. Fikret, çocukluk yıllarından beri Mualla'yı sevmektedir fakat Mualla Nevzat'ı tercih etmiştir. Fikret de çaresizlik içinde başka biriyle evlenmek zorunda kalmıştır. Eşi Saime ise katilin ortaya çıktığı ilk dönemdeki kurbanlarından biridir. Bu durum Fikret'i çok etkilemiştir. Fikret arkadaşları gibi polis değildir fakat Fikret de onlar gibi katilin yakalanması süreci ile ilgilenmektedir. Zengin bir insan olsa da Fikret koltuk değnekleri olmadan yürüyememektedir. Bu durumun bir tedavi sonucu düzelmesi ise imkânsızdır. Karanlıkta Koşanlar daha çok sürmesi planlansa da reyting listesindeki kötü sonuçlar sebebiyle yalnızca sekiz bölüm sürmüştür. Fakat buna rağmen yayınlandığı dönemde ve tekrar yayınlandığında, Türk televizyonlarında alışılmış olmayan bir polisiye hikâyesi, derinliği olan karakterleri, bu karakterlerin incelikli biçimde ele alınışı ve iyi oyunculardan kurulan kadrosuyla öne çıkmıştır (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Alacakaranlık (2003)

Alacakaranlık dizisi, 2003-2005 yılları arasında Show TV kanalında yayınlanmıştır. Su Kaya, Sulhi Dölek, Alican Yücel ve Güliz Kucur'un senaryosunu yazdığı Alacakaranlık'ın yönetmenliğini ise Paxton Winters, Taylan Kardeşler ve Alican Yücel üstlenmiştir. Uğur Yücel, Kenan İmirzahoğlu, Tuncel Kurtiz, Olgun Şimşek, Settar Tanrıöğen, Ayça İnci, Sinem Öztufan, Nurcan Eren ve Hakan Bilgin'in başrolleri paylaştığı dizi iki sezon sürmüştür (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Şeytan Ayrıntıda Gizlidir (2004)

Şeytan Ayrıntıda Gizlidir isimli dizi, 2004 senesinde TRT 1 kanalında yayınlanmıştır. Dizinin yönetmenliğini Cevdet Mercan üstlenmiştir. Ahmet Ümit'in 2002 yılında yayımlanmış olan öykü türündeki eserinden uyarlanan dizinin hikâyesinde Karanlıkta Koşanlar dizisinde de

bulunan Ali ve Nevzat karakterleri vardır. Fakat bu dizide oyuncular değişerek Nejat İşler ve Çetin Tekindor yer almıştır. İrem Altuğ, Cevdet Mercan, Meral Çetinkaya, Ümit Acar, Fırat Tanış, Ali Sürmeli ve Engin Cezzar bu iki oyuncuya eşlik etmiştir. Şeytan Ayrıntıda Gizlidir, 2005 yılında verilen 1. Beyaz İnci Televizyon Ödülleri'nde Polisiye dalında bütün kategorilere aday olan tek dizi olmuş ve Nejat İşler "En İyi Erkek Oyuncu" kategorisinde ödül kazanmıştır (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Hırsız Polis (2006)

2005 ve 2007 yılları arasında yayınlanmış olan Hırsız Polis dizisi Kanal D'de ekrana gelmiştir. Yönetmenliğini Türkan Derya'nın yaptığı dizinin senaristleri ise Gaye Boralıoğlu, Gülden Çakır, Emine Algan, Neşe Şen ve Şerif Erol'dur. Uğur Yücel, Özlem Düvencioğlu ve Timuçin Esen'in başrolleri paylaştığı dizinin oyuncu kadrosunda Murat Daltaban, Rasim Öztekin, Erol Günaydın, Ozan Güven, Vahide Perçin, Dağhan Külegeç, Hakan Boyav, Yasemin Çonka, İpek Bilgin ve Ahmet Saraçoğlu da yer almıştır. Hırsız polis iki sezon yayında kalmıştır. Dizi, Mavi (Özlem Düvencioğlu) isimli bir hırsız ile Çınar (Timuçin Esen) isimli bir polisin aşkını konu edinmektedir. Diğer başkarakterlerden Aksak (Uğur Yücel) ise bir hırsızlık çete lideri olan suçludur (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Arka Sokaklar (2006)

Arka Sokaklar isimli dizi Kanal D ekranlarında 2006 yılında yayınlanmaya başlamıştır. Senaryosu Ozan Yurdakul, Ahmet Yurdakul, Sinan Yurdakul ve Ömer Genç tarafından yazılan dizinin yönetmenliğini ise Orhan Oğuz yapmaktadır. Zafer Ergin, Özgür Ozan, Şevket Çoruh, Oya Okar, Alp Korkmaz, İlker İnanoğlu, Ozan Çobanoğlu ve Merve Oflaz bulunmaktadır. Geçmişte ise Gamze Özçelik, Uğur Pektaş gibi pek çok oyuncu yer almış ve daha sonra ayrılmışlardır. Arka Sokaklar'da İstanbul Emniyet Müdürlüğü Asayiş Şube Müdürlüğü'nde görevli olan polislerin aileleri ile olan yaşamları ve İstanbul'un sokaklarındaki serüvenleri konu edinmektedir. Ekip, operasyonları ve işleri sırasında çok çeşitli ve farklı insanların hikâyeleriyle devamlı karşılaşmaktadır. Bu dizi Türk televizyon tarihinin, polisiye türündeki, en uzun süre yayınlanan dizisidir. Halen günümüzde yayınlanmaya devam eden dizinin on dördüncü sezonu devam etmektedir (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Adanalı (2008)

Adanalı dizisi, 2008-2010 seneleri arasında atv kanalında yayınlanmıştır. Alev Toprakoğlu, Tayfun Güneyer ve Hale Cenap tarafından senaryosu yazılan dizinin yönetmenliğini ise Bora Güneyer, Tayfun Güneyer ve Adnan Güler yapmıştır. Oktay Kaynarca, Mehmet Akif Alakurt, Selin Demiratar, Ekin Türkmen, Serenay Sarıkaya, Eda Özerkan ve Cemal Hünel gibi

oyuncular dizide yer almıştır. Adanalı'nın ana karakterlerinden olan Maraz Ali (Mehmet Akif Alakurt), İstanbul'daki en büyük suç çetelerinden birinin lideridir. Oluşturduğu çete ile beraber kötü iş yapan çete ve kişilerle mücadele etmektedir. Polis, Maraz Ali ve çetesini büyük bir suç örgütü olarak değerlendirir. Daha önceleri İstanbul'da görev yapmış olan ancak daha sonra İzmir'e tayini çıkan Adanalı (Oktay Kaynarca), İstanbul'a tekrar çağrılır. Adanalı ile Maraz Ali hem çocukluktan arkadaşlardır hem de kan kardeşlerdir. Ali ve Yavuz (Adanalı) polis olup İstanbul'da görev alırlar. Birlikte çok sayıda başarılı operasyon gerçekleştirirler. Fakat bir gece kulübünde yapmış oldukları operasyon sırasında ele geçirdikleri uyuşturucu satıcısı olan Erdem isimli suçlu, bir bakanın oğludur. Bu sebeple Yavuz ve Ali'yi tehdit eder. Erdem'in bu tehditlerine kayıtsız kalamayan Ali, ona yumruk atar. Bunun sonucunda Erdem'in babasının da etkisiyle görevinden atılır. Yavuz'un ise İzmir'e tayini çıkar. Ali, daha sonra toplumsa resmi anlamda hizmet edemese de resmi olmayan yollarla hizmet etmeye devam eder. Bu doğrultuda Boncuk, Mülâyim, Tilki Timur ve Ferruh'tan oluşan bir ekip kurar. Kötü iş yapan çete ve kişilerle mücadele eder. Fakat çetesi ve kendisi de devamlı olarak, geçmişlerindeki sıkıntılı hayatlarının intikamını almak için kötü işlere kalkışırlar. Adanalı dizisi üç sezon sürmüştür (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Umut Yolcuları (2010)

Umut Yolcuları, Star TV kanalında 2010 yılında yayınlanmıştır. Senaryosunu Ahmet Yurdakul'un yazdığı yönetmenliğini ise Ümmü Burhan üstlendiği dizinin başrollerinde Zuhal Olcay, Haluk Piyes, Yetkin Dikinciler, Sedef Avcı ve Zafer Alpat yer almıştır. Bu dizi yapımcı şirketleri aynı olması sebebiyle Arka Sokaklar dizisi ile kardeş dizi olarak nitelendirilmiştir. Bir polis timinin yaşı küçük çocukları hayata kazandırmasını anlatılmıştır. Dizi düşük reytingleri sebebiyle bir sezon sürmüştür (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Behzat Ç (2010)

Behzat Ç., Star TV kanalında 2010 yılında yayınlanmaya başlamıştır. Senaryosu Ercan Mehmet Erdem tarafından yazılan dizinin yönetmenliğini sırasıyla Serdar Akar (1-2. sezon), Doğan Ümit Karaca (1-2. sezon), Zekeriya Kurtuluş (2. sezon), Mustafa Altıoklar (2. sezon), Sadullah Şentürk (3. sezon) yapmıştır. Erdal Beşikçioğlu, Fatih Artman, İnanç Konukçu ve Berkan Şal başrolleri paylaşmıştır. Dizinin ana karakteri olan Behzat (Erdal Beşikçioğlu), Polis Akademisi'nden mezun olan, cinayet büroda görevli bir polistir. Görevi sürecinde aldığı kıdem tennizleri sebebiyle baş komiser olarak kalmıştır. Behzat, ekibindeki diğer polisler Harun (Fatih Artman), Hayalet (İnanç Konukçu), Akbaba (Berkan Şal), Eda (Seda Bakan) ve Cevdet (Berke Üzrek) ile birlikte Ankara'da yaşanmış olan cinayetleri çözmek için çalışmaktadır. Akıllı İşaretler Sembol Sistemi doğrultusunda birinci sezon 7 yaş ve üzeri, ikinci ve üçüncü sezonlar

için 13 yaş ve üzeri bireylerin izlemesi uygun olarak görülmüştür. 3. sezonda dizinin yayınlandığı saat 23:00'e alınmış ve bölüm süresi kısaltılmıştır. birinci sezon arası sırasında Behzat Ç. Seni Kalbime Gömdüm isimli filmi çekilmiş ve diziyle entegre gitmiştir. Dizi Star TV'de üç sezon yayınlanmış, altı yıl aradan sonra ise dördüncü sezonu BluTV'de yayınlanmıştır (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Kayıp Aranıyor (2011)

Kayıp Aranıyor, 2011 senesinde TRT 1 kanalında yayınlanmıştır. Özge Aras ve Mahmut Bengi tarafından senaryosu yazılan dizinin yönetmenliğini Irmak Çığ üstlenmiştir. Başrollerinde Levent Üzümcü, Fırat Albayram ve İrem Altuğ bulunmaktadır. Dizinin başkarakterlerinden biri olan Yakup Aydın (Levent Üzümcü) kendini işine adanmış, başarılı bir polisten bir gün oğlu kaçırlır. Oğlu kaybolduktan sonra Yakup'u sorumlu tutan eşi de ondan boşanır ve Yakup için zor ve karanlık günler başlar. Yakup bütün vaktini, emeğini ve kendisini oğlunu bulmak için adan ancak geçen onca vakte rağmen Yusuf bulunamaz. İki sene araştırmalarını sürdüren Yakup en sonunda Çiçekçi lakabıyla bilinen Latif isminde birinin bu olayda kilit insan olduğuna inanır. O güne kadar yalnız çalışmakta olan Yakup'un yanına Çocuk Şube'de çalışan Asya isimli bir kadın polis ortak olarak atanır. Başta çatışan Yakup ve Asya sonrasında uyumlu bir ikili olurlar. Dizi bir sezon sürmüştür. (Beyazperde; IMDB, t.y.).

Kurşun Bilal (2011)

Dizi, 2011 yılında atv kanalında yayınlanmıştır. Hasan Karacadağ dizinin hem senaristliğini hem de yönetmenliğini üstlenmiştir. Başrollerinde Gökhan Mumcu, Leyla Gökşun, Levent Sülün, Sefa Zengin, Koray Kadırağa, Barkın Bayoğlu ve Cem Kurtuluş bulunmaktadır. Dizinin ana karakterlerinden biri olan Bilal Emin (Gökhan Mumcu) dört kişiden oluşan cinayet masasında komiser olarak çalışmaktadır. Bu ekip, İstanbul'un karanlık suç ve dram içeren cinayetleriyle uğraşır. Bilal Emin, Çıyan lakaplı birisi tarafından başından vurulur ve komaya girer. Uzun süre komada kalan Bilal Emin, bir gün komadan uyanır. Tekrar ameliyat olduğu takdirde ölme riski çok yüksek olduğu için kurşun kafatasında bırakılır. Normal yaşantısına döndüğü düşünülen Bilal Emin'in beyin aktiviteleri ve dolayısıyla hayatı beynindeki 9 mm çapındaki kurşun nedeniyle tamamen değişir. Bilal, bir yandan mutlak adalet için suçluların üzerine giderken bir yandan da Çıyan'ın ürkütücü adalet anlayışıyla savaşıyor. Dizi bir sezon sürmüştür (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Cinayet (2014)

Cinayet, Danimarka yapımı Forbrydelsen dizisine dayanan ve 2014 yılında Kanal D'de yayımlanan polisiye dizidir. Gülten Çakır ve Sema Ali Erol'un senaryosunu yazdığı dizinin

yönetmenliğini Serdar Akar üstlenmiştir. Başrollerinde Nurgül Yeşilçay, Engin Altan Düzyatan, Uğur Polat, Şükran Ovalı, Ahmet Mümtaz Taylan ve Goncagül Sunar bulunmaktadır. Dizi Gonca Borova isimli bir genç kızın cinayeti, bu cinayeti çözmeye çalışan iki dedektifin hayatı ve çevrelerinde gelişen olayları konu almaktadır. Dizinin ana karakterlerinden biri olan Zehra Kaya (Nurgül Yeşilçay), cinayet masasında iki yıldızlı bir komiserdir. Türkiye'nin ilk ve tek kadın cinayetçisidir. En belirgin özelliği bürosundaki erkek egemenliğine inat, en az onlar kadar delikanlı, cabbar, gözü pek ve cesur bir kadın komiser olmasıdır. Sezgileri yüksek ve derindir. İşinin son gününde karşılaştığı Gonca Borova cinayeti bu hislerini harekete geçirir ve kendisini maktulle özdeşleştirir. Diğer ana karakter olan Yılmaz Seyhan (Engin Altan Düzyatan), karizmatik ve yakışıklı bir polistir. Ankara Narkotik'te çalışmış ve İstanbul Anadolu Yakası cinayet masasına atanmıştır. Gözü pek ve cesurdur. Cinayet çözmede kendi yöntemlerini geliştirmiştir. Aslan Kocatepe 44 yaşında, popüler ve varlıklı bir siyasetçidir. Babasından kalan bir vakfın yöneticiliğini yapmaktadır. İstanbul Anadolu Yakası Belediye Başkan Adayıdır. Umay Abalı (Şükran Ovalı) 35 yaşında, güzel bir kadındır. Aslan'ın danışmanı ve sevgilisidir. Tuttuğunu koparan ve amacına ulaşmak için her türlü zorluklarla başa çıkabilen oldukça hırslı bir yapısı vardır. Umay'ın gözü yükseklerdir ve Aslan'ın başkanlığı kazanmasını bu yolda kendisi için en büyük basamak olarak görmektedir. Tahir Borova (Ahmet Mümtaz Taylan), Kosova kökenli, Türkiye'ye sonradan gelmiş otoriter ve muhafazakâr bir kişidir. Kirli ve belalı bir geçmişe sahiptir. Kızının ölümünden ailede en fazla etkilenen kişidir. Buna rağmen hayatın devam ettiğini ve iki çocuğunun geleceğini düşünmesi gerektiğini de karısından önce anlayacak kadar olgun biridir. Meryem Borova (Goncagül Sunar) Tahir Borova'nın karısı ve Gonca Borova'nın annesidir. Ailesi Balkan göçmenidir. Anaç, sıcakkanlı, çocuklarına sevgisini gösteren hatta onlara fazlasıyla düşkün bir annedir. Gonca'nın ölümü onu derinden etkiler. Ayakta kalabilmenin, geride kalanları, kocasını ve oğullarını sağlam tutabilmenin savaşını verir ama bu savaşta çok yıpranır. Kızının ölümü onu günden güne sıkıntılı bir hale sokar. 13 bölüm olarak planlanan dizi reytingi düşük olduğu için 5. bölümden sonra yayından kaldırılmıştır (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Börü (2018)

Börü dizisi, 2018 senesinde Star TV'de yayınlanmıştır. Alper Çağlar, Cem Özuduru, Emre Sirel ve Can Emre'nin senaryosunu yazdığı dizinin yönetmenliğini Cem Özuduru ve Can Emre üstlenmiştir. Başrollerinde Ahu Türkpençe, Serkan Çayoğlu, Mesut Akusta, Emir Benderlioğlu, Fırat Doğruloğlu ve Murat Arkin bulunmaktadır. Dizide 2014 yılında, ülkenin yönetime sızan örgütler ortaya çıkmaya başladığı sıralarda, "Börü" kod adlı Polis Özel Harekât timinin serüvenleri anlatılmıştır. Börü, ülkenin yönetimine sızan örgütler tarafından tehdit edilirken bununla birlikte ülkenin savunması için terör örgütleri ile durmadan mücadele etmektedir. Dizi

Türkiye'de ilk kez denenen yöntemle ön çekimli altı bölüm televizyon serisinin ardından bir sinema filmi ile sonlanmıştır (Vikipedi; IMDB, t.y.).

Alef (2020)

Alef dizisi 2020 yılında Blutv ve FX ortaklığı ile yayınlanmıştır. Senaryosu Emre tarafından yazılan dizinin yönetmenliğini ise Emin Alper yapmıştır. Dizin başrol oyuncularını Ahmet Mümtaz Taylan, Kenan İmirzalıoğlu ve Melisa Sözen'dir. Diğer oyuncularını ise; Müfit Kayacan, Ece Dizdar, Hatice Aslan, Haldun Boysan, Ercan Kesal, Sinan Helvacı ve Muttalip Müjdecidir. İslam ve Osmanlı tarihinden izler taşıyan dizide, hırslı ve genç bir dedektif olan Kemal ile işinde tecrübeli Settar, İstanbul'da işlenmiş olan esrarengiz bir seri cinayet vakasını çözmeye çalışır. Hem kişisel yaşamları hem de olaylara bakış açılarıyla birbirinden çok farklı bu ikiliye, bir üniversitede öğretim görevlisi olan Yaşar da dâhil olur. Ekip, cinayetleri açığa çıkarmaya çalışırken ortaya çıkardıkları her delil ile yüzyıllar boyunca saklı kalmış bir sır perdesini de aralarlar. Bu sırlar açığa çıkmaya başladıkça, karakterlerin geçmişlerine dair gizemler de açığa çıkar (BLU TV; IMDB, t.y.).

Yukarıda kısaca özetlenen dizilere ilişkin genel bilgiler Tablo 4.1.'de yer almaktadır.

Tablo 4.1. Türkiye'de Yayınlanan Polisiye Diziler

Dizi	Başrol Oyuncuları	Yayın Yılı	Yönetmen	TV Kanalı
Rıza Bey'in Polisiye Öyküleri	Nüvit Özdoğru	1988	Kamil Renklidere Adem Ayrıl	TRT 1
Kanun Savaşçıları	Serdar Gökhan Eşref Kolçak Özlem Savaş Yusuf Sezgin Savaş Akova	1988	Emin Gerçeker	TRT 1
İz Peşinde	Mehmet Aslantuğ Erol Taş Gülen Karaman Osman Yağmurdereli	1989-1990	Hüseyin Karakaş	TRT 1

Tablo 4.1. (devamı)

Sıcak Saatler	Mehmet Aslantuğ Arzum Onan Nihat Nikerel Kenan Işık Aytaç Yörükaslan Sevda Ferdağ	1997-2000	Osman Sınav Mustafa Şevki Doğan Sadullah Celen Veli Çelik Mehmet Aslantuğ	atv
Yılan Hikâyesi	Mehmet Ali Alabora Meltem Cumbul Ayten Gökçer Çetin Tekindor	1999-2002	Nihat Durak	Kanal D
Karanlıkta Koşanlar	Uğur Yücel Haluk Bilginer Köksal Engür	2001	Uğur Yücel	TRT 1
Alacakaranlık	Uğur Yücel Kenan İmirzalıoğlu	2003-2005	Yağmur Taylan Paxton Winters Durul Taylan Alican Yücel	Show TV
Şeytan Ayrıntıda Gizlidir	Çetin Tekindor Nejat İşler	2004	Cevdet Mercan	TRT 1
Hırsız Polis	Uğur Yücel Timuçin Esen Özlem Düvencioğlu	2006-2007	Türkan Derya	Kanal D
Arka Sokaklar	Zafer Ergin Şevket Çoruh Özgür Ozan Alp Korkmaz Ozan Çobanoğlu İlker İnanoğlu	2006-devam	Orhan Oğuz	Kanal D
Adanalı	Oktay Kaynarca Mehmet Akif Alakurt Selin Demiratar Eda Özerkan Ekin Türkmen Cemal Hünel	2008-2010	Tayfun Güneyer Bora Güneyer Adnan Güler	atv

Tablo 4.1. (devamı)

Umut Yolcuları	Zuhal Olcay Yetkin Dikinciler Haluk Piyes Sedef Avcı Zafer Alpat	2010	Ümmü Burhan	Star TV
Behzat Ç.	Erdal Beşikçioğlu Fatih Artman İnanç Konukçu Berkant Şal	2010	Serdar Akar Doğan Ümit Karaca Zekeriya Kurtuluş Mustafa Altıoklar Sadullah Şentürk	Star TV
Kayıp Aranıyor	Levent Üzümcü İrem Altuğ Fırat Albayram	2011	İrmak Çığ	TRT 1
Kurşun Bilal	Gökhan Mumcu Leyla Göksun Sefa Zengin Levent Sülün Barkın Bayoğlu Cem Kurtoğlu Koray Kadiraga	2011	Hasan Karacadağ	atv
Cinayet	Nurgül Yeşilçay Engin Altan Düzyatan Uğur Polat Şükran Ovalı Ahmet Mümtaz Taylan Goncagül Sunar	2014	Serdar Akar	Kanal D
Börü	Serkan Çayoğlu Ahu Türkpençe Mesut Akusta Emir Benderlioğlu Murat Arkin	2018	Cem Özuduru Can Emre	Star TV
Alef	Ahmet Mümtaz Taylan Kenan İmirzalıoğlu Melisa Sözen	2020	Emin Alper	FX ve Blutv

4.2. Temsil Kavramı ve Dizilerde Polis Temsili

Williams, temsil etmek (to represent) fiilinin İngilizce’de 14. yy’da ortaya çıktığını ve bir şeyi sembolize etmek veya simgelemek anlamlarına geldiğini belirtmektedir (Pearson ve Simsons, 2001, s.386 akt. Yörük, 2005, s.45). Hall (1997) temsil kavramını, anlama etkinliğini ve dili kültüre bağlamakta ve temsilin kültürün üyelerinin anlamı üretme ve paylaşma sürecinin önemli bir parçası olarak görmektedir. Aynı zamanda temsilin toplumsal süreçler içinde oluştuğuna vurgu yapmaktadır. Temsil en genel düzeyde anlam oluşturma pratiğidir, temel bilişsel bir süreçtir (Yörük, 2005). Hall (1997) temsil sistemini iki şekilde ele almıştır. Buna göre birinci sistem, her çeşit nesne, birey ve olayın insan zihninde bir dizi kavram veya zihinsel bir temsille karşılıklı ilişkilendirilmesi ile oluşmaktadır. Buna göre algılanan somut şeyler için masa, sandalye; soyut şeyler için ise sevgi, arkadaşlık gibi kavramlar oluşturulur. Buna “temsil sistemi” denir. Ancak kavram haritalarının paylaşılması tek başına yeterli olmamakta, aynı zamanda bunları kavram ve anlamlarla temsil etmek ve değiştirmek için “dil” gerekmektedir. Söz konusu paylaşımın gerçekleştirilebilmesi dil ile mümkün olacağı için Hall, dili ikinci temsil sistemi olarak sınıflandırmıştır (s.18-21).

Temsil kavramı dış dünyada var olan gerçeklik ile dil arasındaki bağlantıya odaklanmaktadır. Bu doğrultuda Hall, dilin anlamları yaratması nedeniyle bilinç pratiği ve dilin, ideolojilerin etkili olduğu ana ortam olduğunu belirtir. Bu sebeple ideoloji kavramı, temsilin inşacı boyutunun ele alınması konusunda önemlidir (Hall, 1994: 177). Hall’a göre ideoloji kapitalist sistemin hâkim olduğu ülkelerde var olan toplumsal sınıfın hatlarını belirlemekte ve bunun devamlılığını sağlamaktadır. Kapitalist sistemin yaratmış olduğu sistemde sosyal düzeni ve ilişkileri normalleştiren ideoloji; sömürü düzeni, bu düzenin yaratılmasını sağlayan üretim aşamalarının kaynakları ve sistemin tutumu gibi var olan yapıdaki tezatlıkların temellerini gizler ve düzenler.

Kirel de, temsil kavramı ile ilgili olarak Stuart Hall’dan yola çıkar ve Hall’ün kültür konusunda yapılan çalışmalarda temsil kavramının önemli bir yeri olduğunu belirttiğini vurgular. Hall bu kavramı “Temsil, dili kullanarak anlamlı bir şey söylemek ya da diğer insanlara dünyayı anlamlı bir biçimde sunmaktır” olarak tanımlamış ve bir kültürün içinde yer alan bireyler arasında paylaşılan bir sürecin önemli bir elemanı olduğunu ifade etmiştir (Kirel, 2010: 327,328). Bahsedilen bu süreç içinde anlamlar üretilir; dil aracılığı ile işaretler ve imgeler “şey”lerin yerine kullanılır ve işaretler ve simgeler bahsedilen bu “şey”leri temsil eder. Boztepe Hall’un temsil kavramının dil vasıtasıyla anlam üretmek anlamına geldiğini ifade eder. Bununla birlikte bu kavramın dilin bir ayna işlevi görmediğinin belirtmektedir. Anlam, birtakım temsil dizgeleri içerisinde ve vasıtasıyla üretilmektedir. Bahsedilen bu anlam temsil yardımıyla oluşturulmaktadır. Buna göre anlam bu üretim sayesinde kurulmaktadır (Boztepe, 2019: 335).

Temsilin sosyal ve kültürel doğası ideoloji kavramıyla bağıntılıdır (Yörük, 2005). İnal (1999) anlatı ve temsil biçimlerinin medyanın ekonomisi ve daha ötesinde toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel yapı içinde ortaya çıkan iktidar ilişkileriyle sıkı sıkıya ilişkili olduğunu belirtmektedir. Medya çalışmalarında kullanılan temsil kavramı metinsel biçimler içindeki semiyotik sistemleri vurgular. Kültürel çalışmalar içindeki ilk film ve televizyon çalışmaları, temsilleri hâkim ideolojiyi doğallaştırmanın anahtarı olarak görmüştür. Fakat temsiller hegemoninin içindeki karşıtlıkları da yansıtır, bu karşıtlıkları destekledikleri kadar yıkıcı da olabilirler (Pearson ve Simons, 2001, s.386 akt. Yörük, 2005, s.45). Temsil sürecinde kültürel ürünlerde temsil eden temsil edileni tanımlar hatta biçimlendirir. Buna göre temsil edilen artık temsili kuran özne tarafından temsilin nesnesine dönüştürülmüştür. Kültürel metinlerde, özellikle radyo, sinema, televizyon ve basıl yayınlarda yer alan temsillerin kesin gerçekliklermiş gibi yansıtılarak idealleştirilmesi veya algılanması toplumsal bilinç düzeyinde bu temsil sisteminin sorgulanmadan kabul edilerek geçerli olmasını beraberinde getirmektedir (Doğan Topçu, 2005:18-19).

Althusser, ideolojiyi, katıksız düştan ibaret olan bir hiçlik olarak yorumlamış ve bir tür yanılsama olarak tanımlamıştır. Ona göre ideolojinin tüm gerçekliği kendisinin de dışındadır (Althusser, 2010: 80). Dolayısıyla ideoloji hayalidir. Althusser'in ideoloji üzerine düşüncesi gerçeklik ve bu gerçekliğin temsili ile açıklanmaz. Onun ideoloji kavramı, bireylerin gerçekte var olan varoluş koşulları ile olan ilişkilerinin hayali temsilleri ile ilgilidir. Bununla beraber bahsedilen bu temsil, imgesel ilişkiler ve gerçek ile de bağlantılıdır. Dolayısıyla Althusser'in ideoloji üzerine düşünceleri gerçekliğin çarpıtılmasından çok gerçek ile olan ilişkileri ilgilidir. Ona göre çarpıtma olabilir ancak bu çarpıtma bireylerin varoluş koşullarıyla doğrudan alakalıdır (Kazancı, 2002: 60). Althusser, ideoloji kavramı üzerine hayali olan bir manipölasyon düşüncesi öne sürmüş ve ideoloji kavramını tasarlanmış olan bir imge şeklinde açıklamıştır.

Althusser, Devletin İdeolojik Aygıtları isimli kitabında, hâkim olan ideolojinin var olan hâkimiyetini devam ettirmek için kullandığı aygıt ve baskı kavramlarının yanında "baskı aygıtı" ve "ideolojik aygıt" adını verdiği kavramları da belirtmiştir (Güngör, 2020: 228). Althusser'e göre egemen olan ideolojinin hâkimiyetini devam ettirmesi kolay bir iş değildir. Bu hâkimiyetin devam edebilmesi için önemli bir mücadeleye girilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda siyasal, maddi ve ideolojik şartların yeniden üretilmesi sağlanmalıdır (Althusser, 2010: 131). Bu yeniden üretimin sağlanmasında kitle iletişim araçları taşıyıcı görevi görmektedir. Kitle iletişim araçlarının da içinde bulunduğu taşıyıcılar ideolojinin var olmasını sağlamaktadır. Dinler, ritüeller, kültür, örfler ve iletişim araçları görevini sürdürdükçe ideoloji de var olacaktır.

Oskay, ideolojinin kısıtlama altında olan bir dilbilimsel kod olduğunu belirtmiştir. Bahsedilen bu kısıtlama altındaki sınırlandırılmış dil, kitle iletişim araçları yoluyla çok önemli bir role bürünmektedir. Kitle iletişim araçlarının yaratmış olduğu etkiler ile bireyler,

kendilerine yeni bir benlik oluşturulması konusunda engellenirler. Bu aşamada var olan sistemin tüm çelişkileri saklanır, konformizm yaratılır, bireylerin siyasal eylemlere dahil olması engellenir ve yanlış bilinç oluşturulur (Oskay: 1980: 229-230). Bir alt-kültürde beraber yer alan insanlar, var olan hegemonik sistemin oluşturduğu dili kullanmaktadır. Oluşturulan bu dil çok yoğun bir biçimde metafor ve simgeleri kullanmaktadır. Bireyler de bu simgeler ve metaforların yarattığı anlatımın içinde bulunmaktadır (1980: 213).

Temsil konusunda ele alınması gereken kavramlardan biri stereotip kavramıdır. Stereotip Lippmann'ın ifadesiyle "kafamızdaki resimler"dir. Bu resimler bireylerin dünyayı anlaması için kullandıkları önemli unsurlardır (Oguz, 2011: 150). Bir takım kalıp yargıları ifade eden stereotip kavramı, gruplar hakkında oluşan yargılamaları içermektedir. Dolayısıyla televizyonda oluşan çeşitli temsillerde de, gruplar hakkında çeşitli stereotipler izleyici karşısına çıkabilmektedir. Bu yargılamalar kimi zaman yararlı işlevleri yerine getiren pozitif durumlarla karşımıza çıkabilse de büyük bir çoğunlukla olumsuz anlamlar içermektedir. Stereotipler bir çeşit sınıflandırma sistemidir. Her ne kadar gerçeğe tam anlamıyla yakın olmasalar da hayatı tamamlama aşamasında önemlidir. Bununla birlikte daha önceden bilinen yapılardır. Örneğin, erkeklerin çoğunlukla hükmedici ve maceracı gibi yansıtılmaları sebebiyle izleyiciler bu durumu kolay bir şekilde anlamlandırabilmektedir. Bununla birlikte bahsedilen bu durum erkekler üzerine birtakım algılar üzerinde değişimler de yaratabilmektedir (Oguz, 2000: 36,37). Dolayısıyla televizyonda yaratılan temsiller, birtakım stereotipler yaratabilmekte ve bunlar izleyicinin algısında bazı değişimlere sebep olabilmektedir.

Televizyon anlatısının dayattığı temsil biçiminde izleyici, sinemadaki izleyici konumundan farklıdır. Televizyonun izleyicisini çağırdığı izleme konumu ekranda gördüğü başka yaşamlara göz atma biçimindedir (İnal, 1999). Bauman'a (1984) göre televizyon yayınlarının başlaması, izleyenlerin yeni bir toplumsal ve kültürel yapı ile karşılaşmalarına yol açmıştır. Televizyonda kurmaca, gerçek veya gerçeğe yakın olaylar temsili olarak canlandırılır. Başka bir deyişle televizyon mevcut olan gerçekleri bazen olduğu gibi bazen de yeniden üreterek tekrar topluma sunar. Bu şekilde gerçekleri sunarken bazen yeni baştan bir yorumlama yaparak, bir anlamda görülmek istenen insan profilinin resmi çizilerek benliklerin biçimlendirilmesini gerçekleştirir (Kırtepe, 2014). Televizyon dizileri, gündelik yaşam pratiklerinin en iyi ve en yoğun temsil edildiği program türüdür. Sosyal hayattaki her türlü konuyu, sorunu, malzeme edinen televizyon dizileri, gündelik hayatın somut temsillerinin öyküleri aracılığı ile bireylerin dikkatini çekmeyi başarabilmektedir (Karaboğa, 2016).

Medin (2016), polisiye türün genel itibarıyla geleneksel/klasik anlatı içinde yer aldığını, kodlarını bu anlatıya göre inşa ettiğini ve karşımıza hep bilindik eyleyenleri, olay ve olay örgülerini çıkardığını belirtmektedir. Medin'e (2016:97) göre bu tür metinlerde kodları çoğunlukla iyilik, ahlak ve erdem bağlamında inşa edilerek kahraman idealize edilmektedir.

Buna göre kahraman konumundaki polis ve meslektaşları her zaman hoş karşılanan, beğenilen davranışlar sergilemekte, birbirleriyle, amirleriyle ya da halkla olan ilişkileri örnek oluşturacak nitelikte olmaktadır. Güvenlik güçlerini temsil eden bu karakterler her ne kadar zaman zaman küfür edip argo konuşsa da bu durum yaşam tarzı haline gelmemektedir. Bu nedenlerden ötürü izleyici, kahramanla ya da diğer karakterlerle rahatlıkla özdeşlik kurabilmekte ve katharsis sağlanmaktadır.

Bu bağlamda şu soru akla gelmektedir. Son yıllarda bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de artan bir ilgiyle takip edilen polisiye dizilerde polis nasıl karakterize edilmektedir? Medin'in (2016) belirttiği gibi iyilik, ahlak ve erdem bağlamında inşa edilip seyircinin acıma ve korku duygularıyla duygusal adalete mi yönlendirilmektedir yoksa dizinin çekildiği dönemin sosyolojik yapısı dizilerdeki polis temsili ve imgesi üzerinde bir etki yaratmakta mıdır? Bu kapsamda bu çalışmada İz Peşinde ve Behzat Ç. adlı diziler ele alınarak karakterler aşağıdaki kategoriler bağlamında okunmaya çalışılmıştır:

1. Polis karakterlerin toplumsal roller bağlamında temsili
2. Polis karakterlerin mesleki konumu/pozisyonu bağlamında temsili
3. Polis karakterlerin devletin kolluk kuvveti/kamu görevlisi olarak temsili
4. Polis karakterlerin sıradan insan olarak temsili
5. Polis karakterlerin anlatı açısından kahraman/anti-kahraman olarak temsili

4.3. İlgili Araştırmalar

Alan yazında yer alan ve bu araştırmanın konusu ile benzer nitelikte olan çalışmalar incelenmiş ve aşağıda sunulmuştur.

Salih Gölge (2009), tarafından gerçekleştirilen çalışmada polisiye dizilerdeki imajının nasıl olduğunun tespiti, bu imaja polisin ve yapımcıların katkısının ne şekilde olması gerektiği incelenmiştir. Araştırmada veriler anket uygulanarak elde edilmiş ve sonuçlara ilişkin değerlendirme yapılarak tamamlanmıştır.

Bu çalışmanın kapsamı içinde elde edilen veriler amaç sorularına göre değerlendirildiğinde, devletin halkın gözünde en önemli kurumlarından biri olan polisin algısının ve imajının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için kamu ve özel kurumlara görevler düştüğü belirtilmiştir. Çalışma kapsamında ele alınan polisiye dizilerin yapımcılarının da bu konuda ülkenin bir vatandaşı olarak daha hassas düşünmeleri gerektiği ifade edilmiştir. Polisle televizyon yapımcılarının bu iyileştirmeyi sağlamak için işbirliği içinde bulunmalarının gerekliliği ifade edilmiştir.

Kıvrak (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada Türkiye'de polisin başrol karakteri olduğu televizyon dizilerindeki rolü analiz edilerek, polisin hizmet anlayışı, halkla ilişkileri, mesleki yaşamı, kurum içi ilişkileri ile sosyal yaşamına ilişkin, televizyon dizilerinde aktarılan

imajı ile polisin kendi öz imaj algısı arasında örtüşen ve ayrışan yönlerinin araştırılmıştır. Karma desen modelinde gerçekleştirilen çalışmanın ilk örneklemini Ankara ilinde görevli 100 amir sınıfı polis yöneticisi, ikinci örneklemini polisin mesleki ve sosyal yaşamını konu alan “Kanal D” televizyonunda yayınlanan “Arka Sokaklar” dizisi oluşturmuştur. Araştırmada polisin kendi öz imaj algısı 6 bölümden oluşan 41 soruluk bir anket uygulanarak belirlenmiştir. Ayrıca Arka Sokaklar dizisinin kaydedilen video görüntüleri ve elde edilen senaryo metinleri birlikte incelenerek araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları çerçevesinde içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre Arka Sokaklar dizisinde polis amirlerini canlandıran karakterler, gerçek yaşamdaki polis amirlerinin kendi öz imaj algılarından, genel olarak daha olumlu bir imaj algısı ile sunulduğu, polisin daha az sorunlu, birimler arası iletişimin yüksek olduğu, fiziki ve teknik olanakların daha yeterli olduğu, üstleri ile iletişim düzeyi daha sağlıklı, yöneticilerine güven duyan, sorunların hızlı ve tarafları tatmin edici biçimde çözüldüğü, alınan kararlarda katılımın yüksek olduğu, polisin daha olumlu bir izlenime sahip olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Buna karşılık insan haklarına saygı, uzmanlık, tarafsızlık, duyguların kontrolü, mesleki yaşamın zorluk derecesine ilişkin konularda polisin öz imaj algısının daha yüksek seviyede olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda polisin toplum tarafından algılanan imajının yükselmesi için kendi öz imaj algısında sorun yaşanan konuların çözüme kavuşturulması, polislik mesleğinin görev tanımlarının yeniden düzenlenmesi, polis hizmetlerinde bütün birimlerde aynı standartların ve normların uygulanması ve televizyon yapımcıları ile iletişim içerisinde bulunularak polisiye dizilere danışmanlık hizmeti verilmesi önerileri getirilmiştir.

Araştırma yönteminin ele alındığı izleyen başlıklarda; araştırmanın modeli, evren ve örneklem ve verilerin analizi yer almaktadır.

5. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

5.1. Araştırma Modeli

Türkiye’de televizyon dizilerindeki polis temsiliğini incelemek temel amacıyla gerçekleştirilecek bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016:41). Nitel araştırmada bireylerin deneyim, düşünce, algı ve duyguları gibi öznel durumları ile ilgilenilmektedir (Şimşek, 1999).

Çalışmada araştırmanın temel amacı doğrultusunda doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir (Özkan, 2019:5). Bilimsel araştırma ve incelemeler açısından doküman incelemesi, araştırmacıya olayları analiz etme, doğru bilgiye ulaşma, durumu aydınlatma ve anlaşılır hale getirme imkânı sunar. Bu yöntem ile araştırmacı elde edilen belgeleri belirli bir çerçevede tetkik etmekte ve birbiriyle ilişkilendirerek bir bütüne ulaşmaya çalışmaktadır (Muşmal ve Gürbüz, 2018:217-218). Bilimsel araştırmalarda dokümantasyon yönteminin kullanılmasındaki temel sorun, hangi belgelerin önemli olduğu ve kaynak olarak kullanılıp kullanılmayacağıdır. Sosyal bilimler alanında genel olarak yazılı belge incelemesi şeklinde anlaşılan doküman analizi yalnızca kâğıt üzerine kaydedilen bilgilerden ibaret olmayıp kaset, CD, flash disk gibi yazılı ve görsel kayıt araçlarının ya da internet sitelerinin içerdiği ses, görüntü, grafik, resim ve filmlerin incelenmesi de mümkündür. Filmler, videolar ve fotoğrafların araştırmacılara sunduğu birkaç önemli avantaj vardır. Bu avantajlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Marshall ve Rossman, 1999 akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016:190):

1. Yüz ifadeleri vücut hareketleri ve mimikler gibi sözel olmayan davranışları orijinal formunda ve belirli bir süreklilik içinde sunar.
2. Araştırmacıya birden fazla ve değişik aralıklarla aynı davranışları izleme olanağı verir.
3. Tekrar edilmesi zor ve nadiren oluşan olay ve olguların saptanmasına olanak verir.
4. Aynı dokümanlar başka bir araştırmacı tarafından kullanılabilir; bir araştırmacının vardığı sonuçların ne derece geçerli olduğu sınanabilir veya daha önce ulaşılmış sonuçlardan farklı ve alternatif diğer bazı sonuçlara ulaşılmasını mümkün kılabilir.

5.2. Evren ve Örneklem

5.2.1. Evren

Evren, araştırma sonuçlarının genellendiği gerçek veya varsayımsal kişi, olay ya da nesnelerin bütünüdür (Balcı, 2015). Bu araştırmanın evrenini Türk televizyon dizilerinde polisin mesleki yaşamını konu alan ve ana karakter oyuncularının polis olduğu diziler oluşturmaktadır.

5.2.2. Örneklem

Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Olasılıksız örnekleme yöntemlerinden bir olan amaçlı örnekleme (Erkuş, 2005), zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak tanıyan, pek çok durumda olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olan bir örnekleme yöntemidir. Amaçlı örneklemede araştırmacı seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da olguları anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklama çalışır (Büyüköztürk vd., 2012; Yıldırım ve Şimşek, 2016:118). Ölçüt örnekleme önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016:122).

Bu çalışmada Türk televizyon dizilerindeki polis temsili, üretildikleri dönemlerin sosyolojik koşulları bağlamında incelenmiştir. Bu kapsamda birinci ölçüt dizinin polisin mesleki yaşamını konu alması ve ana karakter oyuncularının polis olmasıdır. İkinci ölçüt ise örnekleme dâhil edilen dizilerin dönemin sosyolojik koşulları ve birbirleri ile karşılaştırılarak incelenmesi için yaklaşık onar yıllık süreçlerde üretilmiş olmalarıdır. Buna göre araştırmanın örnekleme öncelikle polisin mesleki yaşamını konu alan ve ana karakter oyuncularının polis olduğu ilk Türk dizilerinden biri olan İz Peşinde (1989) dizisi dâhil edilmiştir. Behzat Ç. (2010) dizisi de örnekleme oluşturan diğer dizi olarak belirlenmiştir. Dizilerin farklı sezon ve bölüm sayılarına sahip olduğu, aynı zamanda dizilerin bütün bölümlerinin incelenmesinin oldukça uzun zaman alacağı düşünüldüğü her iki dizinin birinci sezonları incelenmiştir.

5.3. Verilerin Elde Edilmesi

Araştırma verileri, internet ortamından genel kullanıma açık (TRT, Youtube vb.) kayıtlarından elde edilecektir.

5.3.1. Verilerin Analizi

Bu araştırmada veriler, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi, elde edilen verilerin derinlemesine analiz edilmesini gerektirir ve önceden belirgin olmayan temaların ve boyutların ortaya çıkarılmasına olanak sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2016:239-242). İçerik analizinde okuyucunun bilgisine, sezgisine, tutumlarına, değerlerine ve referans çerçevesine bağlı, kolayca ve otomatik bir şekilde yapılmış yorumuna karşı, nesnel okuma ilkeleri söz konusudur. İçerik analizi söylemin görünen, kolayca yakalanan, sergilenmiş ve ilk bakışta algılanan içeriği yerine, gizil, üstü örtülü olanı ortaya çıkarmayı sağlamaktadır (Bilgin, 2006:2). Araştırmacı, mantıksal bir biçimde tümdengelim, yani çıkarsama veya çıkarım sayesinde, mesaj, kanal, mesajın vericisi ve alıcısı hakkında birtakım bilgiler edinebilir ve bu bilgiler ile yordamlarda bulunabilir (Bilgin, 2006:15). Buna göre araştırmada veri setine ulaşmak ve bütünü görmek için öncelikle bütün veriler internet ortamından elde edilmiştir. Her bir dizinin birinci sezonlarına ait bölümler ayrı ayrı arşivlenerek bir araya getirilmiştir. Daha sonra bütün bölümler tek tek incelenmiş ve polis karakterlerin temsili; toplumsal roller bağlamında, mesleki konumu/pozisyonu bağlamında, devletin kolluk kuvveti/kamu görevlisi olarak, sıradan insan olarak ve anlatı açısından kahraman/anti-kahraman olarak yayınlandıkları dönemin sosyolojik koşulları bağlamında incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

5.3.2. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın güvenirlik ve geçerliğini artırmak amacı ile farklı veri kaynakları kullanılmıştır. Araştırma süreci ayrıntılı olarak betimlenmiş ve verilerin analizi açık bir biçimde betimlenmiştir.

5.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın kapsam ve sınırlılıkları televizyonunda yayınlanan Türk polisinin mesleki yaşamını, kurum iç ilişkilerini, aile ve sosyal ilişkilerini konu alan, ana karakterini polislerin oluşturduğu “İz Peşinde” ve “Behzat Ç.” dizileri ile sınırlı tutulmuştur.

6. BULGULAR VE TARTIŞMA

6.1. İz Peşinde

6.1.1. İz Peşinde Dizisinin Künyesi

Yönetmen: Hüseyin Karakaş

Senaryo: Avni Özgürel

Oyuncular: Mehmet Aslantuğ, Osman Yağmurdereli, Gülen Karaman, Erol Taş

Yapımcı: Avni Özgürel, Hüseyin Karakaş, Ali Kocatepe

Yapım Şirketi: TRT

Kanal: TRT

Yıl: 1989-1990

6.1.2. İz Peşinde Dizisinin Polis Karakterleri

Tuncer: 30'lu yaşların başında bir erkek komiser. Evlidir ve çocukları vardır.

Esat: 35 – 40 yaşlarında bekâr bir erkek komiser.

Naşide: 28 – 32 yaşlarında bekâr bir kadın komiser yardımcısı.

Ahmet: 60'lı yaşlarında bir başkomiser.

6.1.3. İz Peşinde Dizisinin Konusu

Tuncer, Esat, Naşide ve Başkomiser Ahmet Cinayet Büro'da görevli polislerdir. İstanbul'da yaşanan cinayetlerin aydınlatılması için çalışmaktadırlar. Tuncer ve Ahmet kendilerine görev olarak verilen cinayet dosyalarını çözüme kavuşturmak için sahada çalışırken Naşide genellikle ofiste bilgi akışını sağlamak ve ona özel olarak verilen görevler çerçevesinde operasyonlara katılmaktadır. Görevleri dışında da birbirlerine yakın olan bu karakterler her bölüm farklı cinayet dosyalarını çözüme kavuştururlar.

6.1.4. İz Peşinde Dizisinin Değerlendirilmesi

1989 yılında başlamış ve 23. bölümüyle 1990 yılında final yapmış olan İz Peşinde dizisi ülkenin resmi televizyon kanalı olan TRT'de yayınlanmıştır. Her bölüm farklı cinayet dosyalarını ekrana taşıyan dizinin konusunu da bu cinayet dosyalarının ortaya konması, araştırılması ve aydınlatılması oluşturmuştur. Dizin ana karakterlerini Mehmet Aslantuğ'un canlandığı Tuncer, Osman Yağmurdereli'nin canlandığı Esat, Gülen Karaman'ın canlandığı Naşide ve Erol Taş'ın canlandığı Başkomiser Ahmet oluşturmaktadır. Dizideki dört ana karakter de polistir ve bu karakterler tüm bölümlerde yer almaktadır. Bu karakterler dışında her bölüm farklı hikâyelere yer verilmesi sebebiyle konuk oyuncular dâhil olmuştur.

Her bölümde işlenen cinayet vakaları biri dışında tek bir bölümde çözülmüştür. Yalnızca bir hikâye bir sonraki bölümde de devam etmiş ve o bölümde sonuçlanmıştır. Karakterler her bölüm farklı cinayetler, insanlar ve dünyalar ile karşılaşmış ve bu unsurlar karakterlerin toplumsal rollerdeki yerleri, mesleklerindeki durumları ve bir kolluk kuvveti olarak sunumları ile ilgili düşünmeyi daha mümkün hale getirmiş ve bu düşünmeyi kolaylaştırmıştır.

Olayların büyük bir çoğunluğu İstanbul Gayrettepe’de yer alan Emniyet Müdürlüğü binasında gerçekleşmektedir. Her bölüm Cinayet Büro’da geçen iç çekim sahneleri öncesi Emniyet binasının dıştan görüntüsü ekrana yansır. Bu görüntü sırasında izleyiciye güven verici bir ses de aktarılır. Bu ses Emniyet binasını diğer mekânlardan ayırır ve tehlikelerden arınmış bölge izlenimi verir. Dolayısıyla polis karakterler de güvenilir, steril ve düzenli bir ortamda konumlandırılır.

Şekil 6.1. İstanbul’daki Emniyet Binasının Görüntüleri

İzleyici polis karakterleri yalnızca görevleri başında görür. Mesai saatlerinle Emniyet’e gelirler, mesai saatleri sonlandığında evlerine giderler. Bölümler ise cinayet dosyası çözüme kavuştuğu an sonlanır. Dolayısıyla polislerin dizide sıradan bir insan olarak temsili yalnızca cinayet dosyası çerçevesinde sorguladıkları ve iletişime geçtikleri insanlarla ve kendi aralarındaki ilişki ile gözlemlenebilmektedir. Polis olan dört ana karakter gündelik yaşamda karşılaşılabilecek “sıradan” insanlardır.

Tuncer, Esat ve Naşide çoğunlukla beraberlerdir. İş hayatları dışında gündelik yaşamlarına dair çok az sahneye yer verilmiştir. Tuncer ile Esat dosyanın aydınlatılması için genellikle dışarıdayken Naşide masa başında bilgilendirme, dosyalama gibi görevler edinmiştir. Çok az sıklıkla ona verilen ofis dışı işleri başarıyla yerine getirmiştir. Bu üç polis birbirlerini çok seven aynı zamanda birbirleriyle tartışan, atışan karakterlerdir. Bu atışma ve tartışmalar hikâyede güldürü unsurunu arttıran ana unsurlardır. Özellikle şişman ve sempatik stereotipi olarak karşımıza çıkan Esat karakteri ile Naşide arasında geçen diyaloglar dizinin bir polisiye olmasının yanında güldürünün de yoğun olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Polis Karakterlerin Sıradan İnsan Olarak Temsili

Dizideki polis karakterlerin temsilini irdeleyebilmek için her karakteri kendi içinde değerlendirmek ve sıradan bir insan olarak analiz etmek önemlidir. Bu bağlamda dizinin başkahramanı Tuncer evli ve çocuklu, sorumlulukları olan, disiplinli, düzenli, ayrıntıların peşinde koşmayı seven ve toplumsal güzellik algısı çerçevesinde değerlendirildiğinde yakışıklı ve karizmatik olarak nitelendirilebilecek bir erkek karakterdir. Görevi dışında kalan zamanını genellikle ailesiyle geçirir ve görevi başında olmadığı anlarda –ki çok nadir- Esat’ın baskısıyla meyhaneye gitmektedir. Tuncer’in iş hayatı dışında izleyiciye gösterilen ve birden fazla dâhil olduğu tek aktivite Esat ile birlikte meyhaneye gitmektir. Meyhaneye gittikleri az sayıda sahnede Tuncer karakteri ile doğru orantılı olarak alkolü kontrollü alır, kendini kaybetmez ve disiplinini sürdürür. Beşinci bölümde Esat, Tuncer’e işkembe yemeyi teklif eder, Tuncer ise bu teklifi şaşırtıcı bir şekilde tereddütsüz kabul eder. Bunun üzerine Esat ise Tuncer’e “Bravo valla, kazak erkek oldun he” cevabını verir. Tuncer’in disiplini, ailesi ile vakit geçirmesi Esat tarafından garip karşılanmaktadır. Tuncer bu konuya dair görüşünü on yedinci bölümde Esat’a evli olmadığını hatırlatarak kendisinin kazancını meyhanede harcayamayacağını belirterek göstermiştir. Tuncer’in evli olması ona iş hayatında bazı avantajlar da sağlamaktadır. Örneğin dördüncü bölümde evli olması sebebiyle Tuncer’e izin verilirken Esat daha fazla çalıştırılır. Aile kurumuna değer ve destek verilerek, ayrıcalık tanınmaktadır.

Diğer karakterler gibi Tuncer’i büyük çoğunlukla polis kimliği yansıtılır. Tuncer’in polis olmak dışında sıradan bir birey olarak yaşamına dair ipuçlarını eşi ile yaptığı telefon görüşmesinde ya da eşi ve çocukları hakkında yaptığı konuşmalarda yakalamak mümkündür. Tuncer ve eşi arasındaki iletişim ilk kez beşinci bölümde telefon konuşmaları sırasında ekrana yansır ancak bu telefon konuşmasında eşinin sesi izleyiciye aktarılmaz. Tuncer ile eşi arasında stereotiplermiş kadın-erkek ilişkisi olarak değerlendirilebilecek bir ilişki olduğu Tuncer ile Naşide arasında geçen diyaloglardan anlaşılmaktadır. Dokuzuncu bölümde Naşide ile Tuncer arasında gerçekleşen şu diyaloglar Tuncer’in iş hayatı dışında aile yaşamına dair bazı ipuçları vermektedir:

Naşide: Hadi bakalım çocuklar memleketten geldiğine göre bundan sonra keyfine degecek yok demektir.

Tuncer: Öyle mi dersin? Daha dün geldiler bir saat geçmeden münakaşa.

Naşide: Sen de anlayışlı ol, üstüne gitme sen de kızın.

Tuncer: Üstüne gittiğim falan yok, yol yorgunusundur yemek yapma dışardan alıp getireyim dedim, vay sen misin diyen!

Naşide: E ne var bunda memnun olması lazım.

Tuncer: Ne gezer, yemeğini beğenmediğim için dışardan getirtiyormuşum.

Naşide: Laf yani!

Naşide ile Tuncer arasında geçen bu diyaloglar, Tuncer'in disiplinli, titiz ve işini en iyi şekilde yapan polis karakter çizgisinin dışında; sıradan ve geleneksel bir erkek karakter olduğunu destekler niteliktedir. Tuncer ve eşi arasındaki ilişkiye dair başka bir veriye on birinci bölümde rastlamak mümkündür. Yine Tuncer ile Naşide arasında geçen bu diyaloglar hem Tuncer'in sıradan bir insan olarak aile yaşamını hem de bir kadın olarak Naşide'nin bir kadına karşı tutumunu göstermektedir:

Tuncer: Ya Naşide, sen kadınsın yardımcı ol. Şimdi bizim oğlanın dersleri iyi değil; ben ilgilenemiyorum, annesi çalışmıyor; normal olarak ilgilenmesi gerekmez mi?

Naşide: Bundan doğal ne olabilir ki? Tabii ki ilgilenecek.

Tuncer: İlgilenmiyor! Söylediğim zaman da benimle kavga ediyor, ev işlerinden vakit bulamıyormuş.

Naşide: Ev işleri önemli ama çocuk daha önemli.

Tuncer: Hep düşünüyorum yanlışlık bende mi diye.

Naşide, Tuncer ile ailesi (eşi ve çocukları) arasındaki çatışmada her zaman Tuncer'i haklı bulmaktadır. Bir kadın polis olarak görevi sırasında erkekler ile mücadele verirken aynı zamanda başka bir kadının mücadelesini hafife almaktadır. Bununla beraber Tuncer iş hayatındaki kusursuza yakın polis imajının aksine gündelik hayatında çoğu insanın karşılaştığı sorunlarla uğraşmaktadır. Tuncer'in aile yaşamı ve iş arkadaşlarıyla görevleri dışındaki ilişkileri dışında, sıradan hayatı ile ilgili, diğer karakterlerde olduğu gibi, çok fazla sahneye yer verilmemiştir. Evli, polis, çocukları olan, düzenli bir hayatı tercih eden bir karakter olarak konumlandırılmıştır.

Bir diğer karakter olan Esat; orta yaşlarda, bekâr, kilolu ve neşeli bir polistir. Genellikle şakacıdır; yalanları, hayal dünyası ve esprileri ile etrafındakileri güldürür. Dizinin polisiye bir tür olmasının yanında güldürü değeri olan sahnelerin de çok olmasında en büyük katkı Esat karakterine aittir. Çok yemek yiyen, kilolu komik karakter stereotipi bu dizide de karşımıza çıkmaktadır. Naşide ve Tuncer, Esat'ın fazla yemek yemesiyle ve kilolarıyla sık sık alay etmektedir ancak bunu yaparken aynı zamanda Esat'ın sempatik kişiliğinin altını çizmektedirler.

Esat evli olmaması sebebiyle sık sık uyarı alır. Hem Başkomiser Ahmet hem de Tuncer, Esat'ın evli olmadığına vurgu yapar. Bununla birlikte Esat'ın evli olmaması ona bazı

dezavantajlar da getirmektedir. Örneğin dördüncü bölümde Tuncer, ailesiyle ilgili bir durumdan ötürü izin almıştır ve ona bu izin verilmiştir. Bunun yanında Esat, Tuncer'in izinli olması sebebiyle daha fazla çalıştırılmıştır. Ayrıca on beşinci bölümde Tuncer, Esat'a kazancını meyhanede harcamayacağını, Esat'ın evli olmadığını hatırlatarak kendisinin durumunun farklı olduğunu ifade eder.

Esat'ın iş hayatı dışında sıradan bir insan olarak yaşamı hakkında diğer karakterlerde olduğu gibi çok az sahneye yer verilmiştir. Ancak karakterler Emniyet'te bir araya geldiklerinde birbirlerinin gündelik yaşamı hakkında konuşmaktadır. Esat'ın toplumda genellikle "bekâr hayatı" olarak isimlendirilen bir yaşam tarzı olduğunu bu konuşmalardan anlamak mümkündür. Kendisi de henüz ilk bölümde Naşide'ye "Kardeşin güzel bir gece geçirdi, bekârlık güzel be!" diyerek bunu doğrular. Sevgilisi yoktur ve arkadaşları onun bir ilişki istemeyeceğini söyler. Geceleri eğlenmeye çıkar, alkol tüketmeyi sever, düzensiz bir hayatı tercih eder, kadınlarla flört etmekten hoşlanır. Dolayısıyla Esat, Tuncer'in tam zıttı bir konumdadır. Tuncer karizmatik, Esat kilolu ve sempatik; Tuncer düzenli, Esat düzensiz; Tuncer evli, Esat bekâr; Tuncer işini çok dikkatli yapmakta, Esat ise dikkatsizdir.

Naşide, ekip içindeki tek kadın polistir. Tıpkı diğer karakterlerde olduğu gibi sıradan yaşamına dair dizide çok az sahneye yer verilmiştir. Dizide yer alan başkarakterlerden yalnızca Naşide'nin evi mekân olarak kullanılmıştır. Onuncu bölümde ekip üyelerinin de tanıdığı bir komiser iftiraya uğrar ve tutuklanır. Bu sırada komiserin kızı yalnız kaldığı için Naşide'nin evinde kalır. İzleyici ekip üyelerinden birinin evini sadece bu bölümde görebilmiştir.

Naşide de tıpkı Esat gibi bekârdır. Ancak dizide hiç görülmeyen, yalnızca Naşide'nin anlattıklarıyla var olan (ya da aslında gerçek olmayan) bir nişanlısı vardır. Nişanlısı ile ilişkileri, anıları, yaşadıklarına dair bilgilere yer verilmez. Diğer karakterlerde karşımıza çıktığı gibi yalnızca onların gündelik yaşamlarına dair genel bilgilere yer verilir. Dolayısıyla Naşide'nin de sıradan yaşamının nasıl olduğuna dair çok az veri bulunmaktadır.

Dizide her bölüm yer alan en kıdemli polis olan Başkomiser Ahmet; disiplinli, genellikle sinirli, görevi gereği otoriter ancak babacan olarak tanımlanabilecek bir karakterdir. Her ne kadar karakterlerin sıradan yaşamlarına dair çok az sahneye yer verilse de, Ahmet'in diğer karakterlerle girdiği diyaloglardan evli olduğu ve eşinin dominant bir karakter olduğu anlaşılmaktadır. On sekizinci bölümde Ahmet Başkomiser, eşinin Esat'ı evlendirmek istediğini ve ona baskı yaptığını Esat'a iletir. Eşinin baskısı sebebiyle Ahmet Başkomiser de Esat'ı evlendirmek için sık sık Esat'ı zorlar ve onunla eşinin tanıştırmak istediği kadınla buluşması için konuşur. Ahmet Başkomiser ile ilgili sıradan yaşamına dair en önemli bilgiler bu sahnelerde açığa çıkmaktadır. Eşi ile ilgili söylenmek ve Esat'ı evlendirmek için ona baskı yapması dışında Ahmet'in sıradan yaşamı ile ilgili bir veri yoktur.

Polis Karakterlerin Toplumsal Roller Bağlamında Temsili

Toplumsal roller bağlamında değerlendirildiğinde, dizide kadın temsiller konusunda dikkat çekici ayrıntılar bulunmaktadır. Genellikle birer bölümlük konuk oyuncuların izleyicinin karşısına çıktığı dizide, yalnızca bir polis karakter yer alırken oldukça fazla kadın suçlunun yer aldığı tespit edilmiştir. Kadınlar çoğunlukla toplumsal güzellik algısı bağlamında değerlendirildiğinde güzel, çekici ve baştan çıkarıcı olarak değerlendirilebilmektedir. Erkekleri kontrol altında tutan kadınlar; onları suça teşvik etmekte ve kandırmaktadır. Dördüncü bölümde bir ajan olan kadın karakter birini ayakkabısına yerleştirdiği bıçakla öldürür. Aynı şekilde sekizinci bölümde bir kadın karakter çete lideridir ve bir erkeği etkileyerek ona dolandırıcılık yaptırır, cinayet işletir. Suçlular yakalandıktan sonra Naşide Esat’a “bir de kadınları beğenmezsin, analar neler doğuruyor” der. Bunun üstüne Esat “haline bak da utan” şeklinde cevap verir. Bu doğrultuda Esat’ın kadınlara olan önyargısı ve Naşide’nin bir kadın olarak görevini birtakım baskılar altında yaptığı anlaşılmaktadır. Buna benzer olarak on birinci bölümde bir kadın karakter hem kooperatif dolandırıcılığı yapar hem de genç kadınları model olma vaadiyle kandırarak yurt dışına götürür ve seks işçiliğine zorlar. İkinci bölümde pavyonda çalışan bir kadın uyuşturucunun yurt dışına kaçırılabilmesi için kullanılır ve şiddet görür. Üçüncü bölümde kadın üniversite öğrencileri bayginken çekilen çıplak fotoğrafları aracılığıyla şantajı uğrar ve uyuşturucu kuryesi olarak kullanılırlar. On ikinci bölümde bir kadın karakter evli erkekler ile cinsel birlikteliği sırasında video kaydı alarak onları tehdit eder. Bunu yaparken erkek karakterlerin toplumsal roller bağlamında değerlendirildiğinde ellerinde bulundurduğu “erkeklik” güçlerinin de altını çizer. Bahsedilen bölümde kadın karakterin “Canım ben kadın olarak haber vermedim, sen erkek olarak vermesen ne olur?” cümlesi bunu kanıtlar niteliktedir. On üçüncü bölümde bir kadın karakter yine bir dolandırıcılık suçu işler ve yanında bir erkek onun emrinde çalışır.

Kadın karakterler suçlu oldukları kadar kurban olarak da dizide yer almıştır. Kadınlar şantajı uğramış, paraları için öldürülmüş, zorla suça karıştırılmış, seks işçiliğine zorlanmış, dolandırılmış, dövülür, yüzlerine kezzap atılmakla tehdit edilir, kürtaj sırasında öldürülür. Dolayısıyla dizide bir kadın polis başkarakter olmasının yanında genellikle bir bölümde yer alan kadın karakterler de suçlu ya da mağdur olarak izleyicinin karşısına çıkmıştır.

Dizide yer alan polis karakterler toplumsal roller bağlamında değerlendirildiğinde de, ortaya çıkan en net görüntü tek kadın polis karakter olan Naşide’nin konumu ve görevidir. Naşide güçlü ve zeki bir insan olmasına rağmen kadın olması sebebiyle sık sık iş arkadaşlarının baskısı altında görevini yerine getirir. Genellikle Esat, Naşide’nin kadın olmasına vurgu yaparak espriler yapar ve onu aşağılar. Naşide’nin hak savunuculuğu yapmasına izin verilmez. İzleyiciye bu sahneler iki karakterin komik atışmaları olarak aktarılır ve dizideki güldürü unsurlarından biridir. Örneğin ikinci bölümde Naşide ile Esat arasında şu konuşmalar geçmiştir:

Naşide: Şu kadını görüyor musun? Zavallı nasıl dayak yemiş.

Esat: Ya ne erkekler var, kadın dövülür mü?

Naşide: Kadın fizikman güçsüz, erkek güçlü ne de olsa; döver de sever de değil mi?

Esat: Başlama yine...

Naşide kadınların karşılaştığı şiddet ve toplumdaki birtakım algıları dile getirirken Esat bunun gereksizliğine vurgu yapar. Naşide'nin bir kadın olarak kadın hakları ve kadın sorunlarıyla ilgili konuşması etrafındaki erkekler tarafından bastırılır. Dolayısıyla dizideki tek polis karakter olan Naşide'nin "güçlü" erkek karakterler tarafından bastırıldığı ve sinemada var olan güçsüz kadın stereotipine benzer olduğu açıktır. Polisiye dizilerdeki güçlü, yenilmez, dayanıklı ve sözü geçen polis karakterlerin çok uzağındadır. Öyle ki Naşide, masa başı işleri dışında genellikle kadın olması sebebiyle ona verilen özel görevleri yerine getirmektedir. Örneğin, ikinci bölümde pavyonda çalıştığı söylenen ve uyuşturucu kaçakçılığı yapan sevgilisi tarafından uyuşturucu kuryeliği yapmaya zorlanan Canan Tan isimli karakterden bilgi sızdırabilmek için Naşide gazeteci kılığına girer. Naşide'nin bir suça karışmış kadın karaktere yakınlaşması sağlanır. Bu operasyon sırasında Canan Tan gazeteci rolü üstlenen Naşide'ye çıplak fotoğraflarını çekmesini ister. Operasyon sonrası Tuncer "bu kadınlar ne enteresan oluyor" cümlesini kurar. Dolayısıyla Naşide hem kadın olması sebebiyle ona özel operasyonlara dâhil olur hem de erkek komiserler tarafından kadınlara yönelik aşağılayıcı ya da esprili söylemlere maruz kalır.

Naşide'nin kadın olması nedeniyle ona özel olarak hazırlanmış başka önemli bir operasyona üçüncü bölümde de yer verilmiştir. Bu bölümde iki genç erkek karakter üniversite öğrencisi kadınları bir partiye davet ettikten sonra bayılıp çıplak fotoğraflarını çeker. Çektikleri çıplak fotoğraflar ile genç kadınları tehdit ederek onlara uyuşturucu kuryeliği yaptırır. Çaresizlik nedeniyle tüm kadınlar onların bu tehditlerini hiçbir suçları olmamasına rağmen kabul etmek zorunda kalırlar ve suça ortak olurlar. Ancak Serpil adındaki öğrenci uyutulduktan sonra çekilen fotoğraflarını alıp karakola gider. Serpil karakteri dizide suça itilmeyen ve her ne kadar tehdit edilse de mağdur olmayan ender kadın karakterlerden biridir. Naşide tüm bunların yanında ona biçilen roller bağlamında bazı operasyonlara katılır. Seks işçisi bir kadın rolü üstlenerek gözaltına alınmış bir kadın ile konuşmaya ve ondan bilgi almaya çalışır. Naşide bu görevde başarısız olur ve genç kadından işe yarar bir bilgi alamaz. Hemen sonrasında Naşide ile sık sık tartışan ve onun işini iyi yapamadığını dile getiren Esat, Naşide'ye "Ne oldu? Senin yapacağın iş bu kadar işte, yeri geldi mi bülbül gibi ötersin!" der. Naşide ise "Esat başlama yine!" der ve Esat'ın bu baskıyı hep yaptığını açığa çıkarır. Beceriksiz bir polis olmakla suçlanan ve

genellikle esprili bir dille baskıya uğrayan Naşide her ne kadar mücadele etse de erkek komiserlerin bu tavrın şiddetli bir şekilde tepki göstermez.

Naşide'nin rol yaparak bilgi sızdırmaya çalıştığı bir başka operasyon on birinci bölümde bulunmaktadır. Kooperatif dolandırıcılığı yapan ve model olmak isteyen genç kadınları yurt dışına götürüp istekleri dışında onlar üzerinden kazanç sağlamaya çalışan bir kadın suçlunun hikâyesi anlatılmıştır. Naşide manken olmak isteyen bir kadın rolü üstlenir ve olayın içine girer. Kadın polis olarak yapacakları sınırlı olduğu düşünülerek masa başı işler dışında belirli rollere bürünerek operasyonlara katılır. Buna benzer olarak on yedinci bölümde dolandırıcı bir kadın falcıyı tuzağa düşürmek için Tuncer, Naşide'ye "Kadın işi o, sen ilgilenmelisin" cümlesini kurmuştur. Erkek komiserlere göre Naşide'nin bir kadın olarak yapacakları sınırlıdır ve ona çizilen sınırlar içinde görevini yapmalıdır. Naşide ona biçilen bu roller çerçevesinde gerçekleşen operasyonlardan genellikle başarı ile çıkmaktadır. Her ne kadar görevinde başarı sağlasa da büyük destek görmez ve bir kadın olarak tam anlamıyla polis olamayacağına dair söylemlere maruz kalmaktadır. Örneğin, on üçüncü bölümde kendi çabalarıyla dolandırıcıları bulan ve yakalayan Naşide hakkında Ahmet Başkomiser "Bu kız sizi geçsin de görün" der. Naşide'nin erkek polislerin gerisinde olduğu ve kadın olması sebebiyle onlardan daha başarılı olmasının zor olduğu açıkça belli edilmektedir. Naşide'nin başarı ile sonuçlanan görevlerine rağmen onun ofiste masa başı iş yapması Esat tarafından eleştirilir. On dördüncü bölümde Naşide'ye "Senin gibi büroda oturup bütün gün daktilo yazmıyoruz" diyerek onun polislik görevini tam anlamıyla yapmadığını belirtir.

Bir kadın olarak Naşide'nin başarılı polis olmasının zor hatta imkânsız olacağına dair başka bir düşünceye on yedinci bölümde Başkomiser Ahmet'in söylemlerinde ulaşmak mümkündür. Naşide bir görevi başarı ile yerine getirmiştir. Bu durum ekibi şaşırtmıştır. Başkomiser Ahmet, "bravo şu bizim Naşide'ye erkek olsaymış yani çok yaman bir polis olacakmış" diyerek Naşide'yi över ancak bu övgü aynı zamanda onun erkek olmadığı için tam anlamıyla iyi bir polis olamayacağına dair ipucunu da beraberinde getirir. Ahmet Başkomiser'in bu cümlesinin hemen ardından Tuncer, "O öyle demiyor ama Başkomiserim, kadın olarak da çok iyi polis olacağını ispatlamak istiyor" der ve bahsedilen ipucuyu daha da sağlamlaştırır. Bir kadın olarak çok iyi polis olmanın mümkün olmadığı hem Naşide'ye hem de izleyiciye aktarılır, benimsetilmeye çalışılır.

Farklı bir karaktere bürünüp suçluları suçüstü yakalamak ve masa başında çalışmak dışında çok fazla görev alamayan Naşide, aynı zamanda mağdur ailelerine yardım etmek, teselli etmek, evinde barındırmak gibi görevler de yerine getirir. Bunu yalnızca ona verilen bir görev olarak değerlendirmek yanlıştır. Toplumda kadınlara biçilen "annelik" duygusu gereği genç kadınlara, çocuklara ve mağdur insanlara "annelik içgüdü" ile yaklaşır ve onlara yardımcı olur. Naşide'nin kadın olması hem ona verilen görevleri şekillendirir hem de erkek polislerin

çeşitli aşağılayıcı ve alaycı söylemlerini oluşturur. Örneğin yirmi üçüncü bölümde çok soğukkanlı bir kadın suçlu ile Naşide'yi karşılaştıran Esat, “Ya Naşide Hanım, sen de kendini kadın sanıyorsun, neler var gör işte” der. Bununla birlikte Naşide'nin ekrana hiç yansımayan ilişkisi hakkında da alaycı espriler yapılır. Emniyet'te Naşide'nin nişanlısından ayrıldığına yönelik dedikodular çıkarılır. Naşide yaptığı işin yanında bu dedikodularla da mücadele eder. Bu dedikodular dışında Naşide'ye evlilik ile ilgili yorumlar yapılır ve nişanlısını “kaçırmaması” konusunda uyarılarda bulunulur.

Esat ve Tuncer birlikte oldukları operasyon ya da takip görevlerinde kimi şüpheliler hakkında cinsiyetçi ya da bedenler üzerine birtakım söylemlerde bulunur. Örneğin, birinci bölümde Esat sakalı olmayan genç bir erkek olan Hikmet için “Ferhunde Hanım'ın tek varisi şu parlak çocuk değil mi?” cümlesini kurar. Genellikle sakalsız, bakımlı ve genç erkekler için kullanılabilen “parlak” kelimesi, toplumda kimi zaman cinsiyetçi bir söylemi de barındırabilmektedir. Bunun dışında yine birinci bölümde bahsi geçen bu gencin yanındaki Esra adındaki bir genç kadını gören Tuncer ve Esat arasında, kadın hakkında bir konuşma geçer. Hikmet ve Esra taksiden iner ve evlerine geçerler. Hemen ardından Esat, Tuncer'e “Yanıdakine bak” der. Tuncer ise “Zevkli çocuk” diyerek yanıtlar. Operasyon sırasında kadın bedenine dair yorumlar yapılır ve beğeniler sunulur. Bununla birlikte Esat, Hikmet'in evinin duvarında yer alan bir kadın modele ait fotoğrafa dikkatlice bakmaktan çekinmez. Operasyon, sorgu, izleme ve takip gibi görevleri sırasında özellikle Esat sık sık bu tip eylemlerde ve söylemlerde bulunabilmektedir.

Şekil 6.2. Esat'ın Görevi Sırasında Posterini İncelediği Sahne

Cinsiyetçi söylemler yalnızca alaycı bir biçimde değil kadınları yüceltmek adına kullanıldığı düşünülen cümleler ile de yaratılır. Naşide genellikle Esat tarafından “emniyetin gülü”, “hanımlara karşı boynumuz kıldan ince” gibi söylemleriyle kadınlara yönelik toplumsal rolleri yeniden üretir. Buna benzer olarak da bir kadın olarak Naşide de kimi zaman kadınların karşısında bir konumda bulunabilmektedir. On dördüncü bölümde hayat şartları yüzünden zor durumda olduğunu söyleyen bir seks işçisine Naşide’nin söyledikleri onun başka bir kadına yaklaşımı konusunda ipuçları vermektedir:

Her yakalanışında bir daha tövbe, yaparsam söyleyim böyleyim diyorsun, yine bildiğini okuyorsun... Hayat şartları he, bu kadar insan nasıl yaşıyor o zaman? Senin gibi herkesin hayat kadını olması lazım... Cezanı çekeceksin, içeri atın.

Naşide, Tuncer’in eşi ile olan problemlerinde Tuncer’i haklı bulur ve Tuncer’in eşinin tartışmalarda mantıksız bir tavır aldığını belirtir. Her ne kadar Tuncer’e destek olsa da, Emniyet’te aynı durumu kendi yaşamaktadır. Dizi, Naşide’nin tam anlamıyla polis olmadığına dair imaları sık sık izleyiciye benimsetir. Onun görevi masa başında çalışmak ve farklı rollere girdiği operasyonlara katılmaktır. Dolayısıyla Naşide; Tuncer ve Esat gibi operasyonlara katılmaz, eline silah almaz ve izleyicinin polis algısının çok uzağında bir imaj çizer. Öyle ki ilk üç bölüm dışında her bölümün sonunda ekrana yansıyan bölüm sonu jeneriğinde görülen fotoğrafta Ahmet Başkomiser, Tuncer ve Esat ile birlikte birkaç erkek polis yer almasına rağmen başkarakterlerden biri olan Naşide yoktur. Yalnızca ilk üç bölümde Naşide, Tuncer ve Esat’ın Büro’dan bir fotoğrafları bölüm sonu jeneriğinde yer almıştır.

Şekil 6.3. Bölüm Sonu Jeneriğinde Yer Alan Görüntü

Toplumsal roller bağlamında değerlendirildiğinde özellikle toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden sorunlu olarak değerlendirilebilecek diyaloglar ve sahneler yer almaktadır. Genellikle Naşide ve suçlu kadın karakterler etrafında gerçekleşirken, erkek komiserlerin başka kadınlar ile de aynı diyalogları kurabildiği gözlemlenmiştir. Ahmet Başkomiser’in on ikinci bölümde

kimsesiz bir genç kıza “güzel kızsın, yarın kısmetin çıkar evlenirsin” cümlesini kurması, erkek polislerin kadınlara yaklaşımını açıkça gözler önüne sermektedir.

Dizide evli olan Tuncer’in evli ve baba olması ona düzenli bir hayatı da beraberinde getirmektedir. Aynı zamanda ondan da beklenen bekâr olan Esat’ın aksine “düzgün” bir hayat sürmesidir. Toplumda evli olan karakterlerin eşlerine ve çocuklarına bağlı olması ve bir düzen içinde yaşaması kaçınılmaz bir sorumluluk olarak karşılırlarına çıkmaktadır. Dolayısıyla Tuncer de bu sorumluluklarını yerine getiren bir karakterdir. Bunun yanında giyimi, konuşması ve davranışlarıyla da toplumdaki evli erkek algısını destekler nitelikte bir insandır. Bunun aksine Esat evli olmadığı için tam anlamıyla düzenli bir yaşantıya sahip değildir. Bununla beraber Naşide ise kadın olması sebebiyle düzenli ve özenlidir.

Polis Karakterlerin Mesleki Konumu/Pozisyonu Bağlamında Temsili

Dizide polis karakterler arasında mesleki konumları/pozisyonları gereği birtakım ayrımlar söz konusudur. Dört ana karakterden Ahmet Başkomiser, Tuncer ve Esat komiser, Naşide ise komiser yardımcısıdır. Naşide’nin komiser yardımcısı olduğuna dair bir diyaloga hiçbir bölümde rastlanmamıştır ancak on beşinci bölümde Esat’ın Naşide’nin amiri olduğuna dair bir replik yer almıştır. Dolayısıyla dizide her ne kadar polis karakterler arasında bir pozisyon farklılığı olsa da, karakterler bunu birbirine sıkça yansıtmamaktadır. Yalnızca Ahmet Başkomiser otoriter ve baskıcı bir karaktere sahiptir. Polisiye türlerin çoğunluğunda olduğu gibi başkomiser olan karakter, İz Peşinde dizisinde de otoriteyi temsil etmektedir. Dolayısıyla Ahmet genellikle sinirli, emir veren, verdiği görevlerin başarı ile sonuçlanmasını isteyen ve başarısızlığa karşı tahammülsüz bir karakter olarak izleyicinin karşısına çıkmıştır.

Ahmet karakterinin başkomiser olması ona etrafına karşı sert, disiplinli ve otoriter olma özelliklerine beraberinde getirmektedir. Bunun aksine komiser olan Esat ise hem bir mekân olarak Emniyet’te hem de emniyet dışında sertlikten çok uzak, neşeli, esprili ve disiplinsiz bir görüntü çizmektedir. Toplumsal güzellik algısı çerçevesinde değerlendirildiğinde Esat’ın “standart” kilonun üzerinde bir bedene sahip olması, bu durumu güçlendirir ve bir stereotip olarak izleyiciye sunulur. Tuncer, Esat’ın aksine mesleki pozisyonuna bağlı olarak şüpheli ve mağdur insanlara karşı soğuk, sorgulayıcı ve analitik düşünen sert bir imaj çizmektedir. Karşısındaki insana sorulardan kaçma şansı tanımaz, duygularını belli etmez ve çözüm odaklı çalışır. Tuncer’in, Esat’ın aksine toplumda daha kabul gören “standart” bir güzelliğe sahip olması, bu karakteri karizmatik bir jön olarak Mehmet Aslantuğ’un canlandırması da bu durumu desteklemektedir. Konuşması, jestleri, mimikleri ve görünümü bahsedilen özellikler ile örtüşmektedir. Naşide ise sınırlı sayıdaki operasyonlarında Tuncer’e benzer şekilde disiplinli ve titizdir. Her ne kadar böyle bir izlenim verse de, görevleri genellikle farklı bir role büründüğü

operasyonlardan oluşması sebebiyle, Emniyet dışındaki tavrı net olarak gözlemlenememektedir.

Büro dışında yani Emniyet dışında gerçekleşen sahnelerde Tuncer'in mesleki pozisyonu hissedilirken Esat, hem Büro'da hem de operasyonlarda aynı davranışları sergilediği görülmektedir. Büro'da ise karakterler birbirlerine pozisyonlarındaki farklılıkları hissettirmezler. Tuncer, Esat ve Naşide arkadaşlardır ve birbirlerine emir vermezler, ciddi bir tartışma yaşamazlar, üstenci bir bakışa maruz kalmazlar. Bu durum yalnızca başkomiser olan Ahmet karakterinde gözlemlenebilmektedir.

Polis Karakterlerin Devletin Kolluk Kuvveti/Kamu Görevlisi Olarak Temsili

Dizide yer alan polis karakterler de diğer her polis gibi bir kolluk kuvveti ve kamu görevlisidir. Dolayısıyla belirli zaman diliminde açıklığa kavuşturmak zorunda oldukları cinayet dosyaları dışında belirli sorumlulukları ve hem devlete hem de kamuya karşı mesuliyetleri bulunmaktadır. Devletler kolluk kuvvetleri adı altındaki tüm teşkilatları kurmakla yükümlüdür. Devletin kurduğu ve sonrasında denetlediği bu teşkilatlarda görev alan kolluk güçlerinin kamu düzenini sağlama, güvenliği kontrol altında tutma, bir suç olayını çözme ve suçluyu yakalama gibi belli başlı görevleri vardır (Dündar, 1988: 13).

Bununla birlikte polisler devleti temsil eden kişilerdir. Polis, devletin anlayışını gözler önüne serer, açığa çıkartır. Dolayısıyla kollamak kelimesinden türeyen kolluk, devlete bağlı olarak güven ortamını sağlamaya çalışmaktadır. İz Peşinde dizisinde de İstanbul'da Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışan Cinayet Büro polisleri yer almaktadır. Bu karakterlerin en önemli görevleri cinayet dosyalarını aydınlatmak ve suçluları açığa çıkarıp yakalamaktır. Bununla birlikte suçluların yakalanmasıyla özellikle cinayet başta olmak üzere başka suçların önüne geçmek de asli görevlerindendir. Bu sebeple bu karakterler hem izleyicide güven sağlar hem de devletin korumacı gücünü de destekler. Devletin yansıması olarak polis karakterler kendileri dışında devleti de kahramanlaştırır. İzleyici kahramanlara yakınlık hisseder ve dizide resmedilen hikâyede polisin gücüne bağlanır.

Başkomiser Ahmet, bağlı olduğu Emniyet Genel Müdürlüğü'nün Büro'daki en yetkili görevlisidir. Dolayısıyla dizide her bölüm yer alan polis karakterler arasında kolluk kuvveti ve kamu görevlisi olarak diğer memurların düzenli bir şekilde işlerini yerine getirmesi ve işleyişin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi onun sorumluluğundadır. Bu da ona birtakım yükümlülükler getirmektedir. Onun sinirli görünen kişiliği, disiplini ve sert tavrı da devlete olan sorumluluğunun bir parçasıdır. Dolayısıyla izleyicinin Başkomiser Ahmet'in bu tavırlarına anlayışla yaklaşma ihtimali son derece yüksektir. Polisiye türünün bir parçası olan bu durum, izleyicinin alıştığı bir temsil biçimidir.

Birbirinden zıt iki karakter olarak izleyicinin karşısına çıkan Tuncer ve Esat, tıpkı daha önceki durumlarda belirtildiği gibi, bir kamu görevlisi olarak da iki ayrı portre çizmektedir. Tuncer bir memur olduğunun farkındadır. Görev saatlerine dikkat eder, Büro'ya geldiği andan itibaren genellikle işiyle ilgilenir, dikkatli ve titiz çalışarak dosyalara odaklanır. Hem devlete hem de kamuya olan sorumluluğunun farkındadır. Bunun aksine Esat, Büro'da geçirdiği zaman diliminde farklı işlerle ilgilenebilmekte ve görevinin dışında olan konularla ilgili konuşabilmektedir. Kamu görevlisi olarak işlerini büyük bir disiplinle yapmasa da Esat da bir kolluk kuvveti olarak halkın güvenebileceği, masum, kötülükten uzak bir imaj çizmektedir. Naşide ise daha önce bahsedilen diğer özelliklerde olduğu gibi tutarlı bir görünüm çizmektedir. Sınırlı sayıda yer aldığı operasyonlarda sorumluluğunun farkındadır, Büro'da titiz bir çalışma gösterir ve çalışma saatlerine dikkat eden bir karaktere sahiptir. Dizide yer alan polis karakterler bir kamu görevlisi olduğunun farkında olarak giyinmiştir. Sivil bir giyime sahip olan karakterler, unformal bir giyimden uzak durmuşlardır.

Bir kolluk kuvveti olarak polisler devletin çizdiği sınırlar dâhilinde hareket eder. Dolayısıyla görevlerini de devletin çizdiği bu sınırlar çerçevesinde gerçekleştirirler. İz Peşinde dizisinde polis karakterler genellikle cinayet dosyalarını duygusal kararlardan ve kişisel yargılardan uzak bir biçimde çözmeye çalışmaktadır. Tuncer analitik bir zekâya sahiptir ve cinayet vakalarına yaklaşımı da genelde bu yöndedir. Zanlılar ve mağdurlar ile bir kamu görevlisi olduğunu unutmadan iletişim kurar. Genellikle kibardır ve gereksiz samimiyetten kaçınır. Esat operasyonlarda ciddiyetten uzaktır. Olaylara analitik yaklaşmaz, duygularını ve kişisel çıkarımlarını ön plana çıkarır. Bu durum çıkarımlarının genellikle olumsuz sonuçlanmasına neden olur. Bununla birlikte kaba bir görüntü çizmez ancak kibar konuşmak gibi bir amacı da yoktur. Dizinin güldürü değerini yükselten en önemli karakter olması sebebiyle genellikle esprili bir iletişim kurar. Naşide de tıpkı Tuncer gibi bir kamu görevlisi olduğunun farkındadır. Resmi bir iletişim kurmayı tercih eder. Cinayet dosyalarını çözme konusunda nasıl bir yaklaşımı olduğuna dair bir bulguya ulaşmak zordur çünkü yalnızca operasyonların bir bölümüne destek olmaktadır. Ona çizilen sınır çerçevesinde operasyonlara katılır ve görevi sonlanır. Dolayısıyla bir kolluk kuvveti olarak görevi limitlidir.

İz peşinde adlı dizide karakterlerin kullandığı dil genellikle argodan uzak ve günümüzdeki polisiye diziler ile karşılaştırıldığında son derece temiz bir Türkçe'den oluşmaktadır. Tuncer ve Naşide bir kamu görevlisine uygun bir şekilde konuşur ve bağlı oldukları sistemin farkındadırlar. Özellikle suçlu ve mağdur kişiler ile samimiyetten uzak bir iletişimi tercih ederler. Esat ise her ne kadar samimi bir dil benimsese de onun tercih ettiği iletişimde de argoya çok az rastlanır. Cinsiyetçi birtakım söylemler dışında kullandıkları dilin temiz, argodan uzak olduğu açıktır. Bu durumun dizinin yayınlandığı TRT kanalının kamu yayıncılığı yapması ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Polis Karakterlerin Anlatı Açısından Kahraman/Anti-Kahraman Olarak Temsili

Dizide yer alan karakterler kurtarıcıdır ve karanlıkta kalmış bir olayı aydınlığa çıkarma görevlerini yerine getirir. Bu sebeple her bölümde işlenen birbirinden farklı cinayet dosyaların çözümü polis karakterlerin uğraşlarına ve çabalarına bağlıdır. Bölümdeki hikâyenin çözüme kavuşmasını isteyen izleyiciler tüm bunların doğal bir sonucu olarak polis karakterler ile özdeşleşirler. Polisler kamu huzuru için göreve başladıkları hatta bu mesleği yapmaya karar verdikleri canlarını hiçe sayar. İlk amaçları güvenliği ve huzuru sağlamak, gerçekleşmiş suçların ortaya çıkmamış taraflarını bulmaktır. Buna göre polis karakterler henüz en başta, diziyi izlemeye yeni başlayan izleyici tarafından bir kurtarıcı olarak görülürler.

Dizide cinayet dosyalarının açığa çıkarılmasında en etkili olan karakter olarak Tuncer ele alındığında, bir kahraman olarak izleyicinin karşısına çıktığı açıktır. Erdemli, tahammülü olan, cesur, fedakâr gibi bir kahramanla özdeşleştirilebilecek pek çok özelliği olan Tuncer, suçlularla savaşıyor ve hikâyenin sonuçlanmasına katkı sağlayan bir polistir. Bunun doğal bir sonucu olarak izleyici bu karakterle özdeşleşme yaşar. Bunun yanında Başkomiser Ahmet, Esat ve Naşide de olayların çözümüne katkı sağlayan, devlet memuru kimlikleriyle sistemin savunucularıdır. Kötülerle karşı karşıya gelirler ve onlarla mücadele ederler. Dizide her bölüm genellikle tek bölüm olarak yer alan suçluları temsil eden kötü karakterler ile iyiliği temsil eden polisler karşı karşıyadır. Bundan dolayı izleyici televizyondan izlediği bu karakterler ile kendini bütün ve bir olarak hissetmektedir.

Dizide polislerin erdemli ve gururlu olmasına dair en önemli veri onuncu bölümde iftiraya uğramış bir komiserin tutuklanması ve yargılanmasının hemen arkasından intihar etmesi ile ulaşıldığı söylenebilir. Bahsedilen komiser Başkomiser Ahmet'in yakın arkadaşıdır ve ekip tarafından da tanınmaktadır. Daha önce yürütmüş olduğu operasyonda Bahattin isimli bir zanlının suçlarının ortaya çıkarması sebebiyle hedef olmuş ve rüşvet aldığı yönünde iftiraya uğramıştır. Hastaneye gittiği sırada kendini asarak intihar eden bu karakter, onurlu polis tutumu sergilemiştir. Onun intiharı sonrası Başkomiser Ahmet: "Eğer ben komiser Ahmet isem Bahattin'in adamlarını tek tek bulup O Servet itini ortaya çıkarmazsam etek giyip öyle dolaşırım şu İstanbul'da!" diyerek hem onurlu bir mücadeleyi başlatır hem de bunu yaparken cinsiyetçi bir söylemde bulunur. İzleyici kahramanlarla özdeşleşmiştir ve hikâyenin onların lehine sonuçlanması yönünde heyecana kapılır.

İz Peşinde dizisi 1989 yılında yayınlanmaya başlamış ve yirmi üç bölümüyle 1990 yılında sona ermiştir. Polisiye türünde ülkenin televizyonda yayınlanmış önemli yapımlarından biri olarak karşımıza çıkan dizinin birtakım basmakalıp polis temsillerini içerdiği ve bazı noktalarda ise bazı temsilleri kırdığı gözlemlenmiştir. Dizinin özellikle toplumsal kadın rolleri konusunda çok sayıda stereotip ürettiği ve güçlü bir kadın polis temsili yaratmadığı sonucuna

ulaşmıştır. Bununla birlikte güçlü bir erkek polis, komik ve sevimli polis ve otoriter bir başkomiser temsillerine ter verdiği tespit edilmiştir.

6.2. Behzat Ç.

6.2.1. Behzat Ç. Dizisinin Künyesi

Yönetmen: Serdar Akar, Doğan Ümit Karaca, Zekeriya Kurtuluş

Proje Tasarımcısı & Öykü: Emrah Serbes

Senaryo: Ercan Mehmet Erdem, Birol Tezcan

Oyuncular: Erdal Beşikçioğlu, Fatih Artman, İnanç Konukçu, Berkan Şal, Seda Bakan, Canan Ergüder, Hakan Hatipoğlu, Ayça Varlıer, Berke Üzrek, Eray Eserol, Ayça Eren, Ege Aydan, Zeynep Koltuk, Remzi Evren, Güven Kıraç, Nejat İşler, Pelinsu Pir

Yapımcı: Tarkan Karlıdağ

Yapım Şirketi: Adam Film, İnter Medya

Kanal: Star TV, Blu TV

Yıl: 2010-2013, 2019

6.2.2. Behzat Ç. Dizisinin Polis Karakterleri

Behzat: 40'lı yaşlarda, Cinayet Büro'da Başkomiser olarak görev alan bir polistir. Kızını kaybetmiştir ve bu sebeple genellikle melankoliktir. Sinirli, argo sözcük kullanmayı seven bir insandır ve özensiz bir hayatı vardır. Bir yandan cinayet dosyalarını aydınlatmak için uğraşır diğer yandan da hayatıyla ilgili sorunlarla boğuşur.

Harun: 20-30 yaşlarında bir komiser. Kilosu ve uzun boyu sebebiyle lakabı "Tosun Paşa"dır. Nezaketten uzak kaba bir karakterdir. Eda'dan hoşlanmaktadır.

Sabri: 20-30 yaşlarında bir komiser. Büro'da genellikle istihbarat işleriyle ilgilendiği ve göz önünde olmayan belirsiz bir insan olması sebebiyle lakabı "hayalet"tir.

İsmet: 35-40 yaşlarında bir erkek komiser. Akademiden yetişmeyen bir polistir. Operasyonlar sırasında çok sayıda yaralı ve ölü gördüğü için tıp konusunda kendisini geliştirmiştir. Bir adli tıp doktoru gibi bilgi vermekte ve çok iyi ilk yardım müdahalesi yapabilmektedir. Ölenlerin ölüm sebepleri hakkında doğru çıkarımlar yapabildiği için lakabı "akbaba"dır.

Eda: 20'li yaşlarda komiser yardımcısı bir kadın polistir. Büro'da çalışan tek kadın polistir. Başlangıçta Büro'da görevli başka bir komiser yardımcısı Selim ile ilişkileri vardır.

Selim: 20-30 yaşlarında bir komiser yardımcısıdır. Yakışıklı ve metroseksüel olarak görülen bir karakterdir.

Cevdet: 20'li yaşlardadır. Ziraat Mühendisliği mezunudur. İş bulamaması sebebiyle polis olmuştur. Ekibe sonradan katıldığı için genellikle dışlanan bir karakterdir.

Tahsin Yılmaz: 40'lı yaşlarda bir müdürdür. Behzat'ın Akademi'den arkadaşıdır fakat Behzat'ın üstü olmuştur.

6.2.3. Behzat Ç. Dizisinin Konusu

Behzat, Polis Akademisi'nden mezun olmuş, Cinayet Büro'da görev alan bir başkomiserdir. Ankara'da Harun (Tosun Paşa), Sabri (Hayalet), İsmet (Akbaba), Eda ve Selim ile birlikte görev yapan Behzat, önce eşi ile ayrılmış daha sonra da kızını kaybetmiştir. Bu sebeple bunalım içinde olan bir insandır. Ekibindeki polisler ile Ankara'da yaşanmış olan cinayetleri çözmeye çalışır ve kendi hayatlarında ortaya çıkan sorunlarla boğuşurlar.

6.2.4. Behzat Ç. Dizisinin Değerlendirmesi

2010 yılında Adam Film bünyesinde Tarkan Karlıdağ'ın yapımcılığında Star TV ekranlarında yayın hayatına başlayan Behzat Ç. dizisi 2013 yılında sona ermiş, daha sonra ise 2019 yılında Blu TV platformunda tekrar yayın hayatına başlamıştır. Türk televizyon tarihinde uzun soluklu polisiye diziler arasında gösterilebilecek olan Behzat Ç., hem izlenme oranlarındaki başarısı hem de televizyon izleyicisi üzerinde etkisi konusunda polisiye türünde önemli dizilerden birisidir. Dizinin ana karakterlerinin çoğunluğunu mesleği polis olan karakterler oluşturmaktadır. Erdal Beşikçioğlu'nun canlandığı Behzat, Fatih Artman'ın canlandığı Harun, İnanç Konukçu'nun canlandığı Sabri (Hayalet), Berkan Şal'ın canlandığı İsmet (Akbaba), Seda Bakan'ın canlandığı Eda, Hakan Hatipoğlu'nun canlandığı Selim ve Berke Üzrek'in canlandığı Cevdet, Eray Eserol'un canlandığı Tahsin dizide yer alan başlıca önemli polis karakterlerdir.

Dizinin ismi, hikâyenin geçtiği mekân hakkında ipucu vermektedir. Mekân, hikâyeye katkısı da önemli olan başkent Ankara'dır. Ankara'ya özgü olan konuşma biçimleri ve kültür dizide çok yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Bununla beraber Behzat karakterinin hayatında gelişen olumsuz durumların etkisiyle melankolik ve amaçsız bir insan olması ve Ankara'nın melankolik atmosferi tutarlı bir birleşmeyi beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla şehrin atmosferi dizinin hikâyesini desteklemiştir. Dizide hem karakterler hem de Ankara ile özdeşleşen çok farklı mekân kullanılmıştır. Dizideki en önemli ve izleyicinin en çok karşılaştığı mekân Ankara Emniyet Müdürlüğü Cinayet Büro'dur. Bu mekân hem karakterlerin görevlerini yaptığı hem de birbirleriyle olan ilişkilerini en net gördüğümüz alandır. Dolayısıyla polis karakterlerin ilişkilerine dair en net verileri bu mekânda geçen sahnede almak mümkündür. Cinayet Büro dışında; Behzat'ın, Akbaba'nın ve Harun'un evleri, ekibin genellikle birlikte gittikleri bazen de Behzat'ın tek başına gittiği yer olan Hüseyin'in Yeri, Behzat ile ilişkisi olan kadınlardan biri olan

Gönül'ün çalıştığı pavyon, Sakarya Caddesi'nde yer alan barlar ve Ankara'da bulunan üniversiteler sık sık mekân olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla hem karakterlerin görevleri dışındaki vakitleri kapsayan gündelik yaşamlarına dair bilgilere hem de Ankara kültürüne dair izlenimlere ulaşmak mümkündür.

Dizi genellikle her bölüm farklı cinayet dosyalarını ekrana getirmiş olsa da dizide karakterlerin hikâyeleri çok önemli bir konumdadır. Behzat'ın kızının henüz ilk bölümde ölmesi (intihar ettiği düşünülür), Harun'un aile ilişkileri, Eda ve Selim'in ilişkisi ve Harun'un Eda'dan hoşlanması, Behzat'ın melankolik yaşamı ve Bahar ile geçmişten gelen ilişkisi, Behzat'ın Savcı Esra ile olan ilişkisi, Hayalet'in evli bir kadın ile olan yakınlaşması, Akbaba'nın geçmiş yaşamı, Behzat'ın pavyonda sahne alan Gönül ile arkadaşlığı gibi pek çok durum, her bölüm çözüme kavuşturulmak için önlerine gelen cinayet dosyaları kadar önemlidir. Dolayısıyla karakterlerin bir polis olarak görevleri dışında kişisel özellikleri ve yaşamları bilgilere ulaşmak çok zor değildir. Buna rağmen karakterlerin gündelik yaşamlarına, geçmiş tecrübelerine ve psikolojik durumlarının sebeplerine dair verilere ulaşmak adım adım mümkün olabilmektedir çünkü her bölüm karakterlerin farklı hikâyeleri görülmekte ve durumlarını daha da açığa çıkaracak sahneler barındırmaktadır.

Behzat, Harun, Hayalet, Akbaba, Eda, Selim ve Cevdet bir ekip olarak aynı ofiste görev almaktadır. Başkomiser olan Behzat için ekibin bulunduğu oda içinde farklı bir oda bulunmaktadır. Behzat genellikle kendi odasındadır ve onunla konuşmak isteyen ekip üyeleri Behzat'ın odasına girmektedir. Behzat'ın psikolojik durumuna göre bu durum bazen sık bazen ise nadir gerçekleşmektedir. Dolayısıyla dizide yer alan ana mekân ekibin ofisidir. Her ne kadar ana mekân olsa da, görevleri gereği genellikle Ankara'nın sokakları onlar için görev yeridir. Komiser yardımcısı olan Selim ve Eda ile birlikte ekibe sonradan dâhil olan Cevdet görevlerini genellikle ofiste yerine getirmektedir. Bu iki erkek karakter daha sonraki bölümlerde operasyona çıkmak istediklerini sıkça dile getirerek amaçlarına kısmen ulaşırsalar da Eda ofiste görevini sürdürmeye devam eder.

Dizide yer alan polis karakterlerin temsil boyutu ele alınmadan önce birtakım karakteristik özelliklerinden bahsetmek önemlidir. Bu doğrultuda dizinin başkahramanı olan Behzat 40'lı yaşlarda, dağınık ve özensiz bir görünüme sahip olan bir karakterdir. Bununla beraber karakteri canlandıran Erdal Beşikçioğlu'nun toplumda karizmatik olarak nitelendirilen bir oyuncu olması, bu karakterin bir anti kahramana ait olan özelliklerine rağmen izleyici tarafından benimsenme potansiyelini arttırmaktadır. Behzat henüz dizinin ilk bölümünde kızını kaybeder. İntihar ettiği düşünülen kızının ölümünden de bir süre önce kızına tokat atması sebebiyle kendisini sorumlu tutar. Bu sebeple daha önce eşinden boşanan ve hayatının düzeni bozulan Behzat, kızının ölümüyle birlikte yolunu kaybetmeye başlar. Bu durum hem iş hayatına hem de gündelik yaşamına yansır. Tüm bu sebeplerle izleyicinin karşısına özensiz bir hayatı

olan, belirli bir düzene uymayan, yıkık bir görünüme sahip, argo kullanmayı seven, çoğunlukla sınırlı bir karakter çıkarır. Her ne kadar Behzat boşanması ve kızının ölümüyle psikolojik bir çöküntü yaşasa da onun karakteristik özelliklerinin bir kısmı daha önce de var olan unsurlar olduğunu belirtmek gerekir. Olumsuz olarak belirtilebilecek bu özelliklerinin yanında korumacı, dürüst ve samimi bir insandır. Sevgisini belli etmez ancak çevresindekileri korumak için her şeyi yapar. Futbolu takip etmeyi ve futbol maçlarına gitmeyi sever ve Ankara kulüplerinden biri olan Gençlerbirliği'ni destekler.

Dizide Behzat'tan sonra en fazla süre ekrana yansıyan karakter olan Harun 20-30 yaşlarında bir polistir. Kiloları ve uzun boyu sebebiyle "tosun paşa" lakabıyla da tanınmaktadır. Yemek yemeyi çok seven, operasyonlar sırasında cebinde birtakım yiyecekler taşıyabilen Harun, kimi zaman ciddiyetten uzaklaşsa da, görevini başarı ile yerine getirme konusunda özverilidir. Nezaketten uzak kaba bir karakterdir. Komik olmayan espriler yapar ve sık sık Behzat'ı sinirlendir. Cinayet Büro'da görevli olan bir diğer polis olan Eda'dan hoşlanmaktadır ve bu duygusunu Eda'ya dile getirir ancak Eda'dan uzun süre karşılık alamaz. Eda'nın Selim ile ilişkisi vardır ve bu sebeple sık sık Selim ile tartışır ve onunla atışır. Bir kız kardeşi vardır. Babasıyla da sık sık tartışır ancak babasına olan saygısından ötürü araları mutlaka düzelir.

Sabri 20-30 yaşlarında bir polistir. Ekipte genellikle istihbarat görevini yerine getirdiği ve belirsiz bir karakter olması sebebiyle Hayalet lakabıyla bilinir. Olaylarda çok çabuk haberi olur, gizli bilgilere ulaşır ve bulunamayan kişileri bir şekilde bulur. Tüm bunları bir hayalet gibi yaptığı için gerçek ismi kullanılmaz, Hayalet lakabı kullanılır. Bir anda ortadan kaybolan ve yine aynı şekilde bir anda ortaya çıkan Hayalet, yıkılan gecekondu mahallesindeki insanlara destek olur ve bu insanlardan biri olan Feride ve çocuğuna yardımcı olur ve Feride'den hoşlanır. Feride hapse girdikten sonra İlgin adlı bir gazeteciye ilgi duyar. Üzerine giydikleri genellikle aynıdır ve giyimine özen göstermez.

İsmet 35-40 yaşlarındadır. Akademi mezunu olmayan bir polistir. Dizinin dördüncü bölümünde bunun kendisi için dezavantajlı bir durum olduğunu belirtir. Uzun saçlıdır ve küpe takar. İlerleyen bölümlerde geçmişi hakkında bilgiler ortaya çıkmadan önce kimsesiz bir karakter olarak görünür. Cesetlere bakarak ölüm sebeplerini anlaması, tıp konusunda kendisini geliştirmesi ve özellikle adli tıp hakkında bilgisi olması sebebiyle "Akbaba" lakabı takılmıştır. Ölüler hakkında bilgisi ve ilgisi sebebiyle bu lakabı alan İsmet, Özellikle Behzat ve Harun'a göre daha sakin bir karakterdir.

Eda 20'li yaşlarda, Büro'da görevli bir kadın komiser yardımcısıdır. Toplumsal güzellik algısı bağlamında değerlendirildiğinde güzel olarak nitelendirilebilecek bir kadındır. Bir başka komiser yardımcısı olan Selim ile uzun süre bir ilişkisi olmuştur. Bununla beraber Harun da Eda'dan hoşlanmaktadır. Eda'ya sık sık hoşlandığını belli eden Harun reddedilmiştir. Operasyon için Büro dışına çıkmaz ve genellikle Büro'da görevini yerine getirmektedir. Genellikle telefonla

iletişimi sağlar, insanlar hakkında bilgilere ulaşır ve ekibe iletir, masa başı işler ile uğraşır. Selim ve Cevdet de başlarda Büro’da çalışsalar da, ileride bazı ofis dışı işleri yapabilmıştır. Buna rağmen Eda ona verilen görevler hakkında eleştirilerine rağmen yaptığı işler hakkında bir değişim olmamıştır.

Selim 20’li yaşlarda yakışıklı bir erkek komiser yardımcısıdır. Başlarda Eda ile ilişki yaşamıştır. Bu sebeple Selim ile çok sık tartışmakta ve atışmaktadırlar. Küpe takması sebebiyle genellikle Selim tarafından alay konusu olmaktadır. Yakışıklı bir görünüme sahip olması sebebiyle sekizinci bölümde Emniyet Müdürlüğü’nü temsil etmek için afiş çekimine katılır. Komiser yardımcısıdır ve bu nedenle çaylak olarak görülür ve operasyonlarda tam anlamıyla ciddiye alınmaz. Çapkındır ve Eda ile sorunlar yaşar.

Cevdet ekibe sonradan katılan 20’li yaşlarda bir polistir. Daha önce Ziraat Mühendisliği bölümünde okumuş ve mezun olmuştur. İşsizlik sebebiyle polis olmaya karar vermiştir. Ekibe sonradan katılması nedeniyle başlangıçta çay getirme ve götürme görevi verilmiş ve ciddiye alınmamıştır. Büro’da takım elbise giyen tek karakterdir. Giyimine ve görünümüne özen gösterir. Cevdet dizide en az ciddiye alınan karakterlerden biriyken, Cevdet’in aksine önemli bir pozisyonda bulunan Tahsin Yılmaz karakteri müdürdür ve Behzat’tan daha önemli bir mevkidedir. Behzat ile Akademi’den arkadaş olan Tahsin, Behzat ile sık sık tartışır ancak yine de arkadaş olmaları sebebiyle ona destek olur.

Polis Karakterlerin Sıradan İnsan Olarak Temsili

Behzat, eşinden bir süre önce boşanmış bir insandır. Tek başına, genellikle dağınık ve karanlık olduğu gözlemlenen bir evde yaşamaktadır. Evi gibi Behzat da dağınık, özensiz ve temizlikten uzak bir görünüme sahiptir. Görünümünün bu şekilde olduğu ve dizideki diğer karakterlerin de böyle düşündüğü onuncu bölümde Bahar’a evlenme teklifi edeceği gün yaptığı kişisel bakım ve giyimine özen göstermesinden anlaşılabılır. Behzat’ın ağabeyi Şevket onu görünümü ve kendisine özen göstermesi konusunda sık sık uyarır. Behzat ne kadar özensiz bir görünüme sahipse ağabeyi Şevket o kadar özenli bir görünüme sahiptir. Dolayısıyla dizi iki kardeşin farklı karakterlerini ve görünümelerini de çok net bir şekilde çizmektedir. Ağabeyi işi gereği takım elbise giyerken Behzat genellikle eski bir deri ceket, koyu renkte gömlek veya kazak ve pantolon giyer. Giyimine özen göstermediği çok açık bir şekilde görünmektedir. Bununla beraber saçları uzun ve dağınık sakalları da bakımsızdır. Elinde her zaman tespih taşır. Bu hem onun gergin karakterine gönderme yapan bir aksesuar hem de belirli bir kültüre ait olduğunu gösteren bir unsur olarak değerlendirilebilmektedir.

Behzat birden fazla kadın ile farklı ilişkiler yaşamaktadır. Başlarda duygusal olarak Bahar’dan hoşlandığı açıktır. Bahar ile geçmişten gelen bir beraberlikleri vardır. Eski eşi Ceyda’dan daha önce de birliktelik yaşamışlardır. Daha sonra Bahar başka biriyle evlenmiş ve

bir erkek bir kız olmak üzere iki çocuğu olmuştur. Bahar ile kızının ölümünden sonra Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde yattığı sırada karşılaşır ve daha sonra tekrar iletişime geçerler. Bahar karakteri Behzat'ın inişli çıkışlı geçmişi hakkında izleyiciye verilen bilgilerden biridir. Bahar'ı sevmektedir ve onu kötülüklerden korumak için elinden geleni yapar. Buna rağmen geçmişi, yaşadıkları ve psikolojik durumu sebebiyle yaptıkları onu mutlu etmeye yetmez. Bu sebeple onuncu bölümde ona evlenme teklif ettiğinde olumsuz cevap alır. Bahar ile böyle bir ilişki içinde olan Behzat, aynı sırada pavyonda sahne alan Gönül ile düzenli olarak cinsel birliktelikler yaşar ve arkadaşlık ilişkileri devam eder. Bunun yanında daha sonraları ilişki yaşayacağı ve evleneceği Savcı Esra ile de başlangıçta itiraf edemedikleri ya da ortaya çıkmayan gerilimli ancak karşılıklı bir sevgi de vardır.

Behzat Cinayet Büro dışında genellikle Hüseyin'in Meyhanesi'nde, Gönül'ün çalıştığı pavyonda ya da evinde görmek mümkündür. Alkollü içki sevmektedir. Çoğunlukla birayı tercih eder. Hüseyin'in Meyhanesi'ne ve Gönül'ün çalıştığı pavyona genellikle Harun, Akbaba ve Hayalet ile birlikte giderler. Behzat ekibindeki diğer üyelere hesap ödetmek istemez. Bununla beraber ekipteki diğer üyeler Gönül'e "yenge" diye hitap eder. Ekip ile birlikte ya da tek başına gittiği bu mekânlarda genellikle efkârlıdır. Çok fazla konuşmaz, birasını içer ve dalgın bir yüz ifadesi vardır. Behzat'ın kötü deneyimleri onu daha melankolik bir insan yapmıştır.

Şekil 6.4. Behzat'ın çok sık vakit geçirdiği evi ve koltuğu

Behzat iş hayatı dışında evde Şule ve Şevket; meyhanede ve pavyonda Harun, Akbaba, Hayalet; barda, futbol stadyumunda ve Esra'nın evinde Esra; restoranda, parkta, sahilde Bahar; pavyonda ve Gönül'ün evinde Gönül ile vakit geçirmektedir. Bu düzen genellikle bozulmaz. İş hayatı dışında gündelik yaşamı bu düzen çember etrafında dolanmaktadır. Eşinden bir süre önce boşanmıştır, daha sonra kızını kaybetmiştir ve mutsuzdur. Bu sırada geçmişte ilişki yaşadığı Bahar ortaya çıkmıştır. Onunla yeniden duygusal bir iletişim kurar. Buna rağmen Behzat'ın yaşamı Bahar'ı mutlu etmez. Onunla yeniden evlenmek istemez. Onuncu bölümde büyük bir ümitle Bahar'a evlenme teklif eden Behzat, Bahar'dan olumsuz cevap alınca yeniden psikolojik bir bunalım yaşamıştır. Bu olumsuzluklar onun sıradan yaşamını da derinden

etkilemiştir. Pavyonda sahne alan Gönül ile hem cinsel ilişki kurar hem de onun şefkatini hissetmek ister.

Behzat kızının ölümünden önce ilk bölümden itibaren geçmiş ile ilgili hatıralarını anımsar. Henüz ilk bölümden, karakterin geçmişini ve kendisini sorguladığı net bir şekilde anlaşılır. İlk bölümde geçmişte eski eşi ve kızıyla yaptığı bir araba yolculuğunu hatırlar ve bu günlere dair iç sorgulamalar yapar. Bununla beraber ilk bölümde kızının uyuşturucu kullandığı ortaya çıkar. Behzat bu sorunu yeni eşiyle beraber eski eşinin hallettiğini öğrenir ve sinirlenir. Eski eşinin yeni eşinin iş yerine giden Behzat, adama silah çeker ve “kızımın babası benim” diyerek saldırır. Adam ise “hayvan herif” cevabını verir. Dizinin ilk bölümünden itibaren Behzat’ın insanlarla sağlıklı bir iletişim kuramadığı anlaşılır. Ancak bu sağlıksız iletişimin tek sebebi de Behzat değildir. Her ne kadar etrafındakileri sevse ve özverili olsa da, işler onun istediği gibi gitmemektedir. Kızının odasından uyuşturucu madde çıkan Behzat, kızı Berna’nın eski erkek arkadaşı Alp’i arabada sorgulayıp şiddet uygular. Tehditkâr ve şiddet eğilimi olan bir karakterdir. Bu şiddet eğilimi yalnızca görevinde değil gündelik yaşamında da sık sık açığa çıkar. Yaptıkları sonrası kızı ile de tartışan Behzat, Berna’ya tokat atar. Her ne kadar kızı ile daha sonra araları düzelse de kızının ölümünden sonra, attığı tokat sebebiyle kendisini sorumlu tutar. Kızının ölümünden sonra ikinci bölümde kızına attığı tokadı hatırlar ve kafasını defalarca duvara vurur.

Bir süre tedavi gören Behzat, tedavi gördüğü sırada Şule adında bir genç kızla tanışır. Evinde yalnız yaşayan Behzat otuz sekizinci bölümde kızı olduğu ortaya çıkacak olan Şule ile beraber yaşamaya başlar. Şule Behzat’ın yanına gelir, evinde yaşamaya başlar, Behzat bu duruma ses çıkarmaz. Yardımsever bir insandır ancak olumlu olan yönlerini insanlara göstermeyi sevmez. Korumacı tavrını ekip üyeleri, birlikte olduğu kadınlar ve Şule üzerinde net bir şekilde gösterir. Etrafındakilerin zarar görmesini sevmez. Kızına tokat attığı ve tartıştığı için onun intihar ettiğini düşünmesi Behzat’ın psikolojik durumunu altüst etmiştir. Dolayısıyla çevresindeki insanları kaybetme korkusu Behzat’ta travma haline gelmiştir. Kendi hayatının değeri onun büyük oranda umurunda değildir. Yaralandığında hastanede yatması gerekirken çıkmak ister, hastanedeysen Harun vasıtasıyla içeri alkollü içki sokar ve kendisine dikkat etmez. Buna rağmen etrafındaki insanların hayatlarını umursar ve onları sever ancak bunu net bir şekilde göstermez.

Behzat iş hayatı dışında gündelik yaşamında da sık sık şiddete başvurabilmektedir. Yaşadığı travmaların da etkisiyle bu daha da açığa çıkmıştır. Örneğin henüz ilk bölümde otopark ücreti isteyen bir görevliyi boğazlar, eski eşinin eşine ve kızının eski sevgilisine şiddet uygular, insanlara çok ani bir şekilde bağırır. Buna rağmen aslında Behzat’ın çok naif ve insanları düşünen bir yanı da bulunmaktadır. Kaba görünse de Bahar ile tekrar karşılaşmasının ardından beşinci bölümde onunla buluşur ve ona pamuk şeker alır. Bahar’a karşı oldukça kibar ve

anlayışlıdır. Bununla beraber ekibindeki üyelerin sorunlarına karşı duyarlıdır. Örneğin üçüncü bölümde Gönül'ün sahne aldığı pavyonda Harun'un bir sıkıntısı olduğunu anlar ve bu sıkıntının Eda ile ilgili olduğunu fark eder. Harun'a tavsiyelerde bulunur ve onunla ilgilenir. Ayrıca Bahar'ın kızı ile iyi bir iletişimi vardır, evinde yaşayan Şule'ye iyi davranır hatta soğuktan üşümesin diye onun üstünü örter, evinde tavşan besler ve bu tavşanı sık sık sever, futbol oynayan çocuklara katılıp onlarla vakit geçirir, mekânlarda ekibine para ödetmez, yeğenin hataları sonrası ağabeyini sakinleştirir ve yeğenin yanında olur. Bu durumlar aslında Behzat'ın göstermek istemediği ya da gösteremediği merhametli ve neşeli taraflarıdır.

Behzat'ın olumlu ve olumsuz olarak değerlendirilebilecek tarafları vardır. Buna rağmen en ağır basan özelliği şiddete eğilimli bir insan olmasıdır. Çok kolay sinirlenir ve sonrasında şiddeti açığa çıkar. Örneğin dördüncü bölümde Gönül'ü rahatsız bir adamı tehdit eder ve şiddet uygulamak için harekete geçer. Daha önce kızının uyuşturucu madde kullandığını öğrenmesi sonrası şiddet uyguladığı Alp'i yirmi birinci bölümde tekrar bulur ve boş bir binada tekrar şiddet uygular. Geçmişi ile tam anlamıyla yüzleşemediği için kızının ölümünü hala sorgular. Kızının kendisi hakkında neler söylediğini eski sevgilisi Alp'e sorar. Kendisi ve hayatla hesaplaşma halindedir. Bu hesaplaşma durumu Behzat'ın şiddete eğilimi bir insan olmasına da sebep olur.

Behzat görevi dışında sıradan bir insan olarak kadınlar ile olan ilişkisi ile de dikkat çekmektedir. Pavyonda sahne alan Gönül ile hem pavyonda hem de Gönül'ün evinde sık sık görüşür. Cinsel birliktelik yaşarlar ancak aynı zamanda Behzat'ın Gönül'ün şefkatine de ihtiyacı vardır. Üçüncü bölümde Gönül ile birlikte olduktan sonra ona "kim olduğumu bilmeyen birine ihtiyacım var" diyerek Gönül ile olan ilişkisinin sebebini de açıklar. Ayrıca yirmi altıncı bölümde Behzat, Gönül'ün dizine yatmıştır. Bu sırada Gönül Behzat'ın başını okşar. Gönül, Behzat'ın hem cinsel ilişki kurmak için hem de şefkat görmek için gittiği bir kadındır. Bununla beraber onu diğer sevdiği karakterler gibi korur kollar ve sever. Gönül dışında Bahar, Behzat'ın geçmişte ilişki yaşadığı bir kadındır. Solcu bir öğretmen olan Bahar ile ideolojik farklılıklar sebebiyle geçmiş ayrılmışlardır. Karşılaşmaları sonucu yeniden bir ilişkiye başlayan Bahar ve Behzat, bu ilişkiyi de yürütemezler ve ayrılırlar. Dizinin otuz ikinci bölümünde Bahar çocuklarıyla beraber trenle İstanbul'a giderler. Behzat onları uğurlar ve bu uğurlama sırasında ağlar. Bahar'ın ayrılmasından sonra Behzat Savcı Esra ile bir ilişkiye başlar. Esra ile görevi gereği sık sık bir araya gelirler ve aralarında duygusal bir yakınlık başlar. Sık sık dışarıda buluşan karakterler genellikle barı tercih ederler ve alkollü içki içerler. Ayrıca Esra ile birlikte Gençlerbirliği maçına giderler ve Esra bundan çok hoşlanır. Otuzuncu bölümde ilişkileri başlayan Esra ve Behzat, görevlerini yaşadıkları ilişkiden ayrı bir yerde tutarlar.

Harun; babası, annesi ve kız kardeşi ile birlikte yaşar. Görevi dışında kalan zamanlarda genellikle ekiple birlikte vakit geçirmektedir ya da evindedir. Ekip ile birlikte Hüseyin'in

Meyhanesi'ne ve Gönül'ün sahne aldığı pavyona sık sık gitmektedir. Burada tıpkı Behzat gibi diğer ekip üyeleriyle birlikte bira içer. Bununla birlikte aile içinde de sıkıntıları vardır. Kız kardeşine güvenmez, babasının otobüs şoförlüğü görevinden emekli olmasıyla yaşadığı bunalımdan etkilenir, annesinin birtakım baskılarıyla karşı karşıya kalır. Diğer yandan ekip üyelerinden komiser yardımcısı Eda'dan hoşlanmaktadır. Bu duygusunu Eda'ya sık sık dile getirir ancak Eda'nın bir diğer komiser yardımcısı Selim ile ilişkisi vardır. Harun, Eda'nın Selim ile ilişkisini umursamadan Eda'ya olan duygularını açıkça belli eder. Bu sebeple de Selim ile sık sık tartışır ve kavga ederler. Harun kaba ve kırıcı olsa da duygusal bir insandır. Özellikle babası ile olan ilişkisi ve Eda'ya olan duyguları bunu açıkça göstermektedir. Dolayısıyla onun duygusal yapısı insanlarla ilişkilerini de etkilemektedir. Babasıyla sık sık tartışması ve daha sonra barışmaları defalarca tekrarlanır. Örneğin beşinci bölümde emekli olan babası bir otobüsü kaçırmış ve bu otobüsü içine yolcular varken kendi kullanır. Emeklilik sonrası işini özler ve tekrar otobüs kullanmak ister. Otobüsün eşine düşen Harun ve polisler, otobüsü durdurabilirler. Daha sonra Harun ve babası kavga eder daha sonra ise sarılırlar. Otobüs kaçırmaması sebebiyle babasına ceza gelir ve bu cezayı Harun öder. Borcu ödeyebilmek için kredi çeker ve krediyi çekmeye Behzat ile birlikte giderler. Ekip, görevleri dışında gündelik hayatlarında da sık sık bir aradadır ve birbirlerine yardımcı olmaktadır.

Harun'un babası dışında kız kardeşi ile olan ilişkisi de kimi zaman problemlidir. Kardeşi internet üzerinden birileriyle iletişim halindedir ve Harun onun odasına girdiğinde çoğunlukla korkar ve panik olur. Bunu fark eden Harun kardeşinin üzerine gider ve sorgular. Örneğin on ikinci bölümde Harun eve gelir ve kız kardeşinin odasına kapıyı çalmadan girer. Kardeşi bilgisayardadır ve Harun içeri girince panik olur. Harun "erkeklerle konuşuyorsan klavyeni kırarım" diyerek tehdit eder ve elini kaldırır. Kardeşi gözetim altındadır ve özgür değildir. Harun kardeşinin erkekler ile iletişim kurmasından ve ilişkiye başlamasından korkar ve endişelenir. Bu sebeple de onu denetim altında tutar. Buna rağmen daha sonra Büro'da görevli olan Cevdet ile kardeşinin ilişki yaşadığını öğrendiğinde başlarda tepki gösterse de daha sonra kardeşine anlayışla yaklaşır.

Harun, Eda'ya olan ilgisinden karşılık alamaz ve Eda, Selim ile ilişkisine devam eder. Harun on altıncı bölümde bir pavyonda çalışan Larissa adındaki Rus bir kadın ile tanışır ve ondan hoşlanır. Larissa ile olan ilişkisini Gönül ile Behzat arasındaki ilişkiye benzeten Harun, daha sonra Larissa için yaptığı alışveriş sebebiyle yüklü bir borca girer. Bu borcu ödemek için önce Hayalet ve Akbaba'dan daha sonra ise Behzat'tan borç ister. Behzat para bulabilmek için Bahar'a aldığı yüzüğü ve daha önce kullandığı ve kızının çok sevdiği arabayı satar. Parayı kardeşinin okul harcı için kullanacağını söyleyen Harun'un yalanı ortaya çıktıktan sonra Behzat çok sinirlenir ve Harun'u döver. Behzat fedakârlık yapar ve Harun için manevi değeri olan yüzük ve arabasını satar. Aralarında bir ağabey-kardeş ilişkisi vardır. Harun Larissa tarafından

dolandırılır. Hem annesinin bileziklerini hem de Behzat'ın verdiği parayı kaybetmiştir. Gündelik hayatında kolay kandırılabilen bir karakterdir.

Selim'in onu aldattığını Eda'ya açıklamasına rağmen hala ona ilgi duymaması sebebiyle Harun başka bir genç kadınla evlilik kararı alır. Bu evliliği ailesinin istekleri çerçevesinde yapmak için uğraşırlar. Dizinin otuz sekizinci bölümünde düğünü sırasında Eda'nın Selim'den ayrıldığını öğrenen Harun düğünden kaçır ve bir parkta oturur. Daha sonra ise Eda'nın yanına giden Harun ağlar. Eda'dan beklediği ilgiyi göremez. Ailesiyle sıkıntılar yaşayan, kardeşi ile çatışan Harun; Eda'dan da beklediği ilgiyi alamaması sebebiyle istediği hayatı yaşayamaz ve görevinin ağırlığı dışında da zor zamanlar geçirir.

Hayalet ve Akbaba da daha önce bahsedilen Hüseyin'in Meyhanesi ve Gönül'ün sahne aldığı pavyon buluşmalarına katılmaktadır. Behzat ve Harun gibi onlar da bira içerler ve görevleri dışında kalan zaman dilimini birlikte geçirirler. Karakterlerin gündelik hayatları da iç içedir. Birbirlerinin sıkıntılarını dinlerler, sorunlarına çare bulurlar. Aralarında her ne kadar duyguların net bir şekilde belli edildiği bir ilişki olmasa da, birbirlerine bağlı bir ekiplerdir. Bu iki karakter Akbaba'nın küçük ve eski eşyalar ile döşenen evinde buluşur. Burada hem dertleşir hem de alkollü içki içebilmektedirler. Hayalet evli ve bir çocuğu olan bir kadına şıktır ve evsiz kaldığı için onu korur. Akbaba ise hem geçmişten gelen dertleri hem de kimsesiz olduğu düşüncesiyle efkârlı bir insandır.

Hayalet, Feride adında evli ancak eşi ortalarda olmayan bir kadından hoşlanmaktadır. Kadının evi bir yıkım kararı sonrası elinden gitmiş ve ortada kalmıştır. Hayalet ise ona bir ev bulmuş ve çocuğu ve onu bu eve yerleştirmiştir. Hayalet kadına karşı korumacı bir tavır sergiler. Feride'ye dokuzuncu bölümde "yan gözle bakmadığını" belirtir. Her ne kadar Feride'den hoşlansa da, Hayalet bu durumu ona açıkça belirtmez ve onu tedirgin etmez. Ona yardımcı olur, oğluna iyi davranır ve sorunlarına çareler bulur. Feride'nin evine sık sık giden Hayalet, onun kendisini güvende hissetmesini sağlar. Örneğin on birinci bölümde Hayalet'e yemek hazırlayan Feride, Hayalet'in masada yumruğuyla masada soğan kırmasından hoşlanır. Hayalet, kollayıcı bir erkek figürüdür ve Feride ile olan ilişkisinde bunu açıkça hissettirir. Bununla beraber Feride'nin şiddet gördüğü kocasını öldürdüğünü ve gömdüğünü öğrendiğinde, cesedi Harun ve Akbaba ile çıkarır ve kimsesizler mezarlığına gömer. Feride için her fedakârlığı yapar. Buna rağmen Feride her şeyi mahkemede itiraf eder ver herkesi tehlikeye atar. Hayalet Feride'nin hapse girmesinden sonra ise Ilgın adındaki bir gazeteciden hoşlanır.

Eda, Selim ve Cevdet'in sıradan yaşamına dair sahneler diğer karakterlere göre daha azdır. Bu karakterler çaylak olarak görülür ve ekibin tam anlamıyla bir parçası haline gelmezler. Dolayısıyla ekibin bir araya geldiği zamanlarda onlar genellikle bulunmaz. Selim'in çapkın bir karakter olduğu, Eda'nın ise düzenli özenli bir hayatının olduğu söylenebilmektedir. Onların sıradan bir insan olarak en net özellikleri birbirleriyle olan ilişkileridir. Aynı zamanda birlikte

çalışan iş arkadaşları olmaları sebebiyle ilişkileri Büro'ya da taşınır. Öyle ki onların bu ilişkileri, Eda'dan hoşlanan Harun için bir kavga sebebi olabilmektedir. Dolayısıyla Eda'yı kıskanan Harun Selim ile sık sık kavga eder. Bu sebeple Büro'da kimi zaman bu gibi sebepler ile görev dışında diyalogların geçtiği görülmektedir.

Eda görevi dışında genellikle Selim ile ilişkisi ile görülmektedir. Selim ile Eda Büro dışında vakit geçirseler de izleyici onları çoğunlukla Büro'da görmektedir. Selim'in çapkınlıkları sebebiyle iki kez ayrılmışlardır. İlk ayrılıklarının ardından Eda onu affetmiş daha sonra ise yirmi beşinci bölümde sözlenirler. Söz törenlerinde Harun da dâhil tüm ekip bulunur. Bu sırada yüzükleri Behzat takar ve kurdeleyi o keser. Gündelik yaşamlarında da ekibin ilişkileri devam eder ve sıkı bir dostlukları vardır. Sözlenmelerinin ardından Selim'in onu tekrar aldattığını öğrenen Eda, Selim'den bir kez daha ayrılır.

Cevdet karakterinin gündelik yaşamına dair bilgiler çok azdır. Bu karakter ekibe sonradan dâhil olmuştur ve kendisini kabullendirmek için çok çaba harcamıştır. Gündelik yaşamında ne yaptığına dair çok az sahneye yer verilmiş olsa da, internet üzerinden Harun'un kardeşiyle tanışıp onunla bir ilişkiye başladığı bilinmektedir. Son derece panik ve tedirgin bir karakter olan Cevdet'i izleyici çoğunlukla Büro'da ya da sorgu için gittiği mekânlarda görmektedir.

Polis Karakterlerin Toplumsal Roller Bağlamında Temsili

Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi dizisi toplumsal roller bağlamında öncelikle bir kadın komiser yardımcısı olan Eda karakterinin durumunu ele alarak incelenmesi doğrudur. Bu karakter bir kadın olarak komiser yardımcılığı görevini elde etmiştir. Titiz ve çalışkan bir izlenim yaratsa da bu karakter görevini yalnızca Büro'da sürdürmektedir. Operasyonlara çıkmaz, eline silah almaz yalnızca masasında oturur. Önündeki bilgisayar ile ondan istenen adresleri ve kimlikleri tespit eder, gerekli kişilerle iletişim kurar. Dolayısıyla onun görevi ona verilen birtakım masa başı işleri halletmektedir. Bununla beraber Büro'da iki erkek polis olan Selim ve Harun, Eda'dan hoşlanmaktadır. Eda, Selim ile ilişki yaşar, Harun ise bu ilişkinin varlığına rağmen Eda'ya olan aşkını dile getirmeye devam eder. Eda baskı altındadır. Bir tarafta ilişki yaşadığı Selim diğer tarafta ise görev arkadaşı Harun vardır. Selim ile Harun arasında çıkan tartışmalarda nasıl bir tavır sergileyeceğini bilemez.

Eda'dan hoşlanan iki karakter olan Selim ile Harun'un sürekli tartışması ve kavga etmelerinin sebebi Eda olarak da görülmektedir. Örneğin birinci bölümde Harun ile Selim arasında çıkan bir tartışma sonra Behzat, Eda'nın Cinayet Büro'da olmasını sorgular ve "Cinayet'e kadın mı alınır?" der. Aldığı eğitim sonrası bu göreve gelen Eda'nın yaptığı görev ona yakıştırılamaz ve iki erkek arasında çıkan tartışmada sebep olarak görülür. Buna rağmen Eda daha sonraki bölümlerde, yaptığı işler sınırında, kendisini kabullendirir. Ancak Eda'nın görevi

yalnızca masa başı işlerle sınırlıdır. Bundan rahatsız olan Eda, dördüncü bölümde Büro’da oturmak istemediğini ve operasyona çıkmak istediğini belirtir. Bu istek bir yakınma olarak kalır ve ciddiye alınmaz. Ancak yirmi birinci bölümde Eda’yı ziyarete gelen kuzenine Büro’ya gelmez yumruk atan Behzat’a sinirlenen Eda şu sözleri söyler: “herkesi tokatlamak zorunda mısınız, yeter artık! Ben bütün gün burada küfürlerinizi dinlemekten, sürekli birilerini itip kakmanızdan bıktım... Ben buradan nefret ediyorum!” Behzat’a ve ekibe tepkili olan Eda başka bir birime geçmiştir. Bunun üzerine Behzat, Eda’yı tekrar görevine dönmesi için ikna etmeye çalışır. Bu sırada Behzat ve Eda arasında şu diyalog geçer:

Eda: ben sizi çok seviyorum ama katlanamıyorum. Ben artık Cinayet Büro’da çalışmak istemiyorum Amirim. Sürekli küfür... Selim ve Cevdet haricinde herkes öyle. Her şeyi küfürle ve dayakla halletmeye çalışıyorsunuz. Benim orada bir değerim yok ki, anca oturuyorum.

Behzat: Senin yaptığın işi hiçbirimiz yapamıyoruz... Senin yaptığın işi kimse yapamaz.

Eda: Gelirim ama bir şartla Cinayet Büro’da küfür duymak istemiyorum, argo da dâhil.

Behzat, Eda’yı ikna eder ve Cinayet Büro’ya geri döner. Burada görevi yine aynı şekilde devam eder. Operasyona çıkmaz ve ofiste belirli işleri yapar. Bununla beraber Eda karakteri şiddetten ve küfürden rahatsızdır. Bir kadın karakter küfür ve şiddete daha duyarlı bir şekilde temsil edilmiştir. Hassastır ve argodan hoşlanmaz bu sebeple de diğer erkeklerden farklıdır. Operasyonlar, silahlar ve şiddet ona göre değildir ve o sadece masanın başında ona çizilen sınırlar dâhilinde görevini yapabilmektedir.

Dizide sık sık cinsiyetçi söyleme rastlamak mümkündür. Bu duruma en net örneklerden biri Harun’un “bayan” kelimesini sıkça kullanmasıdır. Bayan kelimesinin cinsiyetçi içeriğini bildiği bu kelimeyi çok vurgulu bir şekilde söylemesinden belli olan Harun, çok sık olarak kadınlara “bayan” diye seslenir. Dizinin birinci bölümünde bir kız bir barın balkonundan atlayarak ya da birinin itmesi sonucu ölür. İntihar olup olmadığı başlangıçta belli olmayan bu olayda Harun, ölen genç kız Betül hakkında soruşturma yapar. Betül’ün bir arkadaşı genç kadının Osmanlıca hocası tarafından tacize uğradığını öğrenir. Bunun üzerine Harun “ne yapmış ellemiş mi?” diyerek durumu hafife alır. Hemen arkasından Harun daha önce de bahsedildiği gibi bir kadına “pardon bayan” der. Bu “bayan” kelimesinin kullanımı oldukça net ve vurguludur. Harun’un bayan kelimesi hakkında var olan tartışmalardan haberdar olduğu açıktır. Bununla beraber Harun özellikle Selim üzerinden birtakım cinsiyetçi söylemlerde bulunabilmektedir. Örneğin üçüncü bölümde Eda’ya ondan neden hoşlanmadığını soran Harun, “karı gibi küpe takmadığım için mi?” cümlesini kurar. Bu konuşmasıyla Harun hem Eda’yı görevi

başında baskı altında tutar hem de Selim üzerinden cinsiyetçi bir söylemde bulunur. Buna benzer olarak Harun birinci bölümde Selim'e "için "karı kılıklı herif, polisin küpesi mi olur?" der. Harun belirli bir giyim türünü kadınlar ile özdeşleştirir ve bunun üzerinden sıkça cinsiyetçi cümleler kurar. Bununla beraber "evde kalmış" gibi tabirleri de kullanabilmektedir. Selim'e kurulan cümleler cinsiyetçi söylemler yalnızca Harun tarafından kurulmaz; Hayalet otuz beşinci bölümde başının belada olduğunu söyleyen ve ağlayan Selim'e "karı gibi bildiğin" der.

Dizinin dördüncü bölümünde, Behzat hakkında bir soruşturma için gelen bir müfettiş Büro'da yaşanan bir olay bir kişi tarafından aktarılmıştır. Bunu kimin yaptığı belli değildir. Harun, Akbaba'ya "Söyle Eda mı yaptı, kadın sonuçta?" der. Eda'dan hoşlanan Harun, hem onun kadın olması sebebiyle sır saklayamayan ve korkak hem de güvenilmez bir karakteri olabileceğini düşünür. Bunun yanında dizide önemli mevkilerde görev alan kadınlara olan davranışlar da dikkat çekicidir. Dizide müfettiş olan bir kadın karakter için Harun, "takıldık bir karının peşine gidiyoruz, hadi hayırlısı" der. Ayrıca Savcı Esra hakkında da bu tarz söylemlerde bulunabilmektedir.

Harun'un sorgu sırasında kadınlara olan tavırları da dikkat çekicidir. Örneğin dokuzuncu bölümde seks işçiliği yapan iki kadın karakter sorgulanacaktır. Bu sorgulama öncesi Cevdet'e: "sen bu karıları ayrı odalara koydun değil mi lan, hangisi güzel?" der. Sorgulama öncesi kadınların fiziksel görünimleri hakkında çıkarımlar yaparlar ve buna göre davranırlar. Sorgu sırasında kadınlara kur yapabilmektedir. Bunun yanında bir seks işçisine "bana bir indirim yaparsın" diyebilmekte ve öldürülen bir eşcinsel için el hareketi yapabilmektedir.

Behzat, eşinden boşanmış ve kızını kaybetmiş bir babadır. Kendini, ailesini bir arada tutamayan ve kızını koruyamayan bir baba olarak görmektedir. Bu sebeple psikolojik sorunlar yaşar ve genellikle melankolik bir ruh hali içindedir. Baba olma görevini yerine getiremediğini düşünmektedir. Toplumda bireylere verilen rollerden olan babalık, Behzat için hüsrarla sonuçlanır. Bu sebeptir ki başlangıçta büyük sorumluluklar altına girmeye korkar ve kendini uzaklaştırır. Yaşadığı bu sorunlarda kadın karakterlerle olan ilişkileri önemlidir. Gönül'ü hem cinsel ilişki yaşayabileceği bir kadın olarak görür hem de bir kaçış fırsattır. Bahar ve Esra ise duygusal bir birliktelik yaşadığı kadınlardır. İkisi de güçlüdür ve ekonomik özgürlükleri ellerindedir. Behzat Gönül ile hiç tartışmazken bu iki kadınla sık sık tartışır. Bununla beraber dizide bir kadın polis yer alırken, kadınların birçoğu erkek polislerin sevgilileri, hoşlandıkları kadınlar, mağdurlar, suçlular, anneler ve kardeşler olarak izleyici karşısına çıkar.

Polis Karakterlerin Mesleki Konumu/Pozisyonu Bağlamında Temsili

Dizide polis karakterler olan Behzat Cinayet Büro Amiri bir Başkomiser; Harun, Akbaba ve Hayalet Komiser; Selim ve Eda ise Komiser Yardımcısı; Tahsin Yılmaz ise Müdür bir polistir. Bu karakterler arasındaki ilişkiler, görevleri ve iletişimleri de görevlerindeki pozisyonlarına

göre şekillenmektedir. Bununla beraber karakterlerin pozisyonlarına bağlı olarak tavırları ve üslupları da değişebilmektedir. Ayrıca polis olmayan insanlarla ilişkilerinde de pozisyonları etkili olabilmektedir.

Dizinin polis olan ana karakterleri arasında en üst pozisyonda Tahsin Yılmaz bulunmaktadır. Dizinin tamamında yer alan bu karakter, Behzat ile Akademi'den arkadaştır ancak Behzat'tan daha üst bir pozisyonadadır. Müdür olan bu karakter her ne kadar Behzat'tan daha iyi bir konumda olsa da Behzat ile aralarındaki ilişki samimidir. Pozisyonunun getirdiği yetkiyi genellikle Behzat'ın üzerinde kullanmaz. Onun pozisyonunun getirdiği avantajlardan en çok Behzat'ın ve ekibinin başı beladayken faydalanılır. Bunun yanında bu karakter etrafındaki polislere sert davranmaz, otoritesini tam anlamıyla hissettirmek için şiddetli bir tavır sergilemez.

Dizi Behzat Başkomiser ve Cinayet Büro'nun Amir polisidir. Bu görevi sebebiyle otoritesini ekibi üzerinde hissettirir. Operasyonların başarılı bir şekilde yürütülmesi ve cinayet dosyalarının aydınlatılabilmesi için disiplinli ve otoriter olmalıdır. Behzat ekibi üzerindeki bu otoritesini hissettirerek başarılı olabilen bir polistir. Bu otoritesi ve sertliğinin yanında ekibi ile ağabey-kardeş ilişkisi de vardır. Behzat bu dengeyi iyi sağlamaktadır. Görevi başında ciddiyetsizliği hoş karşılamaz, iş başında başka bir şey ile ilgilenilmesini sevmez ve göreve odaklanılmasını ister. Bunun dışında ise ekibine yardımcı olur, sorunlarını halletmeye çalışır ve birtakım fedakârlıklar yapar.

Dizide polisler arasındaki pozisyon farklılığını en çok hissedildiği durum, Komiser Yardımcısı olan Selim'e verilen görevlerdir. Bu karakter genellikle operasyonlara çıkmaz ve Eda ile birlikte Büro'da kalmaktadır. Göreve yeni gelen Cevdet ve kadın olması sebebiyle bazı görevlerden dışlanan Eda gibi ona göre ciddi olmayan işler yapar. Komiser Yardımcısı olmasına rağmen Harun, Akbaba ve Hayalet ile normal bir iletişimi vardır. Birbirlerine samimi şekilde hitap ederler. Ancak Selim bahsedilen bu karakterler tarafından kimi zaman dışlanır ve sert tepkiler alır.

Polis Karakterlerin Devletin Kolluk Kuvveti/Kamu Görevlisi Olarak Temsili

Dizideki polis karakterlerin görevleri gereği ilk amaçları Ankara'da yaşanan cinayetlerin gizli kalmış noktalarını açığa çıkarmak ve olayları aydınlığa kavuşturmadır. Bu sebeple işlenen cinayetlerin faillerini bulmaya çalışırlar ve başka suçların işlemesine engel olmak için çabalarlar. Bu karakterler bu görevlere sahip birer kamu görevlisidirler. Dolayısıyla belirli sınırlar dâhilinde devlete bağlı olarak çalışırlar ve bu sınırlar içinde vazifelerini yerine getirirler. Karakterler genellikle belirli saatlerde Büro'da olmasına rağmen işlerinin saate bağlı olmayan yapısı sebebiyle genellikle bir mekânda bulunmazlar. Sık sık operasyonlarda ve soruşturma peşinde olan Behzat, Harun, Akbaba ve Hayalet'in Büro'da geçirdikleri zaman Eda, Selim ve

Cevdet'e göre azdır. Sonraki bölümlerde daha az sıklıkta da olsa göreve çıkma şansı bulacak olan Selim ve Cevdet dışında Eda vaktinin büyük bir çoğunluğunu Büro'da geçirir.

Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi dizisindeki polis karakterlerin büyük bir çoğunluğu çözüm odaklı bir yol izleyen kolluk kuvveti grubudur. Belirli kurallar vardır ancak bu kuralların çözüme giden yolda, özellikle zaman konusunda, olumsuz etkileri olduğuna inanırlar. Bu sebeple bazı durumlarda kendi yöntemlerini geliştirirler. Bu duruma en net örnek karakterlerin sorgu odasında ya da başka bir mekânda yaptıkları sorgularda, suçsuz ya da daha sonra suçlu olduğu ortaya çıkacak insanlara karşı tutumları gösterilebilir. Tehditkâr, argo kelimeler içeren saldırgan söylemler, aşağılama gibi pek çok unsurun polis karakterler ile insanlar arasındaki ilişkilerde söz konusu olduğu açıkça görülmektedir. Örneğin henüz ilk bölümde Harun, suçsuz olduğunu belirten gençleri tokatlar. Ayrıca gençlerin fotoğraflarını çekip “gül la” der ve sorgudakilerle beraber alay edip döverler. Sorguda şiddet bir ifade alma aracıdır. Bu şiddet yasal olmasa da genellikle suçlu olduğunu tahmin ettikleri, geçmişte birtakım suçlara karışmış insanlara bunu yaparlar.

Dizide polisler özellikle Bahar'ın içinde bulunduğu bir solcu grubu sık sık gözaltına almaktadır. Onuncu bölümde Bahar ve arkadaşları gözaltına alınır. Daha sonra serbest bırakılırlar ancak bu sırada bir polis onları tehdit eder. Bu sırada Behzat bunu fark eder ve o polise özür diletir. Bahar bunun üzerine “insan gibi muamele görmek için illa polis yakını mı olmak gerek” der ve ayrımcılığa dikkat çeker. Ancak Behzat ideolojik bir ayrım yoktur. İş genellikle suçluları yakalamaktır ve bir sınıflandırma yapmaz. Bununla beraber tanıdığı insanları ayrı bir konuma sokar. Bahar sık sık gözaltına alınır ve Behzat ona yardımcı olur. Bir kolluk kuvveti olan Behzat, olayların çözüme kavuşturulması konusunda ideolojik, sınıflar ya da ekonomik bir ayrım yapmaz ancak tanıdığı insanlara özel bir yaklaşımı vardır.

Bu olaylar yaşanırken sol görüşlü bir kişi gözaltındayken ölür ve bunun sorumlusu uzun süre ortaya çıkarılamaz. Bunu ardından bir soruşturma başlatılır. Bu dosya ile de Behzat ilgilenir. Solcu grup öncelikle polis olması sebebiyle Behzat'a soğuk ve saldırgan yaklaşırsa da öldürülen gencin annesi ve avukatı ona olumlu yaklaşır ve dosyanın aydınlanması konusunda yardımcı olurlar. Bu olay bir polisin cinayetini konu edinmiştir. Bu cinayet sonrası bir amir açığa alınır ve bir polis intihar eder. Dosyada gizlenen detaylar vardır ve bunu devlete bağlı olarak çalışan emniyet mensupları yapmıştır. Behzat ise Emniyet'e yer alan bu insanları açığa çıkarmak için çalışır. Behzat ve ekibi “iyi polis” olarak izleyici karşısına çıkmıştır.

İşlenen cinayet sonrası, bunun Emniyet kaynaklı bir suç olup olmadığı sorgulanır. Selim ile Akbaba arasında da bu konuya ilişkin konuşmalar geçmiştir. Selim, “Türk polisinin yapacağını sanmıyorum” derken Akbaba: “bazen sert girdikleri oluyor” şekline düşüncesini ifade eder. Bu suçun bir polis ya da polisler tarafından işlenebileceği düşünülür. Soruşturmanın sonunda hem istihbarat hem de bir müdürün işin içinde olduğu bir olay olduğu ortaya çıkar. Bu

olayın çok büyütüldüğünü düşünenler de vardır. Örneğin bir berber Behzat'a "bir terörist öldürüldü diye ortalığı ayağa kaldırıyorlar" der. Behzat ise "ne diyosun sen la, o da ana baba evladı" diyerek yanıt verir ve kolluk kuvveti olarak eşit ve tarafsız olduğunun altını çizerek. Bu olay ile Behzat ve ekibi için suçlu ayrımı olmadığı ve her suçluyu yakalamakla yükümlü olduğu açıkça görülmektedir.

Dizideki polis karakterler kimi zamanlar polis olmaları sebebiyle dışlayıcı söylemlere ve hareketlere de maruz kalabilmektedir. Örneğin Harun, ölen bir genç kadının hocasını sorgulamak için okula gider. Burada Che Guevara t-shirti giymiş bir genç şiddet görür. Olaya hemen müdahale etmek isteyen Harun'a sağ görüşlü gençlerden biri "Teröristleri mi koruyorsun sen? Koruyun koruyun, vatanseverlere çekin joplari, teröristlere insan hakları" der. Bunun aksine sol görüşü bir genç ise Harun'a "katil faşist" diye bağırır. Harun arada kalmıştır, her iki görüşten genç de onu suçlar. Harun'un tek amacı ise orada şiddet gören genci kurtarmaktır. Buna rağmen iki tarafı da memnun edemez. Ayrıca dokuzuncu bölümde Bahar'ın arkadaşı Behzat için "adamin tek kusuru var o da polis olması" der ve Behzat'ın polis olmasını olumsuz bir durum olarak belirtir.

Behzat ve ekibi, cinayet dosyalarının aydınlığa kavuşturulması konusunda oldukça yeteneklidir. Bu dosyaları kimi zaman kendi yöntemlerine göre açıklığa kavuştururlar. Gözü kara ve korkusuz oluşları ile bilinmektedirler. Örneğin ikinci bölümde bir organ mafyası ile ilgili cinayet dosyasını Müdür yalnızca Behzat ve ekibinin halledebileceğini belirtir. Ayrıca Behzat'ı "deli" olarak tanımlar. Söyledikleri gibi Behzat ve ekibi bu operasyonu kendilerini tehlikeye atarak başarıyla atlatır. Bununla beraber Behzat daha önce iki kişiyi vurmuştur. İki suçluyu vuran Behzat hakkında bir soruşturma yürütülür. Ancak Behzat'ın geçmişteki başarılı operasyonları sebebiyle ve eski arkadaşı olan Tahsin Yılmaz'ın desteğiyle genellikle ceza almadan kurtulur.

Behzat ve ekibi kolluk kuvveti olarak pek çok cinayet dosyasını aydınlatmış ve suçluyu yakalamıştır. Ankara'nın güvenliğini sağlama konusunda önemli işler yapan ekip bunun yanında yasal olmayan ve hukuki olarak suç olan bazı olaylara da karışır. Örneğin Hayalet'in sevdiği kadın olan Feride şiddet gördüğü eşini öldürmüştür. Öldürdükten sonra cesedi gömen Feride, bunu altı ay sonra Hayalet'e itiraf eder. Hayalet ise bu cesedin ortadan kaldırılıp kimsesizler mezarlığına gömülmesi gerektiğini düşünür. Bu düşüncesini önce Harun ve Akbaba ile paylaşır ve her ne kadar başlangıçta itiraz da etseler daha sonra kabul ederler. Cesedi çıkardıkları sırada Behzat onları yakalar ve bu suça o da karışmak zorunda kalır. Ekip bu ve bunun gibi eylemlerinden tutuklanmadan kurtulur. Yaptıklarının doğru olmadığını farkındadırlar ancak öldürülen insanın eşine sürekli olarak şiddet uygulayan bir adam olması onlar için önemlidir.

Behzat bahsedilen operasyonların büyük bir çoğunluğunu Harun, Akbaba ve Hayalet ile birlikte gerçekleştirmiştir. Selim ve Cevdet bazı sorgulamalara giderken Eda ise Büro'da

iletişimi sağlamış ve ona verilen görevleri yerine getirmiştir. Selim ve Eda sık sık yaptıkları işi sorgularken ekibe sonradan dâhil olan Cevdet işi öğrenmeye çalışır ve ona söyleneni yapar. Genellikle çay getirir ve çok az sayıda sorguya katılır. Selim ise yaptığı işten memnun değildir. Örneğin yirminci bölümde Behzat'ın tespихinin kaybolması üzerine, tespихi bulmak için Cevdet ve Selim görevlendirilir. Cevdet bu durumu sorgularken Selim “böyle polis mi olur” diyerek isyan eder. Tam anlamıyla işini yapamamaktadır. Bunun yanında onlara verilen bazı görevlerde amatör oldukları da göze çarpar. Bu sebeple Behzat'ın onlara tam anlamıyla güvenememesi de izleyiciye normal bir durum olarak yansıtılır.

Bir devlet memuru olan bu polis karakterler kimi zaman ciddiyetten uzak olabilmektedir. Örneğin obur olduğu daha önce belirtilen Harun karakteri, operasyonlarda ve sorgulamalarda yemek yiyebilmektedir. Örneğin dizinin birinci bölümünde elindeki cipsi yiyerek sorgulama yapar. İkinci bölümde bir sorgu için gittikleri evde, sehpanın üstünde gördüğü cipsleri yer. Bununla beraber kimi zaman insanlardan bisküvi ister, çay içer hatta bisküviyi çaya bandırır. Ayrıca dizide Behzat'ın ekibi giyimlerine tam anlamıyla dikkat etmez. Genellikle özensizlerdir. Saçları ve sakalları uzundur, bir kısmı küpe takar. Bu durumları on altıncı bölümde açıkça belirtilir. Büro'ya gelen Emniyet Müdürü Cevdet'in saçlarının kısaltılmasını ister. Hayalet'e dönüp onun da ekipten olup olmadığını sorar ve ekipten olmadığını söylerler. Hayalet'in uzun saçları ve küpesi onun için sorundur. Bir memur olarak görünümlerine dikkat etmelidirler. Emniyet Müdürü Behzat'a “Polis dediğin millete örnek olacak. Bana artist değil düzgün polis lazım... Özel hayatına dikkat edecek, polis imajı her şeyden önemlidir benim için” der ve istediği polis imajını aktarır. Behzat ve ekibi ise bunun aksidir. Buna rağmen görevlerini başarı ile yaparlar.

Dizide kolluk kuvveti olan polisler arasında da rekabet vardır. Bürolar arasında var olan bu rekabet sık sık onları karşı karşıya getirir. Örneğin dizinin on altıncı bölümünde sokakta öldürülen bir yazarın soruşturması için Terörle Mücadele ekipleri gelir ancak Behzat buna karşı çıkar. Daha sonra gelen savcı Esra ise bu işi kimin onlara verdiğini sorar ve çok sert bir şekilde “git” diyerek onları olay yerinden uzaklaştırır. Esra bir savcı olarak görevini iyi ve etkili bir şekilde yapar. Aynı zamanda Behzat ile olan ilişkisi ve ona olan güveni, bu durumlarda açığa çıkar. Buna benzer olarak sekizinci bölümde bir zanlıyı almak için giden Behzat ve ekibi Narkotik ekibi ile karşılaşır ve tartışırlar. Aynı bölümde Harun burada çalışan ekibi “apaçi” olarak adlandırır ve aşağılar.

Dizide sisteme dair birtakım eleştiriler de mevcuttur. Devlet memuru olmalarına rağmen sisteme eleştiri getirebilmektedirler. Örneğin Bahar'ın da içlerinde bulunduğu bir grup protesto eylemi yapmaktadır. İşçiler hakkında yapılan bu eylemi izleyen Harun, “biz de memuruz bir de şunlara bak, kimi kimden koruyoruz ya da kimi kime karşı savunuyoruz hiçbir şey belli değil, bence inelim katılalım eyleme zam isteyelim” der. Polislerin bu durumun neresinde

olduğunu kestiremez. Bu eylemin karşısında mı yoksa içindeler mi diye sorgular. Bununla beraber var olan bürokrasi ve sisteme karşı en büyük eleştiri, otuz birinci bölümde Behzat'ın bir ödül için sahneye çıktığı anda yaptığı konuşmayla izleyici karşısına çıkar. Behzat şunları söyler:

Hayatımda hiç ödül almadım, genelde kıdem tenzili aldım ben. Bugün buraya gelmenin tek nedeni içimden geçenleri söylemek. Ben iyi bir adam olmadım. Ama kimsenin de adamı olmadım. Hep doğru bildiğim yolda yürüdüm. Ama bugün siz beni yoldan çıkardınız. Kendi yolunuza soktunuz. Bana kendimden utanmayı öğrettiniz, vicdanımı kirllettiniz. Bu ödülü bana o çeteyi çökertmek için vermediniz siz bana bu ödülü o katili serbest bıraktığım için verdiniz...

Behzat, suçlular arasında ayırım yapıldığına inanır. Bu sebeple bu konuşmayı yapar. Ercüment Çözer isimli zengin, üst düzey bürokratlar ile bağlantısı olan ve kollanan bir suçlu için gerekenin yapılmadığına inanır. Bu sebeple de Emniyet'teki işleyişten şikâyetçidir. Dürüst ve kaybedecek bir şeyi olmadığına inanan bir karakter olan Behzat, bu düşüncelerini korkusuzca açıklayabilmektedir. Bununla birlikte daha sonra ilişki yaşayacağı Savcı Esra ile de sistem ve kurallar konusunda sık sık tartışır. Esra dosyaları yasalar çerçevesinde çözmeye çalışırken Behzat bazı sınırların genişletilmesi gerektiğine inanır. Bu sebeple Esra'nın tüm emirlerini yerine getirmez. Örneğin birinci bölümde Esra cinayet dosyasını ona getirmesini söylemesine rağmen Behzat dosyayı kapatmaz ve araştırmaya devam eder. On dördüncü bölümde Behzat'ın Esra'ya "bu ülkede cebinde parası olan, mevkisi olan biri her şeyi yapabilir öyle mi?" cümlesi onun bakış açısını açıkça göstermektedir.

Polis Karakterlerin Anlatı Açısından Kahraman/Anti-Kahraman Olarak Temsili

Dizinin ana karakteri olan Behzat'ın anti kahraman özelliklerini taşıdığını söylemek mümkündür. Daha önce de belirtildiği gibi Behzat eşinden ayrılmış ve kızını kaybetmiştir. Bu sebeple hayatı yolunda gitmemekte ve toparlanamamaktadır. Ankara'da yaşanan cinayetleri aydınlığa kavuşturmak dışında kendisine bir yol bulamamaktadır. Eşinden ayrıldıktan ve kızını kaybettikten sonra eski sevgilisi ortaya çıkmış ve onunla yeniden bir ilişki yaşamak istemiştir. Buna rağmen Bahar onu reddetmiş ve bu durum Behzat'ın yeniden duygusal bir çöküntü yaşamasına sebep olmuştur. Tüm bu psikolojik durumlar Behzat'ın çok fazla alkollü içki içmesine, dağınık ve düzensiz bir hayat yaşamasına, şiddete eğilimli bir karaktere dönüşmesine ve sorunların arka arkaya geldiği bir yaşamının olmasına sebep olur. Bunun yanında Behzat iyi özelliklerini yansıtmayı sevmez. Bu sebeple Behzat'ın görevini başarıyla yapmaya çalışan, iyi özelliklerini gizleyen bir anti-kahraman özellikleri taşıyan karakter olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ancak bu karakterin dürüstlüğü, cesurluğu ve karizmatik tavrı izleyicinin kolay benimseyeceği bir karakter olmasını sağlamaktadır.

Behzat eğitilmiş bir polistir. Akademi'den mezun olarak bu göreve gelmiştir. Bununla beraber toplumsal güzellik algıları bağlamında değerlendirildiğinde karizmatik olarak

nitelendirilebilecek bir erkek karakterdir. Buna rağmen alkol kullanması, argo kelimeleri sık sık tercih etmesi, şiddet eğilimi gibi unsurlar onun “ideal” polis kimliğinden uzaklaşmasına sebep olur. Tüm bunların yanında Behzat’ın genellikle dürüst olması, ekibindeki polisler ile her ne kadar açıkça belli etmese de yakınlığı, bir adalet terazisine sahip olması gibi özellikleri onu seyirciye yakınlaştırır.

Dizide Behzat’ın ekibinde yer alan polis karakterlerin büyük bir bölümü Behzat ile yakın bir resim çizmektedir. Hayalet sevdiği kadın için bir cesedi ortadan kaldırır ve ekip arkadaşları ona yardım eder, Hayalet, Akbaba ve Harun sık sık alkol kullanır ve argo içeren konuşmalar yapar, hayatları büyük oranda düzensizdir, görevlerini başarıyla yapmaları dışında özel hayatlarında inişler çıkışlar vardır. Bu doğrultuda Behzat Ç. dizindeki bu karakterler yasalara sıkı sıkıya bağlı, kusursuz görünümdeki polis kahramanların aksine anti-kahraman görünümündedir.

7. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

“Televizyon Dizilerinde Polis Temsili: İz Peşinde (1989) ve Behzat Ç. (2010) Dizilerinde Polis Temsili Sosyolojik Bir Analizi” isimli bu tez çalışması, Türkiye’de yayınlanmış yerli polisiye türündeki dizilerde yer alan polis karakterlerin temsili incelenmiştir. Çalışmada, Türkiye’de yayınlanmış ve döneminde büyük kitlelere ulaşmış iki dizi olan İz Peşinde (1989) ve Behzat Ç. (2010) isimli diziler örneklem olarak seçilmiştir. Türkiye’nin renkli televizyon yayıncılığına geçtikten sonra en önemli polisiye dizilerinden biri olarak gösterilen İz Peşinde ve son yıllarda büyük bir izleyici kitlesine ulaşmış Behzat Ç. dizisinin barındırdığı polis karakterlerin fazlalığı ve ana karakterlerinin polis olması sebebiyle doğru tercih olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada öncelikle Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisi ortaya konmuş ve bu teoriye göre güvenliğin sadece bireyin kişisel olan ihtiyaçlarından biri değil bununla beraber bir arada yaşamın ve toplumsal hayat için gereken önemli bir olgu olduğu açıklanmıştır. Maslow güvenlik ihtiyacını açıklarken “yapı, istikrar, yasa, düzen, sınırlar ve koruyucu kavramlarını ele almış ve bu kavramlar, kamu düzeninin sağlanabilmesi için gerekli olan kamu kurumlarının oluşturulmasını ve bu kurumlar vasıtasıyla bireylere hizmet sunulmasını akla getirmektedir. Dolayısıyla bu çerçevede kamu düzeni ve kamu güvenliği kavramları tanımlanmış ve kamu düzeninin sağlanabilmesi için önemli bir figür olan kolluk güçleri olarak isimlendirilen güvenlik kurumları arasında en köklü yapının polislik olduğu vurgulanmıştır.

Çalışmada daha sonra problem ortaya konmuştur. Görevleri sebebiyle toplum ile sürekli olarak iç içe olan ve toplumun her alanında yer alabilen polislerin televizyon dizilerinde temsillerinin incelenmesi olarak belirlenen problemin ardından Toplum, İletişim ve Kitle İletişim Araçları ilişkisi ortaya konmuş, kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon hakkında bilgi verildikten sonra dizilere değinilmiştir. Polisiye türünün açıklanmasının ardından Türkiye’de çekilmiş polisiye türündeki diziler ortaya konmuştur.

Çalışmanın Bulgular bölümünde örneklem olarak seçilmiş olan İz Peşinde ve Behzat Ç. dizileri, belirlenmiş beş kategori bağlamında değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda ilk olarak dizilerde yer alan polis karakterlerin sıradan insan olarak temsiline değinilmiştir. İz Peşinde dizisinde polis karakterlerin görevleri dışında kişisel yaşamlarına dair sahnelerin çok az olduğu tespit edilmiştir. Karakterler genellikle Cinayet Büro’da ya da görevleri doğrultusunda İstanbul sokaklarındadır. Bunun yanında Tuncer ve Ahmet’in evli ve çocuğu olduğu, Esat’ın bekâr, Naşide’nin ise nişanlı olduğu belirtilmiştir. Tuncer’in eşiyle kimi zaman tartıştığı ve sorunlar yaşadığı gözlemlenmiştir. Evli olması sebebiyle düzenli ve özenli bir yaşantısı vardır. Bunun aksine Esat’ın toplumda bekâr hayatı olarak tanımlanan yaşam tarzına yakın bir hayatı vardır. Düzensiz, özensiz bir yaşamı vardır ve çapkındır. Ancak tüm bunlara rağmen Esat’ın görünümü

büyük çoğunlukla özenli, temizdir ve özel yaşamını çok sık görevine yansıtmamaktadır. Naşide ise tıpkı Tuncer gibi düzenli bir hayata sahiptir.

Behzat Ç. dizisinde ise İz Peşinde dizisinin aksine karakterlerin sıradan bir insan olarak temsillerine dair çok fazla sahne mevcuttur. Behzat, bir pavyonda sahne alan Gönül ile hem cinsel ilişki hem de arkadaşlık ilişkisi yaşar, Bahar ile duygusal bir yakınlığı vardır, daha sonra ise Savcı Esra ile ilişkisi başlar. Harun Büro'da komiser yardımcısı olan Eda'dan hoşlanır, Eda ise Selim ile nişanlanır. Hayalet evli bir kadına ilgi duyar ve onu koruyup kollar. Dolayısıyla polis karakterler yalnızca görevleri ile değil özel yaşamları ile ve bu yaşamlarındaki sıkıntılarla da ekrana yansıtılmıştır. Karakterlerin görevleri dışında gittikleri mekânlar, ilişkileri, aile yaşantıları ve kişisel sorunları dizinin hikâyesinde sıkça yer bulmuştur. Behzat'ın yaşadıkları ve travmaları var olan şiddet eğiliminin artmasına sebep olur. Hem gündelik yaşamında hem de görevi sırasında bu şiddete başvurabilmektedir. Bu da Behzat özelinde toplumsal statülerde anahtar statünün önemini ve rol çatışmasının kaçınılmaz olabileceği ve hayatın eksenine oturabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. İz Peşinde dizisinde ise karakterler genellikle görevleri başındadır.

Dizilerde karakterler toplumsal roller bağlamında incelendiğinde, ortaya çıkan en net durum kadın polislere verilen görevler ve bu karakterlerin çalışma tarzlarıdır. İz Peşinde dizisinde Naşide karakteri genellikle operasyonlarda yer almaz ve Büro'da ona verilen işleri yerine getirir. İletişim kurar, telefon açar ve koordinasyonu sağlar. Bunun yanında kadın olması sebebiyle ona verilen bazı özel görevler vardır. Birtakım karakterlere bürünerek suçlu olduğu tahmin edilen insanların ortamına sızar ve onlardan bu şekilde bilgiler toplamaya çalışır. Bu görevleri genellikle başarıyla yerine getiren Naşide bunun dışında ciddiye alınmaz. Öyle ki onun iyi bir polis olma amacı erkek polisler tarafından alay konusu olur ve onun tam anlamıyla bir polis olamayacağına dair konuşmalar geçer. Dolayısıyla dizi bir kadının erkekler kadar iyi polis olamayacağının altını çizer nitelikte diyaloglara ve sahnelerle sahiptir. Buna benzer olarak Behzat Ç. dizisinde de Eda'nın görevleri büyük oranda Naşide'ye benzemektedir. Her iki kadın polis de genellikle ofiste çalışmakta ve operasyonlardan uzak görevlerini sürdürmektedirler. Naşide'ye yapılan cinsiyet ayrımcılığının Eda'ya da yapıldığı görülmektedir. Ancak Eda bu ayrımcılığa sürekli itiraz ederken Naşide karakteri ile kabullenmişliğin sergilendiği görülmektedir. Bu durum, her iki dizinin yayınlanmış olduğu dönem göz önünde bulundurulduğunda toplumsal statüsüne bağlı olarak kadına verilen rol ve değerin değişmeye başladığının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Karakterlerin mesleki konumları/pozisyonları da temsillere ilişkin önemli ayrıntıları ortaya çıkarmaktadır. İz Peşinde dizisinde Ahmet Başkomiser, Tuncer ve Esat'ın Komiser, Naşide'nin ise Komiser Yardımcısı görevlerini yerine getirir. Behzat Ç. dizisinde ise Behzat büroda amir bir Başkomiser; Hayalet, Akbaba ve Harun Komiser; Selim ve Eda Komiser

Yardımcısı; Tahsin Yılmaz ise Müdür olarak görev almaktadır. Her iki dizide de Başkomiser olan karakterler görevleri gereği sert, emir veren ve görevlerde yapılan yanlışlara karşı tahammülsüzdür. Bu karakterler ekiplerindeki polisleri sık sık sert cümlelerle uyarır. Bununla beraber İz Peşinde dizisinde Başkomiser olan Ahmet dışında, karakterler arasında pozisyona bağlı bir iletişim söz konusu değildir. Behzat Ç. dizisinde ise Komiser, Komiser Yardımcısı ve Başkomiser karakterler belirgindir. Behzat Ç. dizisinde Tahsin Yılmaz karakteri Müdür olarak görev yapmaktadır. Bu pozisyona bağlı yetkilerini kullanarak arkadaşı Behzat'a sık sık yardım eder. Behzat Ç. dizisinde Behzat, Harun, Akbaba ve Hayalet karakterlerinin görevleri dışında da çoğunlukla birlikte olduğu gözlemlenirken; Eda, Selim ve Cevdet'in bu ekibin dışında olduğu tespit edilmiştir. Çaylak olarak görülen ve genellikle ayak işleri yaptırılan Selim ve Cevdet ikilisinden Cevdet'in görev esnasında vurulması Behzat, Harun, Akbaba ve Hayalet'ten oluşan ekibe dâhil olmasını sağlamıştır. Weber sosyal ilişki çeşitlerini samimiyet derecelerine göre birincil ve ikincil olmak üzere iki grupta ele almaktadır. Cevdet'in polislik mesleğinin doğasında var olan tehlikeli durumda vurulmayı göze alıp ekip arkadaşlarını koruma davranışı sergilemesi, kendini ispatlamasına ve bir nevi prestij kazanmasına neden olmuştur. Buna göre cinayet bürodaki yerini Weber'in ilişkilerin resmi, yazılı kurallara bağlı, sosyal etkileşimin zayıf olduğu "ikincil ilişkiler" olarak tanımladığı konumdan, ilişkilerin resmi olmayan, sosyal etkileşimin güçlü olduğu, karşılıklı güven ve samimiyete dayalı "birincil ilişkiler" konumuna taşımıştır. Bu aynı zamanda Cevdet özelinde grup içi öğrenmenin tanımlandığı toplumsallaşma (sosyalizasyon) kavramına da vurgu yapmaktadır.

Karakterler kamu görevlisi/kolluk kuvveti olarak değerlendirildiğinde iki dizide birtakım farklılıklar bulunmaktadır. İz Peşinde dizisinde karakterler görevlerini kurallara uyarak, titiz bir şekilde yapmaktadır. Kendilerine çizilen sınırların dışına çıkmazlar ve özenli çalışırlar. Pozisyonları ve görevlerinin farkındadırlar. Bir kolluk kuvveti ve memur olarak giyimlerine dikkat ederler. Argo kelime kullanmazlar, konuşmalarına dikkat ederler ve şiddete başvurmazlar. Dolayısıyla bu karakterler görevlerine odaklanan ve işlerini en doğru biçimde yapma konusunda özen gösteren polislerden oluşmaktadır. Bunların yanında Esat karakteri kimi zaman laubali ve ciddiyetten uzak tavırlar sergilese de, tam anlamıyla işinden uzak bir karakter olduğu söylenemez. Bu doğrultuda İz Peşinde dizisi "ideal" polis karakter temsillerinden oluşmaktadır. Behzat Ç. dizisinde ise karakterler operasyonlarda ve sorgulamalarda şiddete başvurdıkları ve sık sık argo kelimeler kullanır. Ayrıca kendilerine çizilen sınırlar içinde kalmamakta ve Behzat'ın liderliğinde kendi planlarını uygulayabilmektedirler. Bununla beraber kendileri de yasal olmayan işlere karışabilmektedirler. Bu yasal olmayan durumlardan ise görevlerindeki başarılar ve bu başarıların farkında olan üst mevkilerdeki kişiler tarafından kurtulurlar. Ayrıca Emniyet'te var olan birtakım sorunlar ve sistemdeki aksaklıklar dile getirilir ve eleştiriler de yapılır. Özellikle

Behzat ayrımcılığa dikkat çeker ve bazı insanların kayırıldığını ifade eder. Dolayısıyla dizide kolluk kuvvetleri bağlamında bir eleştirinin yoğunluğu açıktır. İz Peşinde dizisinde ise bu tür eleştiriler yoktur ve belirli bir ideali yansıtır.

İz Peşinde dizisinin ana kahramanı olarak nitelendirilebilecek olan Tuncer; sınırları belli olan, kurallara uyan, düzenli bir yaşama sahip, evli ve çocuk sahibi, temiz, titiz, görünümüne özen gösteren bir polistir. Belirli erdemleri vardır, dürüştür ve etik ilkelere uymaya özen gösterir. İstanbul'da yaşanan cinayetleri aydınlatmak için suçlularla savaşıyor ve her zaman başarılı olur. Dolayısıyla bu karakter bir kahraman olarak konumlandırılmıştır. Esat ve Naşide ise Tuncer'e yardım eden iyi ve düşürt karakterlerdir. Bunun aksine Behzat Ç. dizisinin ana kahramanı olan Behzat; düzenli bir yaşamı olmayan, görünümüne özen göstermeyen, alkol kullanan, argo sözcükleri sıklıkla tercih eden, kurallara uymaya çoğunlukla karşı çıkan bir karakterdir. Yaşadığı sorunların da etkisiyle amacı olmayan bir insandır. Bu sebeple bu karakter bir anti-kahraman olarak konumlandırılmıştır.

İncelenmiş olan İz Peşinde ve Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi dizilerinde çekildikleri dönemin sosyolojik yapısından birtakım izler taşımaktadır. Bu izler her iki dizide bazen farklılıklar bazen ise benzerlikler taşımaktadır. İz Peşinde dizisinin hikâyesi çekildiği dönem olan 1989-1990 yıllarında geçmektedir. İstanbul her ne kadar geçmişe göre kalabalıklaşmaya başlasa da bugünkü kaos ortamından daha uzak bir görüntü çizmektedir. İstanbul'un karmaşıklığını görmediğimiz dizide bireyler argo kullanmazlar, birbirleriyle kabalıktan uzak bir iletişim kurarlar ve giyimlerine özen gösterirler. Memur/kolluk kuvveti olan polis karakterler dönemin yapısına uygun olarak daha formal bir giyim tarzını benimserler. Dizide işlenen suçlar genellikle kooperatif dolandırıcılığı, uyuşturucu kaçakçılığı, şantaj gibi o dönemde sıkça karşılaşılan suçlardır. Polis karakterler bu suçlar ile son derece resmi ve düzenli bir şekilde savaşıyor. Bunun yanında Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi dizisinde böyle bir düzen çoğunlukla yoktur. Günümüz Ankara kültürüne sıkça göndermeler yapan dizide, kaos ortamının hakim olduğu şehir görüntüsüne sıkça vurgu yapılmıştır. Kentleşme, gecekondu yıkımları, politik olaylar, değişen ahlaki yapı gibi pek çok konuya vurgu yapılmıştır. Polis karakterler böyle bir ortamda kendi kurallarını yaratırlar, çözüme daha kolay ulaşabilmek için kendi stratejilerini geliştirirler. Giyimlerine, görünümüne ve konuşmalarına dikkat etmek yerine çözüme ulaşmak için bireysel çabalara girerler. Bürokrasi önemli bir konumda olsa da bireyselleşmeye net bir vurgu yapılır. Bununla birlikte İz Peşinde'nin aksine Behzat Ç. Bir Ankara Polisiyesi dizisinde polis karakterler yabancılaşmış ve yalnız insanlardır. Dolayısıyla günümüz yabancılaşmış ve bireyselleşmiş insana sıkça vurgu yapılır.

Türkiye'de yayınlanmış yerli polisiye dizilerde polis karakterlerin temsiline incelendiği bu tez çalışması, polis temsilleri konusunda var olan literatüre katkı sağlaması amacıyla

yapılmıştır. Elde edilen bulgular çerçevesinde bundan sonra yapılacak çalışmalara ve araştırmacılara yönelik şu öneriler getirilebilir:

Televizyon günümüzde önemli bir kitle iletişim aracı olma özelliğini hala taşımaktadır. İstatistiksel verilerle de kanıtlandığı üzere diziler toplumumuzda en çok takip edilen televizyon programlarındandır. Bu nedenle bu programların toplumun kişilere, mesleklere, kurumlara, olay ve olgulara bakış açısını, algısı ve tutumunu etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kapsamda polisi konu alan bu tarz yayınlar için danışmanlık hizmeti önerilebilir.

KAYNAKLAR

- [1]. Ağır, B.S. (2015). Güvenlik kavramını yeniden düşünmek: Küreselleşme, kimlik ve değişen güvenlik anlayışı. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 22, 97-131.
- [2]. Althusser, L. (2010). *İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları*. (Çev A. Tümertekin). İstanbul: İthaki Yayınları.
- [3]. Aslan, Ş. (Ed.). (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- [4]. Aydın, A. H. (2001). Merkeziyetçi ve yerinden yönetilen polis sistemlerinde karar verme. *Polis Dergisi*, 18. Ankara: EGM Basımevi.
- [5]. Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem teknik ve ilkeler* (11. bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- [6]. Baran, A. G. (1997). *İletişim sosyolojisi*. Ankara: Afşaroğlu Matbaası.
- [7]. Beyazperde (t.y.). 15 Mayıs 2020 tarihinde www.beyazperde.com/diziler/dizi-10107/adresinden alınmıştır.
- [8]. BLU TV - Alef (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde www.blutv.com/diziler/yerli/alef?gclid=EAlaIQobChMIotaFyomz6QIVheAYCh0tcgPfeAAYASAAEgLSWPD_BwE/ adresinden alınmıştır.
- [9]. Boztepe, V. (2019). Türkiye’de yoksulluğun ve yoksulların televizyon haberlerinde temsili. *İlef Dergisi*, 6 (2), 329-358.
- [10]. Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- [11]. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Ç. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademik Yayınları.
- [12]. Candemir, E. (2010). *Polis staj eğitimleri ve mentorluğa dayalı bir model önerisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [13]. Cüceloğlu, D. (2005). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- [14]. Cereci, S. (1996). *Televizyonun sosyolojik boyutu*. İstanbul: Şule Yayınları.
- [15]. Çelik Varol, M., & Varol, E. (2019). Kavram ve kuramlarıyla Marshall McLuhan’a bakış: Günümüzün egemen medya araçları ekseninde bir değerlendirme. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 5 (1), 137-158.
- [16]. Doğan Topçu, A. (2005). *1950-1970 arası dönemde Türk sinemasında çekilen filmlerde zenginlik temsilleri*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- [17]. Dolgun U. (2016). Kitle iletişim araçları ve yeni medya. A. Arslan ve M. Çağlayandereli (Ed.). *Sosyoloji: Günlük yaşamı anlamak* içinde (ss.345-369). Çanakkale: Paradigma Akademi.
- [18]. DüNDAR, A. N. (1988). Emniyet teşkilatı ve hizmetleri. Ankara: EGM Matbaası, 2, 13.

- [19]. Emniyet Genel Müdürlüğü - Çevik Kuvvet (t.y.). 22 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/cevik-kuvvet> adresinden alınmıştır.
- [20]. Emniyet Genel Müdürlüğü - Narkotik Suçlar (t.y.). 22 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/narkotik-suclar> adresinden alınmıştır.
- [21]. Emniyet Genel Müdürlüğü - Tarihçe (t.y.). 21 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/tarihce> adresinden alınmıştır.
- [22]. Emniyet Genel Müdürlüğü - Trafik Başkanlığı (t.y.). 19 Eylül 2020 tarihinde <https://www.trafik.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- [23]. Emniyet Genel Müdürlüğü - Toplum Destekli Polislik (t.y.). 22 Temmuz 2020 tarihinde www.egm.gov.tr/toplum-destekli-polislik adresinden alınmıştır.
- [24]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). Bomba İmha ve İnceleme Şube Müdürlüğü. 24 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/kriminal/bomba-sb> adresinden alınmıştır.
- [25]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). Göçmen Kaçakçılığıyla Mücadele ve Hudut Kapıları Daire Başkanlığı. 22 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/gocmenhudut> adresinden alınmıştır.
- [26]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). Havacılık Daire Başkanlığı. 22 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/havacilik> adresinden alınmıştır.
- [27]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). İstihbarat Başkanlığı. 23 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/istihbarat> adresinden alınmıştır.
- [28]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 24 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/kom> adresinden alınmıştır.
- [29]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). Özel Harekât Başkanlığı. 22 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/ozelharekat#> adresinden alınmıştır.
- [30]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). Siber Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. 25 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/siber> adresinden alınmıştır.
- [31]. Emniyet Genel Müdürlüğü (t.y.). Terörle Mücadele Daire Başkanlığı. 23 Temmuz 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/tem> adresinden alınmıştır.
- [32]. Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- [33]. Esslin, M. (1981). *TV beyaz camın arkası*. (Çev. M. Çiftkaya). İstanbul: Pınar Yayınları.
- [34]. Gölge, S. (2009). *Televizyon dizilerindeki polis imajının algılanması üzerine bir çalışma: Türk televizyonlarında yayınlanan polisiye dizilerdeki kurmaca polis sunumu üzerine bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- [35]. Güngör, S. (2001). Althusser'de ideoloji kavramı. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 221-231.
- [36]. Hall, S. (1994). Kültür, medya ve ideolojik etki. *Medya, İktidar, İdeoloji* içinde. (Çev. M. Küçük). Ankara: Ark Yayınevi.

- [37]. Hall, S. (1997). Representation, meaning and language. In S. Hall (der.), *Representation, cultural representations and signifying practises* (pp.15-64). London: Sage.
- [38]. Hisarlıoğlu, F. (2019). Toplumsal güvenlik. *Güvenlik Yazıları Serisi*. 17 Ağustos 2020 tarihinde https://trguvenlikportali.com/wcontent/uploads/2019/11/ToplumsalGuvencilik_FulyaHisarliolu_v.1.pdf DOI: 10.13140/RG.2.2.10076.74885 adresinden alınmıştır.
- [39]. IMDB – Adanalı (t.y.). 16 Mayıs 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt1428614/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [40]. IMDB – Alacakaranlık (t.y.). 15 Nisan 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0426642/?ref=fn_al_tt_9 adresinden alınmıştır.
- [41]. IMDB – Alef (t.y.). 06 Temmuz 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt11232670/?ref=fn_al_tt_1 06.07.2020 adresinden alınmıştır.
- [42]. IMDB – Arka Sokaklar (t.y.). 16 Mayıs 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0845088/?ref=fn_al_tt_2 adresinden alınmıştır.
- [43]. IMDB – Behzat Ç. (t.y.). 14 Nisan 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt1795096/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [44]. IMDB – Börü (t.y.). 15 Nisan 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt8197998/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [45]. IMDB – Cinayet (t.y.). 13 Ekim 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt3431628/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [46]. IMDB – Hırsız Polis (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0489901/ adresinden alınmıştır.
- [47]. IMDB – Karanlıkta Koşanlar (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0456788/?ref=ttkw_ql/ adresinden alınmıştır.
- [48]. IMDB – Kayıp Aranıyor (t.y.). 17 Kasım 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt3163464/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [49]. IMDB – Kurşun Bilal (t.y.). 14 Kasım 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt6581774/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [50]. IMDB – Sıcak Saatler (t.y.). 21 Ekim 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0426789/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [51]. IMDB – Şeytan Ayrıntıda Gizlidir (t.y.). 14 Nisan 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0426788/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [52]. IMDB – İz Peşinde (t.y.). 18 Kasım 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0426723/?ref=fn_al_tt_1 adresinden alınmıştır.
- [53]. IMDB – Umut Yolcuları (t.y.). 16 Mayıs 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt2726438/?ref=nv_sr_srg_0 adresinden alınmıştır.

- [54]. IMDB – Yılan Hikâyesi (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde www.imdb.com/title/tt0287285/plotsummary?ref_=ttfc_ql_stry_2/ adresinden alınmıştır.
- [55]. Işık, M. (2007). *Televizyon ve çocuk*. Konya: Eğitim Kitabevi.
- [56]. Işık, M. (2012). *Kitle iletişim teorilerine giriş* (4. bs.). Konya: Eğitim Kitabevi.
- [57]. İnal, A. (1999). Televizyonda tür ve temsil. *Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yıllık*, 255-288.
- [58]. Kanal D (t.y.). 15 Mayıs 2020 tarihinde www.kanald.com.tr/cinayet/ adresinden alınmıştır.
- [59]. Karaboğa, M. T. (2016). *Medya sosyolojisi bağlamında televizyon dizilerinde tüketim olgusu ve dizilerin bireylerin tüketim eğilimleri üzerinde etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- [60]. Kavgacı, H. İ. (1997). *Demokratik polislik, temel yaklaşımlar*. Ankara: Maset Matbaacılık.
- [61]. Kazancı, M.. (2002). Althusser İdeoloji ve İletişimin Dayanılmaz Ağırlığı. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 57 (1), 55-87.
- [62]. Kesirli Unur, A. (2016). *Genre, globalisation and the nation: The case of turkish police procedural tv series*. Unpublished doctoral dissertation, Bahçeşehir University, İstanbul.
- [63]. Kirel, S. (2010). *Kültürel Çalışmalar ve Sinema* (1. bs.). İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- [64]. Kırtepe, S. (2014). *Televizyon dizilerinin toplum üzerindeki etkileri sosyo-kültürel bir çözümleme (Erzurum örneği)*. Yayımlanmamış doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- [65]. Kıvrak, A. (2013). *Televizyon dizilerindeki Türk polis imajı ile polisin kendi öz imaj algısının karşılaştırılmalı analizi (arka sokaklar dizisi örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- [66]. Kızılkaya A., & Sönmez, N. (2002). Geçmişten günümüze Türk polis teşkilatı. *Çağın Polis Dergisi*, 2 (16).
- [67]. Koçak, H., & Memiş, K. (2017). Ulrich Beck'in risk toplum teorisi bağlamında güvenlik ve özgürlük ikilemi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (2), 251-265.
- [68]. Kongar, E. (2000). *Toplumsal değişme kuramları ve Türkiye gerçeği*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- [69]. Küçük, M. (1994). *Medya, iktidar, ideoloji*. Ankara: Ark Yayınevi.
- [70]. Marshall, G. (1999). *Sosyoloji sözlüğü*. (Çev. O. Akınhay ve D. Kömürcü). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- [71]. Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50, 370-396.
- [72]. Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row Publishers.
- [73]. Muşmal, H., & Gürbüz, İ. (2018). Nitel araştırmada veri toplama yöntemleri ve türleri. Ş. Aslan(Ed.). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri içinde* (ss.217-243). Konya: Eğitim Yayınevi.

- [74]. Mutlu, E. (1991). *Televizyonu anlamak*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- [75]. Mutlu, E. (1998). *İletişim sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- [76]. Mutlu, E. (2005). *Kitle iletişim kuramları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- [77]. Oğuz, G. Y. (2000). Cinsiyet rolleri ile ilgili stereotiplerin televizyonda sunumu. *Kurgu Dergisi*, 17, 25-34.
- [78]. Oğuz, G. Y. (2011). Aksiyon filmlerinde iyi ve kötünün temsili: Die Hard üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7 (1), 148-160.
- [79]. Oskay, Ü. (1980). Popüler kültür açısından 'ideoloji' kavramına ilişkin yeni yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 35 (1), 197-253.
- [80]. Oskay, Ü. (1992). *İletişimin ABC'si*. İstanbul: Simavi Yayınları.
- [81]. Oskay, Ü. (2001), *İletişimin ABC'si*. İstanbul: Der Yayınları
- [82]. Özkan, U. B. (2019). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi.
- [83]. Polis Akademisi (t.y.). 14 Ağustos 2020 tarihinde www.pa.edu.tr adresinden alınmıştır.
- [84]. Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu. (2013). 21 Ağustos 2020 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/hukukmusavirligi/2559-polis-vazife-ve-selahiyet-kanunu> adresinden alınmıştır.
- [85]. Püsküllüoğlu, A. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- [86]. Sejfula, M. (2019). *Kültürün küresel karşı-akışına örnek olarak Türk dizileri ve Türk dizilerinin Makedonya'daki üniversite öğrencileri tarafından alınılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- [87]. Semerci, N., & Kalçık, C. (2017). Televizyonda yayınlanan dizilerin lise öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmesine etkisine ilişkin öğrenci görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 237-262.
- [88]. Serim, Ö. (2007). *Türk televizyon tarihi 1952-2006*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- [89]. Şentürk, R. (2009). McLuhan'ın televizyon teorisi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 17-31.
- [90]. Tavşancıl, E., & Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- [91]. TDK (t.y.). 24 Mayıs 2020 tarihinde www.sozluk.tdk.gov.tr/ adresinden alınmıştır.
- [92]. TRT Arşiv - Dizi (t.y.). 17 Ağustos 2020 tarihinde www.trtarsiv.com/dizi adresinden alınmıştır.
- [93]. Wikipedia - Adanalı (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde tr.wikipedia.org/wiki/Adanal%C4%B1#Senaryo adresinden alınmıştır.

- [94]. Wikipedia - Alacakaranlık (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Alacakaranl%C4%B1k_\(dizi\)/](https://tr.wikipedia.org/wiki/Alacakaranl%C4%B1k_(dizi)) adresinden alınmıştır.
- [95]. Wikipedia - Alef (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Alef_\(dizi\)/](https://tr.wikipedia.org/wiki/Alef_(dizi))adresinden alınmıştır.
- [96]. Wikipedia - Arka Sokaklar (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Arka_Sokaklar_\(dizi\)/](https://tr.wikipedia.org/wiki/Arka_Sokaklar_(dizi)) adresinden alınmıştır.
- [97]. Wikipedia - Behzat Ç. (t.y.). 15 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Behzat_%C3%87._Bir_Ankara_Polisiyesi/ adresinden alınmıştır.
- [98]. Wikipedia - Börü (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/wiki/B%C3%B6r%C3%BC> adresinden alınmıştır.
- [99]. Wikipedia - Cinayet (t.y.). 15 Mayıs 2020 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/Cinayet_\(dizi\)/](https://tr.wikipedia.org/wiki/Cinayet_(dizi)) adresinden alınmıştır.
- [100]. Wikipedia - Hırsız Polis (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/H%C4%B1rs%C4%B1z_Polis/ adresinden alınmıştır.
- [101]. Wikipedia - İz Peşinde (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde [www.tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0z_Pe%C5%9Finde_\(dizi\)/](http://www.tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0z_Pe%C5%9Finde_(dizi)) adresinden alınmıştır.
- [102]. Wikipedia - Kanun Savaşçıları (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanun_Sava%C5%9F%C3%A7%C4%B1lar%C4%B1/13.052020 adresinden alınmıştır.
- [103]. Wikipedia - Karanlıkta Koşanlar (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Karanl%C4%B1kta_Ko%C5%9Fanlar/ adresinden alınmıştır.
- [104]. Wikipedia - Kurşun Bilal (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Kur%C5%9Fun_Bilal/ adresinden alınmıştır.
- [105]. Wikipedia - Sıcak Saatler (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C4%B1cak_Saatler/ adresinden alınmıştır.
- [106]. Wikipedia - Şeytan Ayrıntıda Gizlidir (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde [https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eeytan_Ayr%C4%B1nt%C4%B1da_Gizlidir_\(dizi\)/](https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eeytan_Ayr%C4%B1nt%C4%B1da_Gizlidir_(dizi)) adresinden alınmıştır.
- [107]. Wikipedia - Umut Yolcuları (t.y.). 14 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Umut_Yolcular%C4%B1/ adresinden alınmıştır.
- [108]. Wikipedia - Yılan Hikâyesi (t.y.). 13 Mayıs 2020 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Y%C4%B1lan_Hik%C3%A2yesi/ adresinden alınmıştır.
- [109]. Yaylagül, L. (2006). *Kitle iletişim kuramları*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- [110]. Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23 (112), 7-17.
- [111]. Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

[112]. Yörük, E. (2005). *Televizyon anlatısı, tür ve temsil açısından asmalı konak*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

[113]. Yumlu, K. (1994). *Kitle iletişim kuram ve araştırmaları*. İzmir: Nam Basım.